

Romancier, prozator, dramaturg, critic literar, regizor și fotograf, **Kobo Abe** (1924-1993) s-a născut în Tokyo și și-a petrecut copilăria în Mukden, Manciuria, în anii celui de-al doilea război mondial, în 1948 a absolvit medicina la Universitatea Imperială din Tokyo, dar nu a practicat niciodată. Formația sa de medic e asociată de critică descrierilor meticuloase ale obiectelor și tonului detașat, aproape clinic, al multora dintre scrierile sale. A fost pasionat de matematică, entomologie și filozofie. A debutat cu un volum de poezii în 1947. A scris mai multe povestiri cu tentă kafldană și subiecte de science-fietion, încununată cu premii importante. În 1957 îi apare romanul *Fiarele se întorc acasă*, dar recunoașterea internațională i-o va aduce *Femeia nisipurilor*, care va impune un scriitor înrudit cu Albert Camus și Samuel Beckett. În 1964 publică romanul *Chip străin*, care abordează relațiile dintre oameni și încearcă să definească natura identității individuale, temă reluată • și în *Harta arsă* (1967). În 1974 primește elogiile criticii pentru romanul *Omul-cutie*, povestea unui om care-și abandonează existența obișnuită pentru a observa lumea din Tokyo printr-o cutie de carton pusă pe cap. A scris peste zece piese de teatru, regizând câteva dintre ele. A mai regizat, cu succes, piese de Harold Pinter, Eugen Ionescu și Samuel Beckett. În anii '70 a condus un teatru experimental, Abe Studio, preocupat de tehnici novatoare ale limbajului și expresivității corporale. Niki Jumpei, protagonistul romanului *Femeia nisipurilor*, profesor și entomolog amator, descoperă în niște dune un sat straniu, ai cărui locuitori trăiesc în gropi săpate în nisip. Ținut captiv de o văduvă într-una dintre gropi, se vede nevoit să îndepărteze neconținut nisipul omniprezent care amenință să îngroape comunitatea.

Kobo Abe a colaborat cu regizorul Hiroshi Teshigahara la ecranizarea romanului *Femeia nisipurilor*, care a fost distinsă, în 1964, cu premiul pentru cel mai bun film străin la Festivalul de la Cannes și a primit o nominalizare la Premiul Oscar pentru cel mai bun film străin.

Cînd nu te amenință nici o pedeapsă, nu simți nici bucuria evadării.

Într-o zi de august a dispărut un om. Plecase pur și simplu în concediu, spre țărmul mării, la distanță de mai puțin de o jumătate de zi cu trenul, și nimic nu s-a mai auzit de el. Atît cercetările poliției, cît și anunțurile din ziare au rămas fără rezultat.

Desigur, disparițiile nu sînt întîmplări prea neobișnuite. Din rapoartele statistice reiese că, în fiecare an, dispar cîteva sute de persoane, iar proporția celor regăsiți este neașteptat de redusă. Crimele și accidentele lasă totdeauna cîte o urmă. De obicei, motivele răpirilor pot fi precizate, dar dacă autoritățile nu găsesc un fir conducător -și lucrul acesta este adevărat mai ales în cazul persoanelor dispărute - problema devine foarte complicată, în multe dispariții poate fi vorba, pur și simplu, de o fugă de acasă.

Probele au fost neînsemnate și în cazul acestui bărbat. Deși se cam știa încotro plecase, din regiunea aceea nu sosise nici un raport că s-ar fi găsit vreun cadavru.

Profesiunea lui nu era dintre acelea care să-l fi făcut părtașul vreunei taine pentru care să fi fost răpit. Purtarea lui cu totul normală nu dăduse niciodată de bănuit că ar fi avut de gînd să dispară.

Firește, la început, toată lumea și-a închipuit că era vorba de o femeie. Dar soția lui, mai bine zis femeia cu care trăia, spunea că plecase să adune diferite insecte. Anchetatorii poliției și colegii lui s-au simțit oarecum dezamăgiți, căci borcanele și plasa pentru insecte nu erau nimerite ca să mascheze o escapadă cu o femeie. Apoi un funcționar de cale ferată din S... și-a amintit că a văzut coborînd din tren un bărbat care arăta ca un alpinist și purta atîrnate peste umăr o gamelă și o cutie de lemn, pe care o luase drept trusă de vopsele. Era singur, singur de tot, zicea funcționarul, încît bănuiala că la mijloc ar fi fost o femeie trebuia să cadă.

S-a mai spus că, sătul de viață, omul se omorîse. La teoria aceasta ținea mai ales unul dintre colegii lui, care se ocupa, în timpul liber, cu psihanaliza. El pretindea că entuziasmul unui bărbat în toată firea pentru o ocupație atît de nefolositoare ca prinderea insectelor dovedea cu prisosință o refulare. Preocuparea neobișnuită de a prinde insecte indică

adesea, chiar și la copii, un complex oedipian. Pentru a compensa

10

dorințele refulate, copilul înfige cu sete acul în insectele care, astfel, nu-i vor scăpa niciodată. Iar faptul că face la fel și când e mare dovedește că starea lui e și mai gravă. De aceea, nu întâmplător entomologii au adesea dorința vie de a dobândi specimene rare, iar unii sînt foarte retrași, cleptomani sau homosexuali. De aici și pînă la sinucidere, pentru că ți s-a urît cu lumea, e doar un pas. De fapt, există unii colecționari care sînt atrași mai mult de cianura de potasiu din borcanele lor decît de prinsul insectelor, și nu pot scăpa de această atracție oricît ar încerca. Intr-adevăr, omul nostru nu-și mărturisise nimănui preocupările, poate pentru că își dădea seama că nu erau tocmai normale.

Dar cum tot nu s-a găsit nici un cadavru, toate aceste presupuneri ingenioase au rămas zadarnice.

După șapte ani, timp în care nimeni n-a aflat adevărul, în baza paragrafului 30 din Codul civil, omul a fost declarat decedat.

În gara din S... stătea într-o după-amiază de august un bărbat. Pe cap purta o șapcă cenușie, iar manșetele pantalonilor erau îndesate în ciorapi. Pe umeri îi atîrna o

11

gamelă și o cutie de lemn. Părea pregătit pentru o excursie în munți.

Dar prin apropiere nu erau munți pe care să fi meritat să-i urci. Pe drept cuvînt, paznicul care i-a luat biletul la ieșirea din gară i-a aruncat, pe cînd trecea, o privire batjocoritoare. Bărbatul s-a urcat fără șovăire în autobuzul din fața gării și s-a așezat pe un loc din spate. Șoseaua ducea în direcția opusă munților.

Bărbatul rămase în mașină pînă la ultima stație. La coborîre apărură în fața lui un peisaj de coline și văgăuni. Pe terenurile joase se-ntindeau plantații de orez, împărțite în loturi înguste, iar între ele, împrăștiate ca niște insule, răsăreau cîmpuri mai înalte, plantate cu arbori de curmal japonez. Bărbatul străbătu un sat și merse tot înainte înspre țarm ; treptat, pămîntul se făcu albicios și uscat.

De la o vreme nu mai văzu case, ci doar pîlcuri singuratice de pini. Apoi solul se schimbă într-un nisip fin, care i se prindea de picioare. Din cînd în cînd, smocuri de ierburi uscate aruncau umbre pe gropile din nisip. Ici-colo răsăreau ca din greșeală straturi sărace de pătlăgele vinete, de mări-mea unei rogojini de paie, dar nu se vedea nici urmă de om. Marea, spre care se îndrepta, se afla dincolo.

12

Pentru prima dată, se opri. Își șterse cu mîneca hainei sudoarea de pe față și privi în jur. Deschise cu băgare de seamă cutia de lemn și scoase din despărțitura de sus cîteva bețe legate împreună. Le adună într-un mîner, fixînd la capăt o plasă de prins insecte și începu din nou să meargă, lovind smocurile de iarbă cu mînerul. Nisipul era plin de mirosul mării.

Mai trecu ceva vreme, dar marea tot nu se zărea. Poate că terenul presărat cu coline închidea vederea. Același peisaj se întindea la nesfîrșit. Apoi, deodată, priveliștea se deschise și apăru în zare un cătun. Era un sat obișnuit, mai degrabă sărac. Acoperișurile caselor, îngreunate cu pietre, erau risipite în jurul unui foișor de foc mai înalt. Cîteva case erau acoperite cu țiglă neagră, altele cu tablă de zinc vopsită în roșu. O clădire cu acoperiș de tablă zincată, așezată la singura răscruce a cătunului, părea să fie clubul vreunei cooperative de pescari.

Dincolo de sat erau poate și mai multe dune, iar apoi începea marea. Cătunul se întindea pe o lungime neobișnuită. Cea mai mare parte a solului era formată dintr-un nisip alb, uscat, întrerupt pe alocuri de straturi de pămînt roditor, plantat cu cartofi și arahide. Mirosul animalelor domestice se amesteca cu acela al mării. O îngrămădire de scoici sparte alcătuia o

13

movilă pe o parte a drumului de lut și nisip, tare ca cimentul. În timp ce bărbatul trecea în josul uliței, pe locul viran din fața cooperativei se jucau cîteva copii, mai mulți moșnegi stăteau pe prispele părăginite și-și reparau năvoadele, iar în fața singurului magazin universal se adunaseră cîteva femei cu părul rar. O clipă, cît se uitară curioși la el, orice mișcare

încetă. Dar bărbatului părea să nu-i pese de ei. Nu-l interesau decît nisipul și insectele.

Cu toate acestea, întinderea satului nu era singurul lucru surprinzător, în ciuda așteptărilor, treptat, drumul urca. De vreme ce ducea spre mare, era mai firesc să coboare.

Greșise oare cînd se uitase pe hartă ? încercă să intre în vorbă cu o țărancă tînără, care tocmai trecea pe acolo, dar ea coborî privirea și, prefăcîndu-se că n-a auzit nimic, își văzu de drum, grăbită. Totuși grămada de scoici, năvoadele și culoarea nisipului îi arătau că marea era undeva, pe aproape. Nimic nu prevestea încă vreo primejdie.

Drumul urca din ce în ce mai pieziș. Treptat se făcu mai nisipos, iar la urmă ajunse nisip curat.

Un lucru era curios. Terenul pe care erau clădite casele nu urca deloc. Singur drumul urca, în timp ce cătunul rămînea parcă la același nivel. Dar nu numai drumul, ci și pămîntul dintre case urca în aceeași măsură.

14

Deci satul părea că urcă o pantă, în timp ce clădirile, singure, rămîneau la înălțimea inițială a terenului. Acest lucru îl impresiona tot mai mult, pe măsură ce înainta. Pînă la urmă toate casele părăură cufundate în gropi săpate în nisip.

Marginile gropilor depășeau înălțimea acoperișurilor. Unele după altele, șirurile de case se înfundau tot mai adînc în nisip.

Deodată panta deveni mai piezișă. Acum, erau cel puțin douăzeci de metri pînă la crestele acoperișurilor. Cum Dumnezeu or fi trăind oamenii aici ? se gîndi el înmărmurit, uitîndu-se într-una dintre gropi. Pe cînd îi făcea înconjurul, îl izbi în față un vînt puternic care-i tăie respirația. Orizontul se deschise fără veste - sub el valurile tulburi și spumoase ale mării spălau țărmlul. Bărbatul se trezi pe creasta dunelor, care fuseseră ținta lui!

Dunele din față mării, care înfruntau musonul, se înălțau brusc; în locurile unde panta nu era prea mare, creșteau smocuri singuratice de ierburi pipernicite. Privind acum înapoi spre sat, putu să vadă că văgăunile, care se adînceau pe măsură ce se apropia de creastă, se înșiruiău pe cîteva rînduri înspre centru. Satul semăna cu o secțiune

transversală printr-un stup de albine; se întindea peste dune sau, mai

15

degrabă, dunele se întindeau peste sat. Oricum, era un peisaj tulburător, neliniștitor. Se simți mulțumit că-și atinsese ținta -dunele. Bău puțină apă din gamelă, respiră adânc, dar aerul, care i se păruse atât de limpede, îi lunecă aspru pe gât. Bărbatul voia să adune insecte, dintre acelea care trăiesc în nisip.

Firește, insectele acestea sînt mici și au culori șterse, dar el era un colecționar pasionat și ochii nu-i erau ispitiți nici de fluturi, și nici de libelule. Colecționari de felul lui nu doresc să-și împodobească trusele cu exemplare care bat la ochi; nici nu-i interesează în mod deosebit clasificarea insectelor, ori gîzele din care se prepară medicamentele chinezești. Plăcerea unui adevărat entomolog e mult mai simplă, mai directă: să descopere o specie nouă. Atunci, numele descoperitorului apare în enciclopediile entomologice ilustrate, în coada denumirii latinești a insectei nou descoperite, iar acolo numele poate să dăinuie aproape o veșnicie. Truda lui este încununată de succes atunci cînd numele îi este păstrat în memoria semenilor, în legătură cu o insectă.

Insectele mai mici, mai neînsemnate, cu nenumăratele lor deosebiri de formă, prilejuiesc multe descoperiri noi. Și el pîndise într-o vreme muște cu două perechi de aripi,

16

mai ales muște obișnuite, de casă, care li se par oamenilor atât de respingătoare. Bineînțeles, diferitele tipuri de muște sînt neînchipuit de numeroase și cum toți entomologii par să gîndească aproape la fel, și-au îndreptat cercetările asupra variantei a opta, atât de rară, dar care în Japonia se găsește din belșug. Poate că variantele sînt atât de multe pentru că mediul înconjurător al muștei este prea aproape de acela al omului.

S-a gîndit că, înainte de toate, cel mai bine ar fi să cerceteze mediul înconjurător. Faptul că existau atîtea variații provocate de mediu nu arăta oare cît de bine se adaptează muștele ? Descoperirea l-a făcut să sară în sus de bucurie.

Poate că teoria lui nu era chiar greșită. Faptul că musca dovedea o mare putere de adaptare însemna că ea putea să se simtă în largul ei și în mediile cele mai nefavorabile, în care alte insecte nu puteau să trăiască, de pildă în pustiu, unde toate celelalte vietăți mor.

În clipa aceea începu să-l intereseze nisipul și curînd acest interes dădu roade. Intr-o zi descoperi în albia uscată a râului de lîngă casa lui o mică insectă roz-pal, asemănătoare gândacului de grădină cu aripi duble (*Cicindela japonica Motschulsky*). Toată lumea știe, desigur, că gândacul de grădină prezintă multe variații de culoare

17

și desen. Dar, pe de altă parte, forma picioarelor de dinainte se schimbă foarte puțin, într-adevăr, la coleopterele cu elitre aceste picioare constituie un criteriu important de clasificare. Articulația a doua a picioarelor de dinainte ale insectei, care-i atrăsese atenția, avea într-adevăr caracteristici izbitoare.

În general, în familia coleopterelor picioarele anterioare sînt negre, zvelte și foarte mobile. Totuși, la aceasta, picioarele dinainte păreau acoperite de o teacă groasă. Erau rotunde, aproape groase și de culoare gălbuie. Bineînțeles, se poate să fi fost pline de polen. Ba s-ar fi putut bănui chiar existența unor perișori care ar face ca polenul să se prindă pe picioare. Dacă observațiile lui erau corecte, făcuse desigur o descoperire importantă.

Dar, din nefericire, insecta îi scăpase. Fusese prea emoționat și pe deasupra îl tulburase și felul ei de a zbura. Insecta se avînta, apoi, de parcă i-ar fi spus „Prinde-mă!” se întorcea și aștepta. Cînd omul se apropia cu grijă, ea zbura din nou, se întorcea și iar aștepta Chinuindu-l fără milă, ajunsese la un smoc de ierburi în care dispăruse.

Bărbatul era absolut fermecat de insecta cu picioarele de dinainte galbene.

18

Cînd privise pămîntul nisipos, i se păruse că ghicise bine. De fapt, familia coleopterelor era reprezentativă pentru insectele deserturilor. După unele teorii, acest fel curios de zbor este o viclenie cu care ele ademenesc animalele mici să se îndepărteze de cuiburile lor. Prăzi ca șoarecii și șopîrlele

sînt ademenite astfel să iasă, fără voia lor; rătăcesc apoi prin pustiu și mor de foame și de oboseală, în felul acesta stîrvurile lor devin hrana coleopterelor. Ele poartă în limba japoneză cochetul nume de „factor poștal” și înfățișarea le este plină de grație; în realitate, au fălci tăioase și sînt crude și lacome. Dar fie că teoria fusese corectă, fie că nu, ceea ce îl ispitise era fără îndoială felul misterios în care zburau. Interesul pentru mediul în care trăiau acele insecte nu putea decît să crească, începuse să citească tot ce găsea despre nisip și, pe măsură ce înainta în cercetări, își dădea seama că e o materie foarte interesantă. Deschizînd enciclopedia la capitolul despre nisip, citise:

NISIPUL este format din stînci fărîmițate. Uneori conține rocă magnetică, cositor și, mai rar, praf de aur. Diametrul granulelor: 2-1/16 mm.

lată, într-adevăr, o definiție clară. Pe scurt, nisipul se naște din stînci sfărîmate,

19

aflîndu-se undeva, la mijloc, între lut și prundiș. Dar numindu-l substanță intermediară, nu obții o explicație cu adevărat satisfăcătoare. De ce apar pustuirile izolate și terenurile nisipoase prin separarea numai a nisipului, dintr-un sol în care el este bine amestecat cu lut și pietriș? Dacă într-ade-văr ar fi vorba de o substanță intermediară, acțiunea erozivă a vîntului și a apei ar trebui să producă neapărat un număr cît mai mare de forme între rocă și lut. Nu există totuși decît trei forme, care se pot deosebi mult una de alta: prundiș, nisip și argilă. Mai mult, nisipul e tot nisip, oriunde s-ar găsi; curios e că nu prea există deosebire în mărimea granulelor, fie că provin din deșertul Gobi sau din golful Enoshima. Ele prezintă variații reduse și urmează o distribuție conform curbei lui Gauss, cu o medie de 1/8 mm. Un articol dăduse o explicație foarte simplă a descompunerii solului sub acțiunea erozivă a vîntului și a apei: particulele mai ușoare sînt împrăștiate, treptat, pe distanțe mari. Dar rămînea nelămurită semnificația diametrului de 1/8 mm al granulelor. O altă carte de geologie adăugase, dimpotrivă, o explicație în termenii următori:

Curenții de aer și de apă provoacă vârtejuri. Cea mai mică

lungime de undă a acestor vârtejuri este aproape egală cu
20

diametrul granulelor de nisip din deșerturi. Datorită acestei particularități, din sol este separat numai nisipul, fiind scos perpendicular pe direcția vârtejurii. Când coeziunea solului este slabă, nisipul e aspirat de vânturi ușoare - care, bineînțeles, nu dislocă pietrele și lutul - și cade din nou pe pământ, depunându-se în spatele vântului. Caracteristicile nisipului păreau a fi, deci, o chestiune de aerodinamică. Așadar, s-ar putea adăuga ca un „punct b” la prima definiție că nisipul este:

o particulă de rocă sfărâmată, de asemenea dimensiuni încât să poată fi ușor mișcată de un fluid.

Pământul fiind străbătut de vânturi și curenți de apă, formarea nisipului este inevitabilă. Cât timp bat vânturile, curg râurile și se agită mările, nisipul se va naște, bob cu bob, din pământ și se va vîrî peste tot, ca o ființă vie. Nisipurile nu se odihnesc niciodată, încet dar sigur, ele invadează și distrug suprafața pământului.

Imaginea nisipului în veșnică curgere îl impresionase nespus de mult. Ariditatea nisipului, așa cum este descrisă de obicei, nu se datorează numai uscăciunii lui, ci, pe cât se pare, și mișcării neîncetate, care îl face neprimitor pentru orice vietate. Cîtă

21

deosebire față de felul trist în care oamenii se țin strîns legați unii de alții ani de-a rîndul.

Desigur că nisipul nu este un mediu prielnic vieții. Dar poate fi oare considerată stabilitatea o condiție absolut indispensabilă pentru existență ? Nu cumva odioasa luptă pentru întrecere apare tocmai pentru că încercăm să ne menținem într-o poziție imobilă? Dacă am renunța la aceeași poziție și ne-am lăsa duși de mișcările nisipurilor, lupta ar înceta repede. De fapt, în deșerturi înfloresc flori și își duc viața insecte și alte animale. Ele reușesc să scape de lupta întrecerii prin marea lor capacitate de adaptare -ca, de exemplu, familia coleopterelor vecine cu omul.

În timp ce medita la efectul nisipurilor curgătoare, era cuprins din când în când de halucinații, în care el însuși parcă

Începea să curgă, mînat de curenți.

ÎNAINȚA cu capul plecat, urmărind șirul semilunar al dunelor care înconjurau satul ca un bastion, dominîndu-l. Nici nu mai era atent la peisajul îndepărtat. Un entomolog trebuie să-și concentreze toată atenția pe o rază de cel mult trei metri

22

de jur-împrejur, iar una dintre regulile fundamentale cere ca soarele să nu-i vină din spate, căci, astfel, ar speria insectele cu propria umbră. De aceea, fruntea și nasul unui entomolog sînt întotdeauna arse de soare.

Omul înainta întruna, încet și măsurat. La fiecare pas nisipul îi intra în pantofi. Afară de buruieni cu rădăcini superficiale, care arătau de parcă ar putea crește într-o singură zi dacă ar exista o brumă de umezeală, nu mai părea să existe aici nimic viu. O dată, după mai multă vreme, atrase de mirosul transpirației, zburară în jurul lui niște muște de culoarea carapacei broaștelor țestoase. Și totuși, tocmai pentru că era într-un loc ca acesta, putea să se aștepte să găsească ceva. Coleopterele nu prea trăiesc mai multe la un loc, iar unii spun că, în anumite cazuri excepționale, o singură insectă stăpînește o suprafață de o milă pătrată. Bărbatul pășea cu răbdare, mișcîndu-se parcă în cerc.

Deodată se opri. Se mișcase ceva lîngă un smoc de iarbă.

Era un păianjen. Nu-l interesau păianjenii. Se așeză să fumeze o țigară. Vîntul bătea neîncetat dinspre mare și departe, jos, talazuri albe, clocotitoare, loveau baza dunelor. Acolo unde dunele se îndreptau spre vest, pătrundea în mare o colină dominată de o stîncă golașă. Soarele se spărgea pe ea în nenumărate ace de lumină.

23

Nu izbutea să aprindă chibritul. Nici unul din zece nu luă foc. De-a lungul bețelor zvîrlite, vălurele de nisip se mișcau cu repeziciunea secundarului de la ceasul lui. Își fixă atenția asupra unui val și, cînd îi ajunse la călcîi, se ridică în picioare. Din cutele pantalonilor îi curse nisip. Scuipe, dar în gură îi rămăseseră fire de nisip.

Nu păreau să fie prea multe insecte pe acolo. Poate că mișcarea nisipului era prea violentă. Dar nu, nu trebuia să se descurajeze atît de repede. Teoria lui garanta că totuși va

găsi cîteva.

Linia dunelor se unduia în jos, iar într-o parte se întindea spre mare o limbă de pămînt. Gîndul că prada lui se afla, probabil, acolo îl ispitea să meargă înainte; aşadar, coborî pe panta blîndă. Ici-colo, rămăşiţele unor împletituri de răchită, care păreau a fi garduri ridicate împotriva vîntului, însemnau locul sub care se afla un platou. Bărbatul înainta de-a curmezişul valurilor de nisip, retezate cu o regularitate automată. Deodată nu mai văzu nimic în faţa lui. Stătea pe marginea unei stînci privind în jos, într-o văgăună adîncă. Largă de vreo douăzeci de metri, cavitatea forma un oval neregulat. Panta din depărtare părea relativ blîndă, în timp ce aceea de lîngă el era aproape verticală. Se întindea la picioarele lui într-o curbă netedă,

24

ca buza unui vas de porţelan gros. Aşezînd cu grijă un picior pe margine, privi în jos. Fundul ei întunecat, contrastînd cu marginea luminoasă, anunţa apropierea serii.

În întunericul din fundul văgăunii se zărea o căsuţă cufundată în tăcere. Într-o parte, creasta acoperişului avea un capăt îngropat pieziş în peretele de nisip. Ca o scoică, gîndi el.

Orice-ar fi, medita el, oamenii aceştia tot nu scapă de legea nisipului.

Chiar în momentul cînd îşi potrivea aparatul de fotografiat, nisipul de la picioarele sale începu să se mişte cu un zgomot sec. Îşi retrase repede piciorul cutremurîndu-se, dar nisipul curse mai departe. Ce echilibru fragil şi primejdios! Respirînd adînc, îşi şterse de mai multe ori palmele asudate de pantaloni.

Lîngă el cineva tuşi. Se apropiase pe furiş, iar acum stătea chiar în spatele lui — un bătrîn, probabil unul dintre pescarii satului. Privind la aparat, apoi în fundul văgăunii, moşneagul rînji încreţindu-şi faţa, brăzdată ca o piele de iepure pe jumătate argăsită. Colţurile ochilor înroşiţi erau acoperite de o mîzgă groasă.

— Aţi venit în inspecţie?

Era o voce subţire, spulberată de vînt, ieşită parcă dintr-un aparat de radio portabil. Dar pronunţia îi era clară şi nu prea

greu de înțeles.

25

— Inspecție ?

Tulburat, bărbatul acoperi obiectivul cu palma. Ridică la vedere plasa de insecte.

— Ce vrei să spui ? Nu înțeleg. Adun insecte. Sînt specialist în insectele nisipurilor.

— Ce?

Bătrînul părea să nu priceapă nimic.

— Strîng insecte. In-sec-te. Le prind așa ! repetă el mai tare.

— Insecte ?

Bătrînul păru că se-ndoiește. Scurpă privind în jos. Sau, mai exact, lăasă să i se prelingă scuipatul din gură, care, smuls de vînt de pe buzele lui, plutea acum într-un fir lung.

Dumnezeule, oare de ce se enervase?

— Se face pe-aici vreo inspecție?

— Nu, nu. Dar dacă nu inspectezi, chiar că nu știu ce alta faci.

— Nu, nu inspectez.

Fără să dea măcar din cap, bătrînul se întoarse și o luă încet de-a lungul crestei, tîrșîindu-și vîrfurile sandalelor de paie.

Cam la cincizeci de metri stăteau pe nisip, ghemuiți și tăcuți, trei bărbați îmbrăcați la fel, care păreau să-l aștepte pe moșneag. Oare cînd veniseră ? Cel din mijloc avea un binoclu pe care îl învîrtea pe genunchi, îndată începură să vorbească între ei.

26

Loveau nisipul cu picioarele. Păreau să se certe vîrtos.

Dar cînd bărbatul încercă să-și continue cu indiferență căutarea coleopterei, moșneagul se întoarse din nou, grăbit.

— Piști sigur că nu ești de la stăpînire?

— Stăpînire? Nu, te înșeli.

Scoase brusc o carte de vizită, vrînd să arate prin aceasta că se săturase. Buzele moșneagului se mișcau cu greutate:

— Ah! Ești învățător!

— Nu am nici un fel de legătură cu stăpînirea.

— Hm. Adică ești învățător.

Părea că înțelesese în fine, iar colțurile ochilor i se încrețiră în sus. Se duse înapoi la ceilalți, ținînd cu respect în mînă

cartea de vizită. Cei trei părură mulțumiți, se sculară și plecară.

Moșneagul se întoarse iar.

— Și, ia spune, ce-ai de gând să faci?

— Să adun insecte.

— Dar ultima mașină care te putea duce înapoi a plecat adineauri.

— Și nu pot să stau undeva pe aici?

— Toată noaptea? În sat? Bătrînul se strîmbă.

— Dacă nu aici, am să merg mai înainte, pînă în satul vecin.

— Ai să mergi ?

27

— Da. Nu mă prea grăbesc.

— Da' de ce să te ostenești atîta ? Moșneagul deveni dintr-o dată vorbăreț.

— Vezi și dumneata, satul e sărac, spuse el cu o voce tînguitoare. Nu e nici o casă ca lumea, dar dacă vrei, am să pun o vorbă bună și-am să văd ce pot face ca să te ajut.

Nu părea răuvoitor. Țăranii sînt prudenți. Poate că așteptau să le vină în inspecție vreun slujbaș de la prefectură. De îndată ce bănuielile le-au fost risipite, au redevenit pescari simpli și de treabă.

— V-aș fi foarte recunoscător. O să vă răsplătesc într-un fel... Mi-ar face o deosebită plăcere să stau într-o casă țărănească, zise el.

SOARELE apusese, iar vîntul se mai liniștise. Omul merse de-a lungul dunelor pînă nu mai putu să deosebească urmele pe care vîntul le scobise în nisip.

Nu se mai vedeau cîmpuri cultivate.

Orthoptera - greieri cu aripi mici și urechelnițe cu favoriți albi.

Rhynchota - ploșnițe cu dungi roșii. Nu era sigur de nume, dar știa că e un tip de ploșniță.

28

Dintre insectele cu elitre pe care le căuta: cosași cu spinări albe și poștași cu picioare lungi.

Nu putuse observa nici un exemplar din familia coleopterelor care-l interesa. De aceea, se gîndea cu plăcere la roadele bătăliei de mîine.

De oboseală, în ochi îi jucau pete palide de lumină. Apoi, fără să vrea, se opri din mers și-și fixă privirea pe suprafața tot mai umbrită a dunelor. Nu mai avea nici un rost. Tot ce mișca părea să fie o coleopteră.

Așa cum făgăduise, bătrînul îl aștepta în fața sediului cooperativei.

— Îmi pare rău că vă deranjez.

— Ba deloc, numai că nu știu dacă o să-ți placă ce ți-am găsit.

La sediu părea să se țină o adunare. Patru-cinci oameni ședeau în cerc vorbind tare și rîzînd. În fața intrării atîrna o placă orizontală pe care scria cu litere mari: IUBEȘTE-ȚI VATRA. Bătrînul spuse ceva; deodată rîsul încetă și el ieși, petrecîndu-i pe ceilalți. Drumul presărat cu scoici se așternea vag și alb în lumina amurgului.

Bărbatul fu condus la una dintre văgăunile de pe creasta dunelor din capătul satului.

O potecă îngustă cobora panta de pe creastă, spre dreapta. Merșeră cîtăva vreme, apoi bătrînul se aplecă în întuneric și, bătînd din palme, strigă cu voce tare:

29

— Hei! Bunicuțo! Vino-ncoa !

Din adîncimile întunericului pîlpîi la picioarele lor o lampă și cineva răspunse:

— Sînt aici! Aici! Dincolo, la sacii de nisip, e o scară.

Așa și era. Fără scară n-ar fi putut să coboare. Ar fi însemnat să se proptească cu mîinile de stîncă înaltă cît trei case, puse una peste alta, și treaba nu era ușoară nici cu scara, își aminti că în timpul zilei panta i se păruse dulce, dar cînd o privea acum era aproape verticală. Scara de frînghie atîrna nesigură și dacă-ți pierdeai echilibrul, era în stare să se încurce de tot. Să trăiești acolo jos însemna să te afli într-o fortăreață naturală.

— Să n-ai nici o grijă. Noapte bună. Moșneagul se întoarse și plecă, fără să mai coboare pînă în fundul văgăunii.

De sus curgea nisip. Pe bărbat îl năpădi o curiozitate ciudată, ca în copilărie. Se întrebă dacă femeia era bătrînă - o strigase „bunicuțo”. Dar „bunicuța” care veni să-l întîmpine, ridicînd în mîini o lampă, era o femeie drăguță, mititică, de

vreo treizeci de ani. Probabil că se pudrase. Era surprinzător de albă, ținând seama că trăia pe malul mării. Oricum, îi era foarte recunoscător că-l primise în casa ei și nu încercase să-i ascundă cât de bucuroasă era și ea.

30

Într-adevăr, fără o primire călduroasă s-ar fi împăcat greu cu casa. Ar fi crezut că țăranii și-au bătut joc de el și ar fi plecat numaidecât. Pereții se cojeau, în locul ușilor glisante atârnav rogojini, bîrnele erau îndoite, ferestrele fuseseră înlocuite cu scînduri, rogojinile de pai erau aproape putrezite și, cînd călcai pe ele, făceau un zgomot de burete ud. Peste toate plutea un miros neplăcut, de nisip încins și stătut.

De fapt, totul depinde de cum te porți, îl dezarma felul de a fi al femeii, își spuse că noaptea aceasta era o experiență rară și, dacă avea noroc, putea să dea peste cîteva insecte interesante. Desigur că insectele trăiesc cu plăcere într-un asemenea mediu.

Presimțirea nu-l înșela. Nici nu se așezase bine în scaunul pe care femeia i-l oferise lingă soba pe jumătate îngropată în nisip, cînd în jurul lui se răspîndi un zgomot asemănător aceluia făcut de muște. Era o întreagă armată de muște. Dar nu se speria el de așa ceva! Un colecționar de insecte este întotdeauna pregătit, își pudrase hainele pe dinăuntru cu un dezinfectant și-și spunea că ar face bine dacă s-ar unge înainte de culcare pe părțile expuse ale pielii cu un insecticid.

— Tocmai pregăteam ceva de mîncare. Dacă vrei să mai aștepți cîteva minute...

31

zise femeia aplecîndu-se și luînd lampa. Te-ai putea descurca o clipă fără lumină?

— Ai o singură lampă ?

— Din păcate, da.

Rîse cam încurcata. Pe obrazul stîng îi apărură o gropiță. Dacă nu țineai seama de ochi, fără îndoială că femeia aceasta avea un anume farmec, gîndi el. Poate că ochii ei erau așa din cauza unei supărări. Oricît se farda, nu putea ascunde colțurile lor înroșite. Luă hotărîrea ca înainte de culcare să-i dea un medicament pentru ochi.

— Nu-i nimic, dar aş vrea să fac mai întâi o baie.

— O baie ?

— N-ai așa ceva?

— Îmi pare foarte rău, dar n-ai putea s-o amâni pînă poimîine?

— Pînă poimîine? Păi, n-am să mai fiu aici poimîine.

Și rîse tare, fără să vrea.

Femeia întoarse capul cu un aer preocupat. El crezu că o dezamăgise și că țăranii nu știu să se prefacă, încurcat, își trecu de cîteva ori limba peste buze.

— Dacă nu ai baie, mi-ar face plăcere să-mi torn puțină apă pe cap. Tot corpul mi-e plin de nisip.

— Îmi pare rău, dar n-avem decît o singură găleată de apă de fiecare. Izvorul e tare departe.

32

Părea rușinată, iar el se hotărî să nu mai spună nimic. Curînd avea să-și dea seama, într-un chip neplăcut, că baia n-avea nici un rost.

Femeia aduse mîncarea - supă de scoici cu pește fiert. O adevărată mîncare pescărească. Asta era bine, dar îndată ce începu să mănînce, femeia deschise o umbrelă mare de hîrtie și o întinse deasupra lui.

— La ce servește asta ?

Se întrebă dacă nu cumva era un obicei al locului.

— Păi, dacă nu pun umbrela, nisipul îți curge în mîncare.

— Cum ? zise el, uitîndu-se surprins la plafonul care nu avea nici o gaură.

Ea îi urmări privirea.

— Nisipul se cerne peste tot, prin toată casa. Dacă nu mătur în fiecare zi, se adună un strat de două degete.

— Acoperișul e stricat?

— Da, destul de stricat. Dar chiar dacă ar fi nou-nouț, nisipul tot s-ar strecura. E îngrozitor. E mai rău decît carii.

— Carii?

— Insectele care mănîncă lemnul făcînd găuri în el.

— Sînt probabil termite, nu ?

— Nu, nu. Sînt cam așa de mari... și au coaja tare.

33

— Ah, atunci e un gîndac-ferăstrău, cu coarne lungi.

— Gîndac-ferăstrău ⁹

— Are mustăți lungi și e roșcat. Nu?

— Nu, are un fel de culoare ca bronzul și forma bobului de orez.

— Înțeleg. Atunci e o coleopteră cu irizații.

— Dacă-l lași în voia lui, grinzii ca astea putrezesc pînă nu mai rămîne nimic, știi?

— Vorbești de coleopteră irizantă?

— Nu. De nisip.

— De ce ?

— Intră pretutindeni. Cînd vîntul suflă dinspre partea rea, nisipul se strecoară sub acoperiș și dacă nu l-aș mătura, s-ar aduna și ar fi așa de greu, că ar prăbuși lemnăria tavanului.

— Hmm. Da, înțeleg că n-ar fi bine să-l lași să se adune deasupra tavanului. Dar nu e caraghios să spui că grinzile putrezesc din cauza lui?

— Nu. Putrezesc cu adevărat.

— Păi, știi doar că nisipul e uscat.

— Totuși putrezesc. Dacă lași nisip pe niște papuci de lemn nou-nouți, ei se desfac în două săptămîni. Oamenii spun că se topesc, așa că trebuie să fie adevărat.

— Nu pricep de ce.

— Lemnul putrezește și, o dată cu el, și nisipul. Ba am auzit că din bîrnele acoperișului unei case îngropate în nisip a

34

ieșit un pămînt așa de bun, că pe el creșteau castraveți.

— Imposibil, răspunse bărbatul hotărît, strîmbîndu-se. Simțea că propria teorie despre nisip fusese pîngărită de neștiința ei.

— Știu și eu cîte ceva despre nisip. Lasă-mă să-ți spun. Nisipul se mișcă tot anul. Curgerea e viața lui. Nu stă locului niciodată, nicăieri, în apă sau în aer, se mișcă liber și nestîjenit. De aceea, ființele vii nu pot de obicei să trăiască în el, iar lucrul acesta e valabil și pentru bacterii. Cum să-ți explic... nisipul reprezintă puritate, curățenie. Poate să păstreze ceva, dar în nici un caz nu face să putrezească nimic. Și, doamnă dragă, nisipul este din capul locului un minereu respectabil. El nu poate să putrezească!

Femeia rămăsese încremenită și mută. Sub adăpostul

umbrelei pe care o ținea, bărbatul mîncă în grabă și isprăvi masa în tăcere. Pe suprafața umbrelei se adunase atîta nisip, încît ar fi putut scrie pe el cu degetul, iar umezeala era insuportabilă. Firește că nisipul era uscat, doar trupul lui era umed. Deasupra acoperișului urla vîntul. Își scoase țigările și simți că buzunarul era plin de nisip. I se păru că simte un gust amar înainte de a aprinde țigara.

35

Scoase din borcanul cu cianură de potasiu o insectă, înainte ca gîza să înțepenească, o fixă cu ace; putea cel puțin să-i păstreze forma picioarelor. De la spălătorul de afară, se auzea zgomot. Femeia spăla vasele. Oare nu mai locuia nimeni în casă? se întrebă el.

Cînd se întoarse, femeia începu, tăcută, să-i pregătească patul, într-un colț al camerei. Dacă i-l făcea acolo, apoi unde Dumnezeu voia ea să doarmă? Desigur că în camera interioară din dosul rogojinei. Afară de aceste două încăperi, nimic nu mai semăna a cameră. Dar era cu totul neobișnuit să pui oaspetele în camera de la intrare, iar gazda să doarmă în cea dinăuntru. Sau poate că trăia acolo un invalid care nu putea să umble? Poate. Sigur că era mai firesc să presupui așa ceva. În primul rînd, nu te aștepți ca o femeie singură să se deranjeze pentru călători în trecere.

— Mai e cineva?...

— Cum adică „cineva” ?

— Cineva din familie sau...

— Nu. Sînt singură de tot.

Femeia părea să-și dea seama ce gîndea el și izbucni deodată într-un rîs forțat și stingher.

— Totul se umezește din cauza nisipului, pînă și cearșafurile.

— Și soțul dumitale ?

36

— A, da. Acum un an, pe vremea taifunului... spuse ea făcîndu-și de lucru, netezind și mîngîind fără rost capetele rogo-jinei pe care o întinsese. Pe aici taifunurile sînt cumplite Nisipul se revarsă ca o cădere de apă. Orice-ai face, se adună straturi de trei pînă la șase metri.

— Chiar pînă la șase metri?

— Cînd se-ntîmplă așa ceva, nu te poți împotrivi nisipului,

oricît dai cu lopata. Bărbatul meu a fugit afară cu fetița - era la școală - strigîndu-mi că încearcă să salveze cotețele. Eram prea ocupată cu treburile casei și trebuia să rămîn înăuntru. Cînd s-a făcut în cele din urmă dimineață și a stat vîntul, am ieșit să-i caut. Nici urmă nu mai era de cotețe... și nici de nimic.

— Au fost îngropați ?

— Da. De tot.

— Îngrozitor! Oribil! Nisipurile sînt înfricoșătoare.

Deodată lampa începu să pocnească.

— E nisipul.

Femeia se aplecă, întinse mîna și, rîzînd, apucă fitilul lămpii cu degetele. De îndată lampa arse din nou, liniștită.

Rămînînd în aceeași poziție, ea se uita la flacără cu zîmbetul acela nefiresc pe buze. El își dădu seama că-și arăta în mod intenționat gropița din obraz și, fără să vrea, se încorda.

37

Îi se părea cu totul necuviincios din partea ei s-o facă acum, după ce vorbise de moartea celor dragi.

5

— HEI, voi de-acolo! Am adus o lopată și bidoanele pentru celălalt.

O voce limpede, ținînd seama că venea din depărtare, slăbi încordarea; poate că se folosea un megafon. Apoi se auzi un zgomot ca acela pe care îl fac vasele de tinichea cînd se ciocnesc între ele, în cădere. Femeia se ridică să răspundă.

El avu neplăcuta senzație că se țese ceva pe ascuns.

— Ce-i asta? Vezi, pînă la urmă tot mai e cineva pe-aici.

— O, pentru Dumnezeu! zise ea și se răsuci ca și cum s-ar fi simțit gîdilată.

— Dar chiar adineauri cineva a spus „pentru celălalt”.

— Hmm. Ziceau de dumneata.

— De mine ? Ce legătură am eu cu lopata ?

— O, nimic. Dă-i încolo. Sînt niște limbuți.

— A fost vreo încurcătură?

Dar femeia nu-i mai răspunse și, răsucindu-se pe genunchi, coborî pe podeaua de lut.

38

— Iartă-mă, dar îți mai trebuie lampa?

— Mi-ar mai trebui puțin. De ce? Ai nevoie de ea acolo, afară?

— Nu. E o treabă cu care sînt obișnuită. Femeia își puse o pălărie de pai, din cele pentru grădinărit, și se strecură afară, în noapte.

Aplecîndu-și capul într-o parte, bărbatul își aprinse o nouă țigară. Simțea că se petrece ceva suspect. Se sculă tiptil și se hotărî să-și arunce privirea pe după rogojină. Și acolo era o cameră, dar n-avea pat. Pe locul lui, nisipul se scursese în panta blîndă de dincolo de perete. Fără să vrea, îl trecu un fior și se opri înmărmurit. Casa aceasta era aproape moartă. Interiorul ei era pe jumătate mîncat de tentaculele nisipului care curgea neîncetat, nisip care nici măcar nu avea o formă proprie - alta decît diametrul mediu de 1/8 mm. Și totuși nimic nu-i putea sta împotriva acestei forțe distructive, lipsite de formă. Și poate că manifestarea cea mai înaltă a forței nisipului era că n-avea formă.

Dar se întoarse numaidecît la realitate. Dacă această cameră nu putea fi folosită, unde Dumnezeu avea ea de gînd să doarmă? O auzea mișcîndu-se dincolo de peretele de scînduri. Ceasul lui arăta ora 8.02. Oare ce mai era de făcut afară la ora asta? se întrebă el.

39

Coborî pe podeaua de lut căutînd apă. Pe bruma de lichid rămasă în fundul cîinii plutea o pînză roșie, metalică. Dar pînză și asta era mai bine decît să înduri nisipul din gură. După ce-și spală fața și-și frecă ceafa și gîtul, se simți mult mai bine.

De-a lungul podelei de lut sufla un curent de aer rece. Probabil că afară era mai suportabil. Se strecură prin ușa glisantă care, înțepenită în nisip, nu mai luneca, și ieși. Briza dinspre drum se răcise binișor. Vîntul aduse un zgomot care părea să vină de la un cărucior pe trei roți, cu motor. Ciulindu-și urechile, recunoscă mai multe voci omenești. Sus, deasupra dunelor - ori poate își închipuia numai - simțea mai multă animație decît în cursul zilei. Sau poate că era zgomotul mării ? Cerul era plin de stele.

Femeia se întoarse cînd văzu lumina lămpii. Mînuind cu îndemînare lopata, aduna nisipul într-un bidon mare de gaz.

În spatele ei, peretele negru de nisip se înălța abrupt și părea aplecat deasupra lor. Probabil că pe acolo pe sus se plimbase el ziua în căutare de insecte. Când se umpleau două bidoane, femeia le căra, câte unul în fiecare mână, pînă la locul unde se găsea el. În trecere, ridică privirea și-i spuse cu o voce furnăită:

40

— Nisip.

Îl vărsă din bidoane aproape de poteca din spate, unde atîrna scara de frînghie și își șterse sudoarea cu capătul unui prosop. Pe locul acela mai erau și alte grămezi de nisip cărate de ea.

— Curăț locul de nisip.

— N-ai să isprăvești niciodată, oricît ai să te căznești.

Cînd trecu pe lîngă el a doua oară, îl împunse cu un deget în coaste. Tresărind surprins, era să scape lampa din mână. Trebuia oare să țină lampa ca mai înainte, sau s-o așeze și să-i întoarcă gîdilatul? Șovăi, luat prin surprindere. Se hotărî să țină lampa în mîini și se apropie stîngaci și țeapăn, cu un rînjat al cărui rost nu-l pricepea nici el, de femeia care săpa iar. Cînd ajunse lîngă femeie, umbra ei umplu toată suprafața peretelui de nisip.

— N-ar trebui să faci asta, spuse ea încet, pe nerăsuflăte, tot cu spatele la el. Pînă vine coșul, am de umplut bidoanele de șase ori.

Bărbatul se încruntă. Nu era plăcut să fii provocat fără rost, să ți se răscolească simțurile, pe care apoi le înfrînezi cu greu. Totuși, fără voia lui, îl cuprinse o senzație pe care n-o putea nega. Nisipul, care i se lipea de piele, i se strecura în sînge și-i macină pe dinăuntru rezistența.

41

— Vrei să te ajut?

— O, nu-i nevoie. Nu se cuvine să te pun să faci treabă din prima zi.

— Din prima zi? Nu-ți bate capul. Tot nu stau aici decît în noaptea asta.

— Așa?

— Nu duc o viață de huzur. Dă-mi cealaltă lopată! Mai repede.

— Scuză-mă, dar lopata dumentale e dincolo.
Într-adevăr, sub streășină de lîngă intrare erau rînduite o lopată și două bidoane de gaz, cu minere. Era sigur că aceste lucruri fuseseră aruncate de sus, din drum, cînd spuseseră „pentru celălalt”. Pregătiseră totul mult prea bine. Oare ghiciseră dinainte ce va face el ? Dar cum ? Căci era un lucru pe care nici el nu-l știuse pînă atunci, în orice caz, nu au o părere prea bună despre mine, se gîndi el presimțind ceva rău. Minerul lopeții era făcut dintr-un ciot de lemn și avea un luciul închis, de atîta întrebuițare.
li trecu pofta s-o ajute.

— O, coșul a și ajuns la vecini!
Femeia vorbea cu aprindere, de parcă nici nu băgase de seamă șovăiala lui. Vocea îi era veselă și avea o notă de siguranță care apărea acum pentru prima dată. Glasurile care se auzeau de la o vreme se apropiară, deodată. Cîtva timp se repetară o

42

serie de strigăte scurte, ritmice, urmate de mormăieli joase, continue, străbătute de rîsete înăbușite, apoi iar de țipete. Munca îl făcu deodată să se simtă bine. Într-o lume de oameni atît de simpli, probabil că era cu totul normal să pui musafirul la lopată. Și ar fi curios dacă te-ai abține. Făcu o gaură în nisip cu piciorul și așeză înăuntru lampa, ca să nu se răstoarne.

— Presupun că pot să sap oriunde, nu?

— Nu chiar oriunde.

— Aici e bine?

— Da, dar încearcă să sapi drept în josul peretelui de stîncă.

— Acum se curăță nisipul de pe la toate casele?

— Da. Cu nisipul se lucrează mai ușor noaptea, pentru că e umed. Cînd nisipul e uscat, zise ea privind spre cer, nu știi niciodată unde se va prăbuși.

Privi în sus și văzu că, într-adevăr, de pe marginea stîncii atîrna, ca zăpada viscolită, o sprinceană de nisip.

— Dar e primejdios, nu?

— Ba deloc! zise ea pe un ton șăgalnic, altfel de cum vorbea de obicei. Uite, începe să coboare ceața.

— Ceața?

Și, într-adevăr, văzu cum stelele se întunecă repede și încep să se stingă. Un nor de

43

ceață zdrențuit se învolbura capricios acolo unde peretele de nisip se întâlnea cu cerul.

— Vezi? Asta pentru că nisipul sughe multă ceață. Când nisipul sărat se umple cu ceață, se face tare ca scrobeala.

— Asta nu pot s-o cred.

— Oh, e adevărat. Atunci când marea se retrage din golf, pot trece și tancuri peste nisip fără nici o primejdie.

— Extraordinar!

— Da. Așa e. Și tot așa, partea aceea care iese în afară crește în fiecare noapte. În zilele când bate vântul de unde nu e bine, nisipul cade de sus ca azi, pe umbrelă. După-masă, când e uscat, se prăbușește deodată cu zgomot. Și dacă se întâmplă să cadă unde nu trebuie... acolo unde grinzile sînt slabe... s-a sfîrșit.

Conversația femeii era limitată, dar o dată ce intra în sfera vieții ei, se însuflețea brusc. Poate că tot asta era și calea spre inima ei. Nu-l interesa prea mult ce-i spunea, dar vorbele ei aveau o căldură care-l făcea să se gîndească la trupul ascuns sub pantalonii aspri de lucru.

Apoi, împlîntă lopata de mai multe ori cu toată forța în nisipul de la picioarele lui.

44

CÎND termină de cărat pentru a doua oară bidoanele de gaz, auzi glasuri și, deasupra lui, pe drum, pîlpîi o lampă.

Femeia vorbea destul de aspru.

— E macaraua. Eu am isprăvit în partea mea. Vrei să mă ajuți în partea cealaltă?

Pentru prima dată înțelese rostul sacilor de nisip îngropați, de la capătul de sus al scării: trecînd în jurul lor niște frînghii, coșurile puteau fi ridicate și coborîte. La fiecare coș lucrau patru bărbați și, în total, erau trei sau patru grupuri.

Majoritatea păreau să fie tineri care lucrau repede și bine. În timp ce coșul unui grup se umplea, un alt grup aștepta să-l ia în primire. Din șase ridicări, nisipul adunat fu complet îndepărtat.

— Sînt grozavi băieții ăștia.

Vorbea prietenos, ștergându-și sudoarea cu mîneca de la cămașă. Tinerii, care nu scoteau nici o vorbă de batjocură văzîndu-l cum ajută la cărat nisipul, păreau să-și facă treaba cu multă energie. Simțise pentru ei o oarecare simpatie.

— Da. În satul nostru noi urmăm cu adevărat zicala „lubește-ți vatra”.

— Ce fel de iubire e asta ?

45

— Iubirea pentru locul în care trăiești.

— Frumos!

Rîse, și rîse și ea cu el. Dar părea să nu știe de ce rîde.

De departe se auzea pornind motorul căruciorului cu trei roți.

— Ce-ar fi să ne odihnim acum ?

— O, nu. Îndată ce isprăvesc o tură, se întorc iar cu coșul.

— O, dă-l încolo. Ce-a mai rămas poate să aștepte pînă mîine și...

Bărbatul se sculă nepăsător și o porni spre podeaua de lut, dar femeia nu se grăbea defel să-l urmeze.

— Asta nu se poate ! Trebuie să curățăm cel puțin o dată în jurul casei.

— Ce vrei să spui cu „în jurul casei” ?

— Nu putem lăsa casa să se dărîme. Nisipul o năpădește din toate părțile.

— Dar așa ne apucă zorile.

Ea se întoarse brusc, de parcă ar fi jignit-o, și o luă înainte.

Era clar că voia să se întoarcă la poalele stîncii să-și continue lucrul. Purtare de coleopteră, se gîndi el.

Acum, după ce înțelesese situația, n-au să-l mai prindă.

— Nemaipomenit. Asta faceți în fiecare noapte ?

— Nisipul nu stă-n loc niciodată. Coșurile și căruțul cu trei roți circulă toată noaptea.

46

— Cred și eu.

Și chiar așa se întîmplă. Nisipul cădea mereu de sus.

Bărbatul era încurcat. Era zăpăcit, ca și cum ar fi călcat din greșeală pe coada unui șarpe pe care îl crezuse mic și care s-a dovedit apoi surprinzător de mare. Dar cînd și-a dat seama de asta, capul șarpelui îl amenința și din spate.

— Asta înseamnă că voi trăiți numai ca să curățați nisipul,

nu-i așa?

— Da, și nu putem lăsa treaba nefăcută. Se simți din ce în ce mai indispus. Nu ținea deloc să fie părtaș la o astfel de viață.

— Ba puteți. Ar fi așa de simplu, nu? Puteți să faceți ce vreți.

— Nu, asta n-ar fi bine deloc, spuse ea în timp ce continua să sape. Satul nu piere, pentru că nu încetăm niciodată să curățăm, așa cum vezi, nisipul. Dacă n-am face așa, în zece zile ar fi complet astupat. Data viitoare e rîndul vecinului meu din spate. Uite, colo.

— Foarte frumos, desigur. Tot de aceea muncesc cu atîta îndîrjire echipele?

— Da, dar ei sînt plătiți.

— Dacă au atîția bani, de ce nu sădesc un gard mai solid, de copaci, împotriva nisipului?

— Dacă aduni cheltuielile, pare mai ieftin așa.

47

— Așa cum faceți voi ? Asta-i treabă ? Deodată îl cuprinse un val de mînie. Era furios pe lucrurile care o legau pe femeie... și pe femeia care se lăsa legată de ele.

— De ce stai într-un sat ca ăsta? Zău că nu înțeleg. Cu nisipul nu-i de glumit. Greșești dacă gîndești că i te poți împotrivi cu metode de felul acesta. E absurd. E o nebunie. Eu renunț. Mă dau bătut. Nu vă compătimesc deloc.

Zvîrlind lopata peste bidoanele care fuseseră lăsate deoparte, se întoarse brusc în cameră, neținînd seama de expresia apărută pe fața femeii.

Petrecu o noapte fără somn, zvîrcolindu-se. Ciuli urechile cînd îi simți prezența. Se socotea oarecum vinovat. Adoptînd această atitudine, trăda un fel de gelozie față de ceea ce o ținea legată. Și nu deslușea oare dorința ca ea să lase treaba și să vină în taină în patul lui ? Intr-adevăr, sentimentele lui puternice păreau să nu țină numai de furia împotriva prostiei femeiești. Mai era ceva nelămurit. Salteaua era din ce în ce mai umedă, iar nisipul i se lipea tot mai mult de piele. Totul era prea irațional, prea straniu. N-avea de ce să-i pară rău că zvîrlise lopata și intrase în casă. Nu trebuia să se simtă răspunzător de nimic. Avea destule obligații pe care trebuia să le îndeplinească. De fapt, problema nisipului si

48

colecționarea insectelor erau pentru el doar mijloace de evadare, măcar o vreme, din obișnuințele și din lipsa de activitate în care-si ducea viața.

Oricît se căzni, nu putu să adoarmă. Zgomotele iscate de mișcările femeii continuau fără întrerupere. Din cînd în cînd, se auzea și zgomotul coșului, care apoi se oprea. Dacă lucrurile mergeau tot așa, mîine nu va fi în STARE să lucreze. Se va scula în zori și se va folosi din plin de ziua care-i sta înaintea. Cu cît se străduia mai mult să adoarmă, cu atît se simțea mai treaz, începură să-l usture ochii; lacrimile, clipitul păreau să n-aibă nici o putere împotriva nisipului care cădea întruna, întinse un cearșaf și îl înfășură în jurul capului. Respira mai greu, dar așa era mai bine.

Încercă să se gîndească la altceva. Cînd închidea ochii, pluteau spre el linii lungi curgînd ea niște nisipuri. Erau creste mișcătoare de nisip, de la suprafața dunelor. Deoarece le privise neîncetat timp de douăsprezece ore, i se imprimaseră probabil pe retină. Aceiași curenți de nisip înghițiseră și distruseseră orașe înfloritoare, imperii imense. Dacă-și amintea bine, asta se numea „sabulația” Imperiului Roman. Dar satul acela, despre care scria Omar Khayyam, cu toți croitorii și măcelarii, bazarele și șoselele lui, răsucite ca șuvițele

49

de fringhie ale unui năvod pescăresc! Cîți ani de luptă au trebuit să treacă pînă la schimbarea unei șuvițe ! Cetățile din Antichitate, de trăinicia cărora nu se îndoia nimeni... Și n-au fost nici ele în stare să reziste legii curgerii nisipului de 1/8 mm.

Nisipul...

Lucrurile care aveau formă păreau goale de orice conținut cînd erau puse alături de nisip. Singurul factor sigur era mișcarea lui. Nisipul era antiteza formei. Totuși, dincolo de peretele subțire de scînduri, femeia continua să-l ia cu lopata, ca de obicei. Ce credea ea că poate să facă, cu mîinile ei slabe? Era ca și cum cineva s-ar porni să clădească o casă in mare, dînd la o parte apa. Un vapor plutește pe apă țînînd seama de proprietățile ei.

Gîndind astfel, se simți deodată eliberat de senzația

apăsătoare pe care, într-un fel ciudat, i-o provoca zgomotul făcut de femeie când lucra cu lopata. Dacă vaporul plutește pe apă, ar putea să plutească și pe nisip. Dacă s-ar putea libera de concepția unor case stabile, n-ar trebui să cheltuiască energie luptând împotriva nisipurilor. Un vapor-casă, curgînd înainte, purtat de nisip... orașe, capitale fără formă.

Firește că nisipul nu e un lichid. Deci nu ne putem aștepta să plutească cineva pe el. Dacă ar zvîrli cineva pe suprafața lui

50
ceva cu o greutate specifică mai mică, să zicem un dop de plută, lăsîndu-l acolo, pînă și dopul s-ar scufunda. Un vapor care ar pluti pe nisip ar trebui să aibă calități mult mai deosebite. O casă ar putea avea, să zicem, forma unui butoi care s-ar mișca rostogolindu-se. Chiar dacă s-ar înfunda puțin, ar scutura nisipul căzut pe el și s-ar ridica îndată la suprafață. Desigur că oamenii n-ar fi în stare să îndure instabilitatea unei case care s-ar roti neîncetat. Va trebui să se construiască un butoi dublu, pe un ax așezat în așa fel încît butoiul interior să aibă întotdeauna același punct de gravitație. El ar rămîne fix, s-ar roti numai cel exterior. O casă care s-ar mișca la fel ca pendula unui ceasornic uriaș... o casă-leagăn... un vapor al pustiurilor...

Sate și orașe în continuă mișcare, alcătuirii din grupări de astfel de vapoare...

Adormi fără să-și dea seama.

ÎL TREZI cîntatul unui cocoș, răgușit ca scîrțîitul unui scrînciob ruginit. Se sculă neliniștit. Avea impresia că abia mijeau zorile, dar ceasul arăta 11.16. Deci culoarea aceasta a razelor indica amiaza. Era destul

51

de întuneric, pentru că se afla pe fundul văgăunii și soarele nu ajunsese încă pe acolo.

Sări repede din pat. Nisipul care i se adunase pe față, pe cap și pe piept se risipi cu un fîșîit. În jurul nasului și al gurii se lipise nisip întărit de sudoare, îl îndepărtă cu dosul mîinii și clipi cu grijă din ochi. De sub pleoapele încrustate și congestionate, lacrimile prinseseră sa-i curgă șiroaie, dar nu erau destule ca să spele nisipul ce se îngrămădisise în colțurile

umede ale ochilor.

Se-ndreptă spre vasul așezat pe podea, căutînd puțină apă. Deodată auzi respirația regulată a femeii, care dormea de cealaltă parte a sobei îngropate, și privi într-acolo. I se tăie respirația și uită că-l dureau ochii. Femeia era complet goală. În fața ochilor lui înlăcrimați părea că plutește ca o umbră estompată. Zăcea pe rogojină cu fața în sus, lăsînd să i se vadă tot trupul, în afară de cap. Mîna stîngă era culcată ușurel pe partea de jos a burții, netedă și plinuță. Tot ce se ascunde de obicei era dat în vileag, în timp ce fața, pe care oricine ar arăta-o, era înfășurată într-un prosop. Firește că prosopul trebuia să-i apere nasul, gura și ochii de nisip, dar contrastul scotea și mai mult în evidență goliciunea trupului.

52

Tot corpul era acoperit cu un strat subțire de nisip fin, care ascundea amănuntele și scotea la iveală liniile feminității ei. Părea o statuie poleită cu nisip. Bărbatului i se scurse deodată de sub limbă o salivă vîscoasă, pe care nu reușea s-o înghită. Dacă ar fi înghițit-o, nisipul dintre buze și dinți s-ar fi împrăștiat în toată gura. Se întoarse spre podeaua de lut și scuipă. Dar oricît scuipa, nu putea să scape de gustul nisipului. Oricum și-ar fi golit gura, tot nu scăpa de nisipul care părea să-i iasă întruna printre dinți.

Din fericire, cana de apă, umplută de curînd, era plină ochi. După ce-și clăti gura și se spală pe față, se simți mai bine. Niciodată nu-și dăduse seama ca acum cît de minunată este apa. Apa - această substanță anorganică, la fel ca nisipul, o substanță simplă, transparentă, care se adaptează corpului mai bine decît orice ființă vie. Pe cînd o lăsa să-i curgă încet pe gît, se gîndea cum ar arăta niște animale care ar mînca pietre.

Se întoarse din nou și o privi pe femeie. Dar nu simțea dorința să se apropie de ea. O femeie acoperită de nisip era, poate, atrăgătoare pentru ochi, dar nu te îndemna s-o atingi. O dată cu ivirea zilei, disperările și enervările nopții trecute păreau simple

53

închipuiri. Desigur ca toate acestea vor alcătui un material bogat de povestit. Privi din nou împrejur, ca pentru a-și

Întipări în minte ceea ce devenea de pe acum o amintire, și se grăbi să se îmbrace. Cămașa și pantalonii îi erau plini de nisip, dar n-avea nici un rost să se frământeze pentru atîta lucru. Ar fi fost mai ușor să scoată mătreața din păr decît să scuture nisipul din haine.

Și pantofii erau îngropați în nisip.

Se întrebă dacă s-ar cădea să-i spună ceva femeii înainte de a pleca. Dar, pe de altă parte, dacă ar trezi-o, ea s-ar simți rușinată, în orice caz. Cum s-o răsplătească pentru găzduire ? Poate c-ar fi mai bine să se oprească la înapoiere în sat și să-i dea bani bătrînului de la cooperativă, moșului care-l adusese aici cu o zi mai înainte.

leși pe furiș.

Oprit la marginea stîncii de nisip, soarele fierbea ca mercurul. Încetul cu încetul, fundul văgăunii începea să se încălzească. În fața strălucirii intense a razelor, bărbatul întoarse repede capul în clipa următoare uită totul. Nu putea să-și ia ochii de la fațada peretelui de nisip.

Era de necrezut! Scara de frînghie dispăruse din locul unde fusese noaptea trecută.

Sacii pe jumătate îngropați în nisip se vedeau clar. Nu se înșela, își amintea bine locul. Se miră. Oare numai scara fusese

54

înghițită de nisip ? Se repezi la perete și-și afundă în el brațele, cautînd-o. Nisipul cedă fără rezistență și începu să curgă. Cu toate acestea, nu era momentul să caute acul în carul cu fin. Dacă nu reușea de prima dată, n-avea să reușească niciodată, oricît ar căuta. Înăbușindu-și presimțirile negre, privi din nou, consternat, panta abruptă. Nu exista vreun loc pe unde se putea urca? Înconjură casa de două-trei ori, cercetător. Dacă s-ar cățăra pe acoperișul casei, cea mai mică distanță pînă la marginea văgăunii, pe partea de nord, spre mare, ar fi fost totuși cam de vreo zece metri. Mai mult încă, acolo peretele era mai abrupt ca oriunde. Sprinceana masivă de nisip, care atîrna în jos, era periculoasă.

Peretele dinspre apus părea să aibă o înclinație relativ mai blîndă, avînd o suprafață curbă, ca interiorul unui con.

Judecînd optimist, avea probabil o înclinație de cincizeci sau chiar cincizeci și cinci de grade. Făcu prudent primul pas, de încercare. La fiecare pas înainte, luneca înapoi o jumătate. Chiar așa, părea că nu va reuși decît cu prețul unui efort foarte mare.

La primii cinci sau șase pași, lucrurile meraseră după cum se așteptase, apoi picioarele începură să i se afunde în nisip, înainte de a ști dacă progresase sau nu, fu îngropat pînă la genunchi și părea că nu se

55

va mai putea mișca deloc, înnebunit, încercă să se cațere în patru labe. Nisipul încins îi ardea palmele. Sudoarea îi țîșnea prin toți porii, nisipul și transpirația îl orbeau. Curînd simți cîrcei la picioare și nu mai putu să și le miște din loc.

Încetă să mai lupte și respiră adînc, crezînd că înaintase pe o distanță destul de mare, dar cînd deschise ochii pe jumătate, fu uluit vîzînd că nu făcuse nici cinci metri. Se întrebă ce anume obținuse cu atîta efort ? Mai mult încă, urcînd, constatase că înclinația era mult mai piezișă decît îi păruse cînd privise de jos, iar mai sus de locul pe care se afla, părea și mai abruptă. Dorise să urce, e drept, dar își irosise toată energia scobind pur și simplu peretele de nisip. Sprinceana de deasupra capului îi bloca drumul. Disperat, reîncepu să urce, dar în clipa cînd întinse mîna să se apuce de perete, picioarele cedară.

Nisipul îl scuipă, zvîrlindu-l în fundul văgăunii. Umărul stîng trosni ca atunci cînd se rupe un bețișor de os, dar nu simțea nici o durere. Cîtva timp un nisip fin curse de pe fața stîncii, ca pentru a-i alina lovitura primită, apoi se opri. Oricum, nu se lovise rău.

Încă nu era momentul să fie îngrijorat.

Își înăbuși dorința de a țipa și se tîrî înapoi la colibă. Femeia dormea în aceeași

56

poziție. O strigă la început încet, apoi tot mai tare. În loc să răspundă, ea se întoarse pe cealaltă parte, ca și cum ar fi fost plictisită.

Nisipul îi curse de pe trup, descoperindu-i brațele și umerii goi, goliciunea coastelor și a șalelor. Dar el trebuia să se

gîndească la lucruri mult mai importante. Se apropie de ea și îi smulse prosopul de pe cap. Fața îi era pătată și, în comparație cu trupul, părea aspră. Sigur că albeața stranie a feței ei din noaptea trecută se datora pudrei. Acum praful alb se ștersese, lăsînd în urmă pete de culoare deschisă, care te făceau să te gîndești la un cotlet de proastă calitate. Văzu cu surprindere că praful alb nu era, de fapt, decît făină de grîu. Femeia deschise, în sfîrșit, ochii, părăind orbită de lumină. Apucînd-o de umeri și scuturînd-o, îi vorbi repede, pe un ton rugător:

— Știi că scara a dispărut? Pe unde se poa.te ieși de aici, pentru Dumnezeu? Dintr-un loc ca ăsta nu poți ieși fără scară.

Ea strînse de jos prosopul cu un gest nervos și, cu o energie surprinzătoare, se lovi cu el de două-trei ori peste față, apoi întorcîndu-se cu spatele la el, se ghemui cu genunchii sub ea și cu fața la podea. Era oare asta o mișcare care trăda rușinea ? Nu

57

era momentul. Bărbatul strigă de parcă nu se mai putea stăpîni:

— Asta nu-i lucru de glumă! Nu știu ce-am să fac dacă nu-mi dai scara. Mă grăbesc să plec! Unde ai ascuns-o, pentru numele lui Dumnezeu ? M-am săturat de glumele dumitale. Dă-o-ncoace ! Repede !

Dar ea nu răspunse. Rămase în aceeași poziție, legănîndu-și capul la dreapta și la stînga.

Omul încremeni. Ochii i se tulburară, respirația i se tăie și i se opri aproape; își dădu seama brusc de zădărnicia întrebărilor lui. Scara era de frînghie și nu putea sta dreaptă de la sine. Chiar dacă punea mîna pe ea, n-avea cum s-o fixeze de jos, ceea ce însemna că nu femeia o desfăcuse, ci o luase cineva de sus, de pe drum. Fața lui nerasă și mînjită de nisip păru deodată nenorocită.

Faptele și tăcerea femeii căpătau o semnificație neașteptată, înfricoșătoare. Refuza să creadă, dar în inima lui știa că i se adevăriseră presimțirile cele mai rele. Scara fusese îndepărtată cu știința ei și, fără îndoială, cu deplinul ei consimțămînt. Sigur că femeia era o complice. Desigur că

poziția ei nu trăda sfială; era poziția victimei gata de sacrificiu, a criminalului dispus să primească orice pedeapsă. Fusese ademenit de o găză într-un deșert din care nu mai era
58

scăpare, intocmai ca un șoarece flămînd prins în cursă. Țîșni în sus și, repezindu-se la ușă, privi din nou afară. Se pornise vîntul. Soarele se găsea chiar deasupra văgăunii. Valuri de fierbințea-

la strălucitoare se ridicau din nisipul încins, mișcîndu-se de parcă erau vii. Stîncă de nisip părea tot mai înaltă deasupra lui, iar fața ei atotștiutoare părea să spună mușchilor și oaselor lui că orice împotrivire era fără rost. Aerul fierbinte îi pătrundea prin piele; temperatura creștea tot mai tare.

Începu să țipe ca un nebun, fără să știe ce, vorbe lipsite de înțeles. Striga pur și simplu din toate puterile, vrînd parcă să alunge visul cel rău, cerînd iertare pentru tot ce greșise și rugîndu-se să fie scos repede din groapa. Dar vocea lui, neobișnuită să strige, suna slab, ștearsă. Mai mult încă, vorbele-i erau înghițite de nisip și spulberate în toate vînturile. Nu se putea ști unde ajungeau.

Deodată îl întrerupse un zgomot îngrozitor. Așa cum îl vestise femeia, sprînceană de nisip din partea de nord a văgăunii își pierduse umiditatea și se prăbușea. Casa toată păru că scoate un țipăt cumplit, ca înaintea morții, și din crăpătura nouă dintre streșină și perete prinse deodată să curgă, fișîind, un sînge cenușiu. Bărbatul începu

59

să tremure, cu gura plină de salivă. I se părea că tot trupul îi fusese zdrobit.

Acest coșmar nu putea să se întîmple cu adevărat. Era prea sinistru. Era oare posibil să întinzi o cursă unui om care avea asigurare medicală, își plătise impozitele, avea un serviciu, un trecut onorabil, așa cum ai face cu un șoarece sau cu o insectă? Nu-i venea să creadă. Poate că era o greșeală; trebuia să fie o greșeală. N-aveai ce face, trebuia să presupui că-a fost o greșeală.

Mai întîi, ceea ce îi făcuseră n-avea nici un rost. El nu era nici vacă. nici cal. Nu-l puteau sili să muncească împotriva voinței lui. De vreme ce ora nefolositor ca forță de muncă, n-

avea nici un sens să-l

închidă între pereții aceștia de nisip. Fusese impus femeii, pur și simplu.

Dar parcă, pe undeva nu era sigur. Privind peretele de nisip ce-l înconjura pentru a-l sugruma, își aminti cu ciudă cum nu reușise să

escaladeze. Se scăldase numai în nisip și asta îi paraliza simțămîntul unei neputințe totale. Satul era cu totul ros de nisip, orînduile obișnuite nu se mai respectau. Poate că era o lume deosebită, iar el avea motive să fie bănuitor. Dacă era adevărat, de pildă, că bidoanele de gaz și lopata fuseseră pregătite special pentru el, atunci era sigur că și scara de

frînghie fusese ridicată fără știrea lui. Apoi faptul că femeia nu-i dăduse nici o explicație, că accepta tăcută totul, cu o stranie supunere, dovedea că îl pîndea un pericol. Vorbele ei din noaptea trecută, lăsînd să se înțeleagă că va trebui să stea mult la ea, nu fuseseră poate numai cuvinte fără șir.

Se porni apoi o mică avalanșă de nisip.

Se întoarse în colibă apăsător de presimțiri rele. Se duse țintă la femeia care rămăsese ghemuită. Ridică amenințător mîna stîngă. Li sticleau ochii de suferință, însă, la mijlocul gestului, brațul ridicat să lovească îi căzu dintr-o dată. Poate că s-ar simți mai bine dacă ar pălmu-i pe pielea goală. Dar oare nu era acesta tocmai rolul pe care sătenii îl sileau să-l joace? Femeia aștepta bătaia, căci pedeapsa primită înseamnă, într-un fel, crimă răscumpărată.

Se întoarse cu spatele la ea, se prăbuși pe bordura podelei ridicate și-și prinse capul în mîini. Începu să geamă fără să ridice glasul, încercă să înghită saliva ce se aduna, dar îi stătea în gît, sufocîndu-l. Mucoasa laringelui devenise și ea foarte sensibilă la nisip; cu asta n-o să se obișnuiască oricît va avea de stat aici. Saliva devenise un fel de spumă ruginie care zemuia pe la colțurile gurii. După ce scuipă, simți și mai tare

60

61

asprimea nisipului, încercă să scape de ea trecîndu-și vîrfurile limbii pe pereții interiori ai obrajilor și scuipînd de mai multe

ori, dar era ceva fără sfârșit. Gura îi era fierbinte și uscată de parcă s-ar fi inflammat.

N-avea rost. Oricum, va sta de vorbă cu femeia și-o va convinge să-i explice mai clar ce se întâmplă. Dacă s-ar lămuri situația, poate că ar ști și el ce să facă. Nu putea rămîne fără un plan de luptă. Dar ce va face dacă ea va refuza să-i răspundă? Acesta ar fi, într-adevăr, răspunsul cel mai trist și, mai mult ca sigur, așa va fi. Tăcerea ei îndărătnică! Felul în care stătea ca o victimă lipsită de apărare, ghemuită acolo, cu picioarele sub ea!

Înfățișarea spatelui ei gol era necuviincioasă și animalică, îi veni s-o lovească peste șale și s-o trîntească la pămînt, dar de îndată ce îi trecu prin minte gîndul acesta, își ținu răsufarea, rușinat. Simțea că în curînd se va vedea în chip de călău, torturînd femeia, călare pe fesele ei mînjite de nisip. Da, una ca asta s-ar putea lesne întîmpla, și atunci el și-ar pierde și dreptul de a mai protesta.

Deodată pîntecele îi fu străbătut de o durere vie. Bășica udului, umplută probabil pînă la crăpare, țipa să fie ușurată.

62

8

SE UȘURASE și rămase stînd așa, inspirînd de disperare în aerul greu. Deși nu exista nici o speranță ca lucrurile să se aranjeze cu timpul, nu se putea hotărî să se întoarcă în casă. Acum, după ce plecase de lîngă femeie, își dădea seama cît de primejdios era să fie cu ea. Nu, problema nu era de fapt femeia, ci poziția ei ghemuită. Nu mai văzuse niciodată ceva atît de nerușinat. Nu putea să reîntoarcă. Oricum o luai, poziția aceea a ei era extrem de primejdioasă.

Unele specii de insecte și de păianjeni cad, cînd sînt atacate pe neașteptate, într-o stare de paralizie, un fel de acces epileptic... asemenea unui aeroport cu turnul de control invadat de nebuni... o imagine fragmentată. Dori ca să creadă că propria lui lipsă de mișcare oprise orice mișcare în lume, așa cum broasca în hibernare desființează iarna.

Pe cînd i se depănau astfel gîndurile, razele soarelui începură să dogorească tot mai intens. Se aplecă brusc, vrînd parcă să se apere de săgețile de lumină. Plecîndu-și deodată capul, își apucă gulerul cămășii și trase cu toata puterea. Cei trei

nasturi de sus se descheiară. Curățându-și palmele de nisipul lipit, își aminti vorbele femeii din

63

noaptea trecută, că nisiul nu este uscat niciodată, că întotdeauna e destul de umed ca să degradeze tot ce atinge. După ce-și scoase cămașa, își desfăcu puțin cureaua, lăsînd aerul să circule liber prin pantaloni. Dar n-avea rost să se agite, îngrijorarea îl părăsi așa cum venise. Umezeala nisipului își pierdea puterea magică de îndată ce venea în contact cu aerul.

În clipa aceea își dădu seama că poate se înșelase. Interpretase greșit goliciunea femeii. Deși tot mai credea în intenția ei secretă de a-l ademini, poate că la ea goliciunea era o obișnuință, devenită necesara datorită felului de viață pe care-i ducea. De fapt, se dusese să se culce cînd se crăpa de ziuă. Toată lumea transpiră în somn. Goliciunea ei era perfect normală, căci era nevoită să doarmă în timpul zilei ca într-o oală de nisip dogoritor. Dacă ar fi în situația ei, ar prefera, desigur, și el să fie pe cît posibil gol. Înțelegerea acestui fapt îl liniști brusc și-i topi încordarea, ca și cum o briză ușoară ar fi despărțit sudoarea de nisipul prins de piele. N-avea rost să se frămînte zadarnic. Evadaseră oameni prin tot felul de pereți solizi, și chiar de după gratii. De ce să bocească în fața unui lacăt, înainte de a cerceta dacă este închis sau nu? Merse încet înapoi la colibă, tîrîndu-și picioarele prin nisip. De data aceasta va fi calm și va

64

scoate de la femeie toate informațiile de care avea nevoie. Dacă se va înfuria și va țipa la ea, o va face doar să amuțească.

Pe de altă parte, tăcerea ei trăda probabil doar rușinea că, din cauza unei neglijențe, a fost văzută dormind goală. OCHILOR săi, supuși de curînd strălucirii nisipului dogoritor, li se părea că în colibă domnea un semiîntuneric umed și răcoros. Aerul mirosea a mucegai mocnit, altfel decît afară. Dar deodată își dădu seama de ceva care nu putea să fie decît închipuire.

Femeia dispăruse. Pentru o clipă lucrul acesta îl surprinse, căci se săturase să-i tot ghicească jocurile. Dar aici nu era

vorba să dezlege o ghicitoare. Ea *era* totuși acolo. Stătea privind în jos, cu spatele la el, în fața căniei de apă de lîngă spălător.

Se îmbrăcase. Nu-i găsea nici un cusur. Culoarea chimonoului verde-albăstrui, asortat cu pantalonii de lucru, îi dădea impresia unei prospețimi de mentă. Zău că-și făcea prea multe griji. Cu lipsa de somn și mediul straniu în care se afla, era limpede că nu putea să aibă decît vedenii delirante.

65

Femeia puse o mîină pe buza căniei și privi într-însa. Cu vîrfurile degetului făcu inele pe suprafața apei. Bărbatul își lepădă cămașa grea de transpirație și nisip și și-o răsuci strîns în jurul pumnului.

Ea privi speriată înapoi, iar trăsăturile i se încordară. Felul ei grijuliu de a fi era atît de firesc, încît ai fi zis că toată viața avusese expresia asta pe față. Dar el hotărî să pară cît mai indiferent.

— Fierbinte, nu? Cerule, nici nu poți purta cămașă cînd e atît de cald.

Dar ea era tot bănuitoare și-l privea cu amărăciune. Rîse sfios, cu un aer silit, și-i vorbi ezitînd:

— Da, așa e. Ai să faci arsură de nisip dacă te dezbraci cînd transpiri.

— Arsură de nisip?

— Da. Pielea asudă ca după arsuri, apoi se juipoaie.

— Hm. Mă întreb dacă e adevărat că asudă. Eu aș zice că se macerează de la umezeală.

— Da... De aceea...

Poate că începea să se simtă în largul ei, căci, în sfîrșit, limba i se dezlegă.

— De aceea, cînd știm că asudăm, umblăm dezbrăcați cît putem mai mult. La urma urmei, trăim în gropile astea, așa că nu trebuie să ne temem că ne vede cineva.

66

— Firește. Uite, n-aș vrea să te deranjez, dar cămașa asta trebuie spălată.

— Sigur. Ți-o voi spăla cu plăcere. Mîine au să ne aducă bidonul cu apă.

— Mîine? Mîine va fi o problemă, rîse el.

Intr-adevăr, condusesese abil discuția și ajunsese la ceea ce îl interesa.

— Că tot veni vorba, când, în numele cerului, au să-mi dea drumul de-aici? Sînt foarte încurcat. Când un salariat ca mine își întrerupe chiar numai o jumătate de zi lucrările de plan, riscă să piardă enorm. Nu vreau să mai pierd nici un minut. Pe de altă parte, se află prin pămîntul nisipos, ca acela de aici, o mulțime de coleoptere. Mă întreb dacă știi vreuna. Doream să găsesc o specie nouă în vacanța asta...

Ea mișcă ușor din buze, dar nu rosti nici un cuvînt. Probabil că repeta numele neobișnuit de coleopteră. Bărbatul înțelese că mintea i se închide din nou. Continuă repede.

— Ia spune, n-ar fi posibil să intrăm în legătură cu sătenii, lovind în bidonul de gaz sau într-alt fel?

Dar nu primi nici un răspuns. Femeia recăzuse în tăcerea ei pasivă, așa cum cade o piatră în apă.

— Ce-i cu dumneata ? Drace! De ce nu spui ceva?

67

Era din nou nervos la culme, dar își înăbuși oarecum dorința de a țipa.

— Nu pricep. Dacă e vreo confuzie, în ordine ! Ce-a fost, a fost. Ceea ce mă supără cel mai mult este tăcerea dumitale. Elevii mei fac la fel, însă eu le spun că lucrul cel mai laș pe care-l pot face este să amuțească, prefăcîndu-se că iau totul asupra lor. Dacă există vreo explicație, spune-mi-o!

— Dar... ochii ei șovăiră privindu-și cotul, dar... spuse ea cu o voce surprinzător de sigură, credeam că ai înțeles.

— Înțeles?... oftă el, incapabil să-și ascundă spaima.

— Da, trebuia să fi înțeles pînă acum.

— Dar nu înțeleg! strigă el în cele din urmă. Cum să înțeleg? Nu-mi poți cere să înțeleg, dacă nu-mi spui nici o vorbă.

— Uite, viața de aici e mult prea grea pentru o femeie singură.

— Și ce mă privește pe mine ?

— Te privește. Și mă tem că m-am purtat rău cu dumneata.

— Ce vrei să spui ? se bîlbîi el de emoție. Cu alte cuvinte, ce-nseamnă conspirația asta? Dumneata ai fost momeala?

Credeai că am să cad numaidecît în cursă ca un cîine sau ca

o pisică fiindcă ești femeie?

— Se apropie anotimpul când vin vânturile din nord și ne e teamă de furtunile de

68

nisip, zise ea uitându-se la ușa de lemn deschisă.

În vocea ei calmă și monotonă, se simțea o încredere absurdă.

— Bine, dar ăsta nu-i un lucru de glumă! Toate nebuniile au o limită. Asta se cheamă detenție ilegală, pur și simplu. Curată crimă! N-ar trebui să faceți astfel de lucruri. Există atîția oameni fără serviciu, care ar fi bucuroși dacă li s-ar da prilejul să cîștige un ban.

— Poate. Dar dacă oamenii din afară ar ști ce se petrece aici, am avea neplăceri.

— Și sînteți convinși că vă merge cu mine ? Uite că nu-i așa! Dacă-ați crezut asta, v-ați înșelat amarnic. Spre ghinionul vostru, nu sînt un vagabond, îmi plătesc impozitele și am buletin de identitate, în curînd se vor porni cercetări în legătură cu dispariția mea și atunci o să vedeți voi! Nici atîta nu pricepeți ? Cum credeți oare c-o să ieșiți din încurcătură? Du-te acuma și cheamă-l pe cel care-i mai mare în sat. Lui am să-i spun exact ce cred despre situația asta stupidă. Plecînd capul, femeia oftă încetîșor. Umerii îi căzură, dar nu încercă în nici un fel să se miște; era ca un cățel părăsit, certat pe nedrept. Totuși atitudinea ei îl înfurie și mai tare.

69

— De ce șovăi? Haide, asta nu mă privește numai pe mine. Și dumneata ești o victimă, nu ? Ești sau nu o victimă ? Singură ai spus că dacă s-ar afla în afară ce viață duceți aici, ați avea neplăceri. Asta arată cît de lipsită de rațiune vă este viața, încetează să le faci pe plac. Nu-i lăsa să te trateze ca pe o sclavă. N-are nimeni dreptul să te țină închisă. Du-te și cheamă pe cineva. O să ieșim de-aici... Ah, asta e! Ți-e teamă, nu ? Dar e o nebunie! De ce să-ți fie teamă ? Sînt eu aici. Și am prieteni care scriu la ziare. O să dăm acestei povești o întorsătură socială. Ce ? Nu e bine ? De ce nu spui ceva? Crede-mă, nu ai nici un motiv să te sperii!

După un timp, femeia spuse deodată, ca și cum ar fi vrut să-l împace.

— Pot să-ncep să gătesc prânzul ?

10

URMĂRI cu coada ochiului femeia, care începu să curețe tăcută niște cartofi. Se gîndea dacă să primească liniștit hrana pe care o prepara sau nu.

Acum era momentul să fie calm și rece. De vreme ce intențiile ei ieșiseră la iveală, ar fi mai bine să privească lucrul drept în

70

față, în loc să fie nehotărît; ar trebui să întocmească planuri serioase de evadare. Va putea să le ceară mai tîrziu socoteală că s-au purtat rău cu el. Dar stomacul gol îi slăbea voința. Nu se putea concentra. Dacă nu voia să recunoască oficial situația penibilă în care se afla, ar trebui să refuze orice hrană. Ar fi ridicol să mănînce nefiind de acord cu situația. Pe de altă parte, și unui cîine zbîrlit i se moaie coada, de îndată ce apucă un ciolan. Dar mai bine să nu se grăbească cu concluziile. Nu știa precis cît de departe va merge femeia, de aceea nu era nevoie să fie atît de pasiv. În nici un caz nu va accepta să fie servit pe degeaba. Ii va plăti pentru mîncare. O dată ce-i va da bani, nu va avea nici un motiv să se simtă dator... deloc. Crainicii de la meciurile de box televizate spuneau că atacul e cel mai bun mijloc de apărare.

După ce îi veni această idee, se simți ușurat că găsisse o scuză să nu refuze mîncarea. Deodată, mintea i se lumineă și înțelese totul. Dușman era numai nisipul. Da, asta era. Nu trebuia să pună probleme inutile, sortite să se frîngă la mijloc ca niște bare de fier. I-au luat scara de frînghie, ei bine, va face o scară de lemn. Dacă peretele de nisip va fi prea abrupt, îl va domoli înlăturînd nisipul. Dacă ar sta puțin să se gîndească, totul ar merge mai ușor. Planul

71

părea peste măsură de simplu, dar cu cît era mai simplu, cu atît era mai bun. Soluția cea mai bună - vezi oul lui Columb - e de cele mai multe ori ridicol de simplă. Dacă nu-i era lene, dacă voia să lupte cu adevărat, ei bine, jocul nu se sfîrșise încă.

Femeia terminase de curățat cartofii; îi tăie bucățele și-i puse

intr-o oală mare, de tuci, așezată pe cuptor, împreună cu o ridiche mare tăiată felii, cu frunze cu tot. Scoase cu grijă dintr-o pungă de plastic un chibrit și, după ce-l aprinse, strînse din nou punga și-o legă cu o bucată de elastic. Intr-o tigaie puse orez, peste care turnă apă, să-l spele probabil de nisip. Oala începu să bolborosească și în aer se răspîndi mirosul înțepător de ridiche.

— A mai rămas puțină apă. N-ai vrea să te speli pe față?

— Nu, prefer s-o beau decît să mă spăl cu ea.

— îmi pare rău, dar apa de băut o țin în altă parte.

Scoase de sub spălător un cazan mare înfășurat în celofan.

— Nu e prea rece, dar e fiartă, așa că nu trebuie să-ți fie teamă.

— Dacă nu lași puțină apă pe fundul cunii, cu ce-ai să speli mai tîrziu vasele?

— Le spăl frecîndu-le cu nisip.

72

Vorbind, luă un pumn de nisip de lîngă fereastră și-l aruncă într-o farfurie pe care o ținea în mînă. Întinse nisipul pe toată farfuria și o acoperi, ca să-i arate cum face. Nu era tocmai sigur dacă farfuria era într-adevăr curată, dar simțea că probabil așa trebuie să fie. Nisipul curățat - și asta se potrivea foarte bine cu ideea pe care și-o făcuse despre el, înainte. Prînzul îi fu servit din nou sub umbrelă. Pește la grătar și legume fierte. Toată mîncarea scrișnea între dinți din cauza nisipului. Dacă femeia ar atîrna umbrela de plafon, am putea mînce împreună, se gîndi, dar nu voia să-i facă el propunerea. Ceaiul aspru, de calitate proastă, era destul de închis la culoare, dar avea un gust slab.

După ce mînce, femeia se-ntoarse la spălător și, punîndu-și pe cap o bucată de celofan, începu să-și mănînce liniștită prînzul. Parcă e o insectă, gîndi el. Oare avea de gînd să trăiască așa toată viața ? De afară, locul acesta părea doar o pată mică pe pămînt, dar cînd erai în fundul văgăunii, nu mai vedeai decît nisip și cerul nesfîrșit. O existență monotonă, închisă într-o privire. Femeia își trăise probabil întreaga viață aici, jos, fără să-și amintească măcar dacă i-a spus cineva o vorbă bună. Poate că inima ei pulsa ca inima unei fete, pentru

73

că oamenii-l prinseseră și i-l dăruiseră. Era ceva atât de jalnic !

Fu ispitit să-i spună ceva, dar mai întâi se hotărî să fumeze și-și pregăti o țigară. Celofanul părea să aibă aici o importanță vitală. Luă un chibrit și-l aprinse, dar țigara nu mai era bună de nimic. Trase tare, sugînd fumul printre dinți, dar oricît trăgea, simțea numai gust de fum. Un fum extrem de unsuros, care-i irita limba; zvîrli țigara. Experiența aceasta îl înfurie și-i alungă orice dorință de a vorbi cu femeia.

Ea era ocupată să curețe vasele murdare. Le puse pe podeaua de pămînt, acoperindu-le încet cu nisip. Apoi spuse șovăind:

— Va trebui să încep numaidecît să dau jos nisipul de pe acoperiș.

— Să dai jos nisipul ? A, bine, în regulă. Se întrebă, indiferent, în ce măsură îl interesa asta. Nu-i păsa dacă putrezeau grinzile și cădea acoperișul.

— Dacă te-ncurc, vrei să plec undeva ?

— Îmi pare rău, dar dacă nu te superi...

De ce se prefăcea? De ce nu-și mărturisea măcar în parte adevăratele gânduri ? În sinea ei se simțea probabil ca și cum ar fi mușcat dintr-o ceapă putredă, dar pe față nu i se putea citi nimic pe cînd își înfășură, cu o mișcare sigură, prosopul îndoit în jurul bărbiei și-l lega la spate. Cu un pămătuf și cu o bucată de lemn sub braț, se cațără pe

74

despărțitura cămăruței care avea doar o jumătate de ușă. El strigă deodată:

— Drept să-ți spun, sînt convins că amîndoi ne-am simți mult mai bine dacă s-ar prăbuși casa asta, bucată cu bucată!

Singur se mira de izbucnirea aceasta dușmănoasă. Femeia se-ntoarse și-l privi cu și mai multă surprindere. Poate că nu s-a prefăcut încă de tot într-o insectă, gîndi el și continuă:

— Nu, nu sînt supărat pe dumneata, ci pe toată situația.

Nu-mi plac uneltirile oamenilor de aici, care cred că pot răpi un om. Îți dai seama? N-are importanță dacă pricepi sau nu. Am să-ți povestesc o istorioară cu haz. În casa în care

stăteam cu chirie, țineam un cățel. Avea o blană deasă de tot, care nu năpârlea nici vara. Era atît de caraghios, încît m-am hotărît în cele din urmă să-l tund. Dar tocmai cînd mă pregăteam să arunc părul tăiat, cîinele - mă întreb de ce - începu deodată să urle cu jale, apucă în gură un smoc de păr și se năpusti în cușca lui. Simțea, probabil, că părul făcea parte din ființa lui și nu voia să fie despărțit de el. Observa pe furiș expresia femeii. Ea însă nici nu încercă să se miște, rămînînd sus pe despărțitura, aplecată într-o poziție silită.

75

— Lasă, nu te mai gîndi la asta. Fiecare își are propria lui filozofie, care nu i se potrivește decît lui. Dă-i înainte, tocește-ți degetele pînă la os măturînd nisip sau ce vrei tu. Dar eu nu suport asta. M-am săturat ! Aș putea să ies ușor de aici dacă aș vrea. Și nu mai am țigări.

— O... aveam de gînd să-ți spun... despre țigări... zise ea stingheră și supusă... cînd ne vor aduce apa... mai tîrziu...

— Țigări? Aduc și țigări? Fără să vrea începu să rîda. Nu e vorba de asta, ci de smocurile de păr. Smocuri de păr. Nu-nțelegi? Încerc să-ți spun că n-are rost să dai zadarnic importanță unui smoc de păr.

Ea tăcea. Nu erau semne că ar dori să explice ceva. Așteptă un moment și, cînd fu sigură că bărbatul sfîrsise de vorbit, se întoarse încet, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, și-și reluă munca. Dădu peste cap oblonul cămăruței și se cațără cu coatele și picioarele, mișcîndu-se stîngaci. Ici-colo, nisipul începu să curgă în șuvițe subțiri. El avea impresia că între plafon și acoperiș se afla poate vreo insectă curioasă. Nisip și lemn putred. Nu, mulțumesc! Era sătul de lucruri bizare!

Apoi, dintr-un colț al tavanului, nisipul începu să curgă amețitor, în mai multe șuvoaie de lățimea unor panglici.

Liniștea din casă contrasta straniu cu violenta

76

curgerii nisipului. Găurile și crăpăturile din tavan fură repede reproduse cu exactitate pe rogojina de paie. Nisipul îi frigea nasul și-i irita ochii. Fugi ca ars afară din casă.

Odată ajuns afară, simți că se topește într-un peisaj de flăcări. În același timp, în interiorul trupului stăruia ceva, ca

o suliță de gheață. Se simți oarecum rușinat. O femeie, ca un animal... care judecă numai în prezent... n-are nici ieri, nici mâine... și tînjește după o inimă. O lume în care oamenii cred că semeni de-ai lor pot să dispară așa cum se șterge creta de pe tablă. Nici în visele sale cele mai nebunești ni-și putuse închipui că undeva în lume mai există o astfel de barbarie. Bine, oricum... dacă acesta era un semn că începea să-și regăsească echilibrul și să-și revină după șocul de la început, procesele de conștiință erau binevenite.

Dar să nu piardă vremea. Dorea să isprăvească înainte de a se întuneca, închizînd ochii pe jumătate, măsură înălțimea peretelui de nisip care tremura în dosul unei perdele de valuri de căldură, ca sticla topită. De cîte ori îl privea, i se părea că crescuse și mai înalt. Ar fi greu să înfrunți natura încercînd să prefaci o pantă blîndă într-una abruptă. El voia doar să încerce

77

să transforme o pantă piezișă într-una mai dulce. Nu avea nici un motiv să șovăie.

Cel mai bine ar fi, desigur, s-o taie treptat dinspre vîrf. Cum asta era imposibil, nu avea altă scăpare decît să sape de jos în sus. Mai întîi va scoate o cantitate de nisip de la bază, așteptînd ca acela de deasupra să umple golul, apoi va scobi mai mult și iar va lăsa să cadă partea de deasupra. Dacă va repeta mereu această operație, baza se va înălța treptat și la urmă va atinge vîrfurile. Firește că nisipul în curgere ar putea să-l tragă în jos chiar în timp ce lucra. Dar oricît de mult va curge, el nu mai auzise să se fi înecat cineva în nisip, ca într-o apă.

Lopata stătea lîngă bidoanele de gaz, rezemate de peretele exterior care înconjura podeaua de lut. Marginea dințată a lopeții lucea albă, ca o bucată de porțelan spart.

Cîtva timp sapă cu nădejde. Nisipul nu i se împotriva și munca părea să înainteze. Sunetul lopeții mușcînd din nisip și propria lui respirație făceau să treacă mai ușor timpul. De la o vreme brațele începură să-i obosească. Credea că lucrează de mult, dar văzu că nu făcuse nimic; de sus căzuse doar puțin nisip. Rezultatul era altul, diferit de simplul proces geometric pe care și-l închipuise.

Ca să nu se frămînte în continuare, se hotărî să se odihnească și să-și verifice teoria

78

construind un fel de machetă a văgăunii. Din fericire, materialul nu-i lipsea. Alese un loc în umbra streșinilor și sapă o groapă lată cam de o jumătate de metru. Dar panta creată nu avea înclinația la care se așteptase ; avea cel mult patruzeci și cinci de grade și totul semăna cu o cupă largă la gură. Cînd încercă să scoată nisip de la bază, se scurse pe margini, dar înclinarea rămase aceeași. Se părea că există un unghi fix. Greutatea și rezistența granulelor păreau să fie într-un echilibru perfect. Presupunînd că acesta ar fi adevărul, peretele pe care încerca să-l învingă avea oare același grad de înclinație?

Nu, asta nu. Era poate o iluzie, nu putea să fie adevărat. Cînd privești orice pantă de jos în sus, înclinația ei pare mai mică decît este în realitate.

Atunci, n-ar fi cazul să considere că totul depinde de cantitate? Presiunea ar varia, firește, o dată cu diferitele cantități de nisip. Cînd s-ar schimba presiunea, sigur că ar trebui să apară o variație în echilibrul dintre greutate și rezistență. Poate că depinde de natura granulelor de nisip. Lutul comprimat și lutul din depozitele naturale au rezistențe cu totul diferite la presiune. În plus, trebuia să țină seama de umiditate. Pe scurt, probabil că aici se aplica o altă lege, diferită de aceea a machetei imaginate de el.

79

În ciuda insuccesului, încercarea nu i se părea zadarnică, însuși faptul că acum știa că panta peretelui era într-o stare de super-stabilitate constituia o descoperire importantă, în general, nu e prea greu să prefaci o stare superstabilă într-una normală.

O soluție suprasaturată produce prin agitare un precipitat cristalin și tinde spre punctul normal de saturare.

Deodată își dădu seama că lîngă el era cineva. Se-ntoarse. Nu observase că femeia stătea în prag și-l privea țintă. Lucrul acesta îl tulbură, firește, și făcu un pas îndărăt, încurcat, privind în jur de parcă ar fi cerut cuiva ajutorul. Ridică privirea și iată că, pe creasta de nisip din răsărit,

stăteau în șir trei bărbați și priveau spre el. În jurul capului purtau ștergare. Cum nu li se vedea decît partea de sus a capului, nu putea fi sigur, dar i se păru că erau bătrînii de ieri. Bărbatul se îndreptă pe dată, apoi se răzgîndi și se hotărî să nu-i ia în seamă, continuîndu-și munca. Faptul că era supravegheat îl stimula.

Sudoarea îi curgea în ochi și-i picura de pe vîrfurile nasului. Cum nu avea timp să se ștergă, închise doar ochii și sapă mai departe. Sub nici un motiv nu trebuia să-și odihnească brațele. Văzînd cît de neînduplecat lucra, ei vor înțelege, dacă nu erau grei de cap, cît de josnic se purtau.

80

Privi la ceas. Îl șterse de pantaloni ca să îndepărteze nisipul de pe sticlă. Era numai 2.10. Tot atît fusese și cînd se uitase mai înainte. Deodată își pierdu încrederea în ritmul muncii sale. Văzut de un melc, probabil că soarele înaintează cu viteza unei mingi de baseball. Apucă din nou lopata și, întorcîndu-se cu spatele la perete, se apucă de lucru cu furie. Deodată scurgerea nisipului deveni violentă. Auzi întîi o răbufnire scurtă, apoi simți o greutate pe piept, încercă să privească în sus ca să vadă ce s-a întîmplat, dar își pierduse simțul orientării, își dădu seama vag că deasupra lui juca o lumină lăptoasă, pe cînd sta chircit într-o băltoacă negricioasă de vomă.

81

Partea a doua

11

Jabu, jabu, jabu, jabu Ce s-aude ? Ce ? Sună clopote.

Jabu, jabu, jabu, jabu, Vocea e a cui ? Vocea dracului...

FEMEIA cînta încet, ca pentru sine, repetînd neobosită aceleași versuri în timp ce răzuia noroiul de pe cana de apă. Cînd sfîrși, bărbatul auzi un zgomot de orez care se macină. Oftă ușor, se-ntoarse în pat și așteptă cu tot trupul încordat. Curînd femeia aduse un lighean cu apă, vrînd probabil să-l spele. Pielea iritată de transpirație și de nisip începea să se inflameze. Zăcea întins, în așteptarea prosopului rece și ud. Stătuse în pat de cînd leșinase în nisip, în primele două zile vărsase întruna și avusese temperatură de aproape patruzeci de grade, dar în ziua următoare febra

85

scăzuse și îi revenise în parte pofta de mâncare. Cauza principală probabil că nu fusese izbitura valului de nisip, ci munca sub razele arzătoare ale soarelui, cu care nu era obișnuit. Oricum, pînă la urmă nu fusese cine ce.

Poate că de aceea se vindecase atît de repede. A patra zi: durerea din picioare și din sale îi dispăruse aproape de tot. În ziua a cincea, în afara de o greutate în tot trupul, nu mai avea uimic. Rămase totuși în pat, prefăcîndu-se bolnav. Se înțelege că atitudinea aceasta avea un motiv și fusese dinainte calculat, căci nu renunțase nici o clipă la planul lui de evadare.

— Ești treaz? Întrebă femeia, sfioasă.

Privea printre gene la rotunjimea genunchilor ei, așa cum se străvedeau prin pantalonii de lucru. I se răspunse cu un geamăt, fără cuvinte.

Storcînd încet prosopul în ligheanul de cupru ciocănit, ea îl întrebă:

— Cum te simți ?

— De... ceva mai bine..

— Vrei să te șterg pe spate ?

Nu-i dispăcea să se lase pe mîna femeii, de vreme ce avea scuza că era bolnav. Își amintea vag că citise o poezie despre un copil bolnav, cu temperatură, care visase că era învelit în staniol rece. Pielea lui, pe care nisipul o înăsprise, era din nou

86

proaspătă și răcorită. Mirosul femeii îi luneca pe trup, înviorîndu-l într-un mod subtil. Dar nici acum n-o putea ierta cu totul. Ceea ce simțea pentru ea era una, iar ceea ce îi făcuse ea era altceva. Trebuia să facă o deosebire. Vacanța lui de trei zile se sfîrșise. Nu avea rost să se frămînte.

Nereușita primului plan, de a nivela panta de nisip surpînd stîncă, se datorase numai lipsei de pregătire. Ar fi izbutit dacă nu făcea insolație. Dar săpatul nisipului fusese mai greu decît își închipuise. Trebuia să aplice o metodă mai practică, și așa avusese ideea să se prefacă bolnav.

Cînd își venise în fire, fusese oarecum neplăcut impresionat de faptul că-l culcaseră tot în casa femeii. Părea că sătenii

nu voiau să-i arate nici o simpatie, înțelese aceasta, dar își păstră totuși ideile. Nu chemaseră nici un medic pentru că nu-și dădeau seama cât de gravă era starea lui. O să-i facă el să le pară rău! O să doarmă neîntors toată noaptea, în timp ce femeia va munci, iar ziua, când ea trebuia să se odihnească, îi va tulbura somnul, plîngîndu-se neîncetat că-l doare.

— Te doare?

— Sigur că da. Mă tem că mi-am rupt șira spinării.

— Să-ți fac un masaj ?

87

— Doamne ferește ! Nu. N-aș putea suferi să mă maseze decît cineva care se pricepe. Nervii aceștia ai spatelui sînt foarte necesari vieții. Ce te-ai face dacă aș muri? V-ați trezi cu toții în mare încurcătură. Cheamă un medic. Un doctor ! O, cum mă doare ! Nu mai pot suporta durerea. Dacă nu te grăbești, va fi prea tîrziu!

Incapabilă să mai rabde încordarea, femeia va fi în curînd sleită, puterea de muncă îi va scădea și casa însăși va fi amenințată. Nici pentru sat nu va fi prea plăcut. Departe de a fi cîstigat pe cineva care să-i ajute la muncă, vor vedea că și-au creat doar o piedică. Dacă nu-i vor da drumul repede, situația o să-i depășească.

Dar nici planul acesta nu era atît de simplu cum și-l închipuise. Aici nopțile erau mai active decît zilele...

zgomotul lopeții auzit prin perete... respirația femeii... fluierăturile și strigătele bărbaților care cărau coșurile... zgomotul înăbușit al căruciorului cu trei roți, domolit de vînt... lătratul îndepărtat al cîinilor... Cu cît încerca să doarmă, cu atîta devenea mai nervos și se trezea de-a binelea.

Cînd nu putea dormi destul noaptea, nu se putea abține și aștepta ziua. O știa, din păcate. Și dacă ideea aceasta avea să dea greș, va exista întotdeauna o altă cale de scăpare. Dar era nerăbdător. Trecuse o săptămînă. Probabil că se făcuse o cerere pentru o anchetă asupra cauzelor dispariției lui.

Primele trei zile făcuseră parte din vacanța obișnuită, dar după aceea avea să fie dat dispărut. Colegii lui, care de obicei erau foarte atenți cu ceea ce făceau ceilalți, nu vor lăsa să treacă neobservată absența lui. Poate chiar în

această seară va apărea vreunul dintre aceia care-și bagă nasul peste tot, dînd tîrcoale pensiunii unde-și avea locuința. Camera de zi, dogorind sub soarele după-amiezii, va trăda absența stăpînului. Poate că vizitatorul va fi gelos, fără să vrea, pe norocosul care a scăpat din gaura aceea. A doua zi, cu acompaniament de sprîncene ridicate și cu încruntări, se va șopti și se va bîrfi. Era firesc să se întîmple așa. Nici măcar el nu se putea aștepta ca vacanța aceasta excentrică să aibă un alt efect asupra colegilor săi. Rar vei întîlni un om mai invidios decît un profesor. Șiruri de studenți se perindă ani de-a rîndul, asemenea apelor unui rîu. Ei curg înainte, iar profesorul rămîne în urmă, ca o stîncă adîncă înfiptă în albia curentului. Deși poate depăna altora povestea speranțelor lui, el nu le mai visează. Se crede neînsemnat și ori lunecă într-un masochism solitar, ori, în lipsa lui, devine bănuitor și mistic, denunțînd mereu excentricitățile altora, îi este atît de dor de libertate, de activitate,

88

89

încît nu poate decît să-i urască pe cei din jur. Se vor întreba cu toții dacă dispariția lui e întîmplătoare ? Nu. Dacă ar fi fost așa, ar fi sosit într-un fel sau altul vești despre el. Oare s-a sinucis? Dar asta ar fi implicat poliția. Și sinuciderea ar fi imposibilă. Nu-l credeți în stare de așa ceva pe nebunul ăsta. A dispărut fiindcă așa a vrut. Nu mai are rost să intrăm în amănunte. Dar în curînd se va împlini o săptămînă. E un alarmist, zău că nu știm ce i-a venit.

Nu era sigur dacă vor fi sincer îngrijorați, dar, cel puțin, curiozitatea lor va fi coaptă ca o portocală neculeasă la vreme. Prin urmare, pasul următor va fi făcut de directorul școlii, care se va duce la poliție interesîndu-se ce formalități se îndeplinesc atunci cînd se pornește o anchetă. Fața lui serioasă nu va trăda plăcerea care va izbucni într-însul.

Numele și prenumele: Niki Jumpei. *Vîrsta :* treizeci și unu de ani. *Înălțimea:* 1,70 m. *Greutatea:* 70 de kilograme. *Părul:* cam rar, pieptănat pe spate ; nu folosește briantină.

Vederea: O.D. 207 30; O.S. 20/20. *Culoarea pielii:* măslinie.

Trăsături: fața prelungă, ușor strabism, nasul cîrn, pomeți proeminenți; alte semne distinctive nu are, în afară de o

aluniță vizibilă sub urechea stîngă. *Grupa sanguină* . A.B.
Vorbește puțin împleticit și se bîlbîie

90

Introvertit, încăpățînat, dar nu deosebit de nesociabil.

Îmbrăcămintea : probabil îmbrăcat ca pentru ocupația lui de entomolog. Prezenta fotografie, anexată mai sus, a fost făcută acum o lună."

Firește ca țărani aveau un plan ascuns, de vreme ce îndrăzniseră să se vîre într-o aventură atît de nebunească. Și nu le va fi greu să-și bată joc de cîțiva polițiști de provincie. Probabil că luaseră măsuri, oprindu-i să vină la ei pentru orice fleac. Dar această viclenie era necesară și avea rost atîta timp cît el era sănătos și capabil să sape la nisip. Nu merita să ascunzi pe cineva care zăcea de o săptămînă grav bolnav, cum era el. Dacă hotărau că le era nefolositor, înțelept ar fi fost să-i dea drumul numaidecît, înainte ca situația să se complice. În momentul acesta mai puteau să spună că omul aiura de pe urma șocului pricinuit de căderea întîmplătoare în văgăună, iar această explicație ar fi mult mai demnă de crezare decît propriile lui declarații că a fost prins și sechestrat.

Undeva chită un cocoș și mugii strident un taur, dar în văgăuna de nisip nu existau nici distanțe, nici direcții. Lumea normală, obișnuită, era afară, unde se jucau copiii aruncînd cu pietre de-a lungul drumului și unde la timpul potrivit cocoșii vesteau

91

sfîrșitul nopții. Culoarele zorilor începeau să se amestece cu aroma orezului fiert.

Femeia îl frecă zdravăn. După ce-l șterse tare cu un șervet ud, îl lustrui de parcă ar fi fost un geam, învîrtind strîns șervetul pînă se făcu dur ca o bucată de lemn. Senzația ritmată a frecției, împreună cu zgomotele dimineții, îl predispuneau la moțaiala.

— Fiindcă veni vorba... își stăpîni un căscat care părea smuls cu de-a sila, a trecut atîta timp... mi-ar plăcea să citesc un ziar. Ce crezi... ? Există vreo posibilitate să capăt vreunul?

— Am să întreb... mai tîrziu...

Își dădea seama că femeia încerca să-i arate cît era de

sinceră. După tonul sfios al vocii ei, simțea că se ferea să-l jignească. Dar tocmai asta îl irita cel mai mult. Oare avea să-l ceară într-adevăr? N-avea el dreptul să citească, dacă voia, un ziar? Îi dădu la o parte mâinile ocărînd-o, mînat de dorința de a răsturna și ligheanul cu tot ce era în el.

Dar în momentul acesta furia n-ar fi fost la locul ei. Un om grav bolnav nu s-ar agita atîta pentru un ziar. Firește că dorea să citească. Dacă în văgăună nu vedeai decît nisip și iar nisip, era natural să dorești să vezi, în fine, reproduse niște peisaje. Citise în diferite cărți că pictura peisagistă se dezvoltă în ținuturi sărace în frumuseți naturale și că ziarele se născuseră în

92

regiuni industriale, unde legăturile dintre oameni erau anonime. Mai mult încă, poate avea noroc și găsea anunțuri cu persoane dispărute sau, mai bine, poate că rubrica de știri diverse relata, într-un colț, propria lui dispariție. Firește, nu se putea aștepta ca sătenii să-i dea de bunăvoie un ziar care conținea un astfel de articol, în orice caz, răbdarea era acum lucrul cel mai important. Desigur că nu era deloc distractiv să te prefaci bolnav. Era ca și cum ai ține în mîna un arc strîns înfășurat. Nu suportai la infinit. Nici el nu putea să lase lucrurile să meargă înainte ca pînă acum. Trebuia să-i facă să înțeleagă că aveau o răspundere față de el. Va avea grijă, chiar de astăzi, ca într-un fel sau altul femeia să nu apuce să adoarmă.

(Nu adormi!... Nu trebuie să adormi!) Se-ntinse și scoase un geamăt prelung.

12

SORBEA o supă fierbinte cu bucăți de alge prin ea, sub umbrela pe care femeia o deschisese lîngă el. Pe fundul ceștii rămase un strat de nisip.

Memoria încetase să-i mai funcționeze. La un moment dat totul se confundase cu un vis lung, apăsător. Se făcea că era călare

93

pe un bețișor chinezesc uzat, pe care plutea în jos pe o stradă necunoscută. Nu era rău pe bețișor, era ca pe trotinetă, dar cînd își slăbi atenția, veselia îi pieri. Strada din

apropiere era de un roșu spălăcit, iar de la distanță, de un verde cețos. Ceva din combinația culorilor îl tulbura. La urmă ajunsese la o clădire lungă de lemn, care părea o baracă. În aer plutea miros de săpun ieftin. Urcă scările, suflecându-și pantalonii gata să-i cadă, și ajunsese într-o cameră goală în care era doar o masă lungă, îngustă. În jurul ei ședeau vreo zece bărbați și femei, jucând cu aprindere cărți. Jucătorul din mijloc împărțea cărți dintr-un pachet. La sfârșit îi dădu *lui* ultima carte și făcu strigarea. El o luă fără să vrea și o privi. Nu era o carte de joc, ci o scrisoare moale, stranie la pipăit. Când o apăsă, țîșni sînge. Strigă tare și se trezi.

Vederea îi era întunecată de o ceață fumurie. Când se mișcă, auzi un foșnet de hîrtie uscată. Fața îi era acoperită cu un ziar deschis. Drace ! Iar adormise. De pe suprafața ziarului căzu, în momentul cînd îl dădu la o parte, un strat de nisip. Judecînd după cantitatea care se strînsese, se părea că trecuse destul de mult timp. Înclinația razelor care pătrundeau prin crăpăturile peretelui îi spunea că era pe la amiază. Dar ce miros era acesta? se miră el. De cerneală proaspătă? Era imposibil, totuși se uită la dată: miercuri 16. Era într-ade-văr ziarul din ziua aceea! De necrezut, dar adevărat, înseamnă că femeia îi transmisese cererea.

Se ridică, sprijinindu-se într-un cot, pe salteaua umedă și lipicioasă de transpirație. Prin cap începură să-i alerge tot felul de gînduri și cu greu izbutea să urmărească literele de pe ziarul mult așteptat.

Platforma-program a Comitetului unit japonezo-american.

Cum Dumnezeu făcuse femeia de pusese mîna pe ziarul ăsta? Poate că țărani începeau să simtă că-i datorau ceva? Chiar și așa, judecînd după cum merseseră pînă acum lucrurile, orice contact cu exteriorul înceta după dejun. Avea oare femeia vreun mod special de a comunica cu exteriorul, pe care el nu-l cunoștea încă? Sau, în lipsa lui, se dusese chiar să cumpere ziarul? Oricum, într-un fel sau în altul, îl obținuse.

Măsuri drastice împotriva ambuteiajelor.

Dar stai. Presupunînd că femeia ieșise, era de neconceput că o făcuse fără scara de frînghie. Nu știa cum izbutise, dar un

lucru era sigur: se folosise de o scară de frînghie. Un prizonier visînd să scape, era una - dar cum se împăca femeia, care era din satul acela, cu pierderea oricărei libertăți de mișcare? îndepărtarea scării de frînghie

94

95

trebuia să fie o măsură provizorie, ca să-l poată ține pe el în închisoare. Dacă lucrurile stăteau așa, putea să-i înșele și el. Poate se va mai ivi vreodată un prilej ca ăsta.

S-a descoperit că anumite substanțe conținute în ceapă au efect în tratamentul îmbolnăvirilor produse de iradiații.

Strategia lui de a se preface bolnav părea să fi produs o reacție neașteptată. Totul vine la timp pentru cel ce știe să aștepte -ce bine ziceau bătrînii! Dar, oarecum, nu-i convenea. Rămînea într-însul o nemulțumire. Poate că de vină era acel vis ciudat care îl tulburase profund. Se simțea neliniștit cînd se gîndea la scrisoarea aceea primejdioasă.

Dar era oare primejdioasă? Și ce semnificație avea?

De altfel, nu avea nici un rost să se frămînte ori de cîte ori visa ceva. Oricum, trebuia să isprăvească ceea ce începuse să facă.

Femeia dormea lîngă pragul ridicat în jurul sobei. Respira regulat și zăcea încolăcită, cu genunchii în poziția lor obișnuită, își pusese un chimonou de vară, necălcat. Din prima zi nu mai apăruse niciodată dezbrăcată în fața lui, dar sub chimonou probabil că era tot goală.

Cercetă în grabă rubrica faptelor diverse și anunțurile locale. Firește, nici un articol

96

nu se ocupa de dispariția lui. Nu exista nici un anunț în acest sens. Dar cum nu se așteptase la altceva, nu se simți descurajat. Se sculă liniștit și coborî pe podeaua de lut. Purta niște pantaloni scurți largi, de mătase vegetală, iar torsul îi era gol. Hotărît, în situația aceasta era îmbrăcămintea cea mai potrivită. În jurul mijlocului, acolo unde își legase mai strîns șiretul, se adunase nisip, iar pielea inflamată îl durea. Se opri în pragul ușii ca să privească pereții de nisip. Lumina care îi bătea în ochi făcea ca totul în jur să ardă în flăcări galbene. Nici urmă de oameni sau de vreo scară de frînghie.

Și asta i se părea firesc. Cercetă totuși, ca să fie sigur. Nu se zărea nici măcar un semn că scara de frînghie fusese coborâtă; dar cu vîntul care bătea, orice urmă dispărea în cinci minute. Chiar în fața pragului, suprafața nisipului era răscolită întruna, de parcă ar fi mișcat-o un curent pe dedesubt.

Se întoarse în casă și se culcă. Prin odaie zbura o muscă. Era mică și roză, o muscă de oțet. Probabil că undeva se altera vreun aliment. După ce luă o gură de apă din ceainicul acoperit cu celofan de lîngă perna lui, îi striga femeii:

— Scoală-te, te rog. Vreau să-ți spun ceva.

Ea sări ca arsă, tremurînd. Chimonoul de vară se deschise pînă la brîu, descoperindu-i

97

sîinii căzuți, dar încă plini, pe care apărea deslușit o rețea de vinișoare. Zăpăcită, își potrivea chimonoul. Părea că nu s-a trezit de-a binelea, iar în ochi îi plutea o privire rătăcită. El ezită. S-o întrebe de scară chiar acum? Să țipe la ea mînios? Sau să-i vorbească pe un ton blînd, întrebător, mulțumindu-i totodată pentru ziar? Dacă scopul lui fusese să-i tulbure somnul, era mai bine să-i vorbească aspru. Dăduse greș cînd încercase să se prefacă bolnav, căci nu se purtase ca un om care-și rupsese șira spinării. Acum trebuia să-i convingă pe săteni că nu mai putea să muncească și, în orice caz, să-i determine să slăbească supravegherea. Se înduplecaseră pînă la a-i aduce un ziar. Trebuia să le frîngă și mai mult rezistența.

Dar așteptările îi fură numaidecît înșelate.

— Firește că nu ies de-aici. S-a întîmplat că oamenii de la cooperativa fermei mi-au adus niște proptele de lemn, pe care le cerusem mai demult, așa că am putut să-i rog. La noi în sat doar vreo patru-cinci familii cumpără ziare și oamenii s-au dus departe, pînă la chioșcul din oraș, ca să-ți facă rost de el.

Probabil că așa se întîmplase. Era ca și cum s-ar fi aflat încuiat într-o carceră, cu un lacăt fără cheie. Dacă populația locului

98

trebuie să se împace cu traiul acesta de pușcăriași, pentru el

peretele de nisip nu era un fleac. Simți că îl cuprinde disperarea și stăruii:

— Dar e nemaipomenit! Casa asta e a dumitale, nu ? Și doar nu ești câine. Firesc ar fi să te poți mișca liber, nu? Sau poate ai săvârșit o faptă atît de urîță, încît nu mai îndrăznești să apari în fața sătenilor?

Ochii femeii se deschiseră mari de uimire. Se uită la el fix, și atunci văzu că erau roșii și injectați.

— Nu! E o prostie să-ți închipui că nu îndrăznesc să mă arăt în fața lor.

— Bine, dar n-ai nici un motiv să fii atît de fricoasă.

— Dar n-am nici un motiv nici să ies de-aici.

— Ai putea măcar să te plimbi din cînd în cînd.

— Să mă plimb?

— Da. Ar fi destul să faci o plimbare prin împrejurimi. Cred că înainte de venirea mea mai hoinăreai cînd aveai poftă, nu?

— Da, dar dacă mă plimb fără rost, obolesc.

— Să știi că nu glumesc. Gîndește-te bine. Ar trebui să înțelegi. Chiar și un câine ar înnebuni dacă l-ai închide într-o cușcă.

99

— M-am plimbat, spuse ea scurt cu vocea-i monotonă, reținută, într-adevăr, mă trimiteau să umblu destul de mult. Înainte de a veni aici. Multă vreme am purtat în brațe un copil. M-am săturat de atîta umblat. Bărbatul fu luat prin surprindere. Ce fel curios de a vorbi! Cînd îi vorbea așa, îi era cu neputință să-i răspundă.

Da, își amintea că acum vreo zece ani, cînd pretutindeni erau numai ruine, toată lumea dorea cu disperare să nu aibă motive să meargă undeva. Iar acum se săturase de libertatea de a se putea mișca? Se mira el. Doar pînă și un copil care dorește atît de mult să plece într-o excursie plînge cînd se rătăcește.

Deodată femeia întrebă cu glas schimbat: — Te simți bine? Se uită la ea ca prostul. Ii era necaz, dorea s-o facă să-și recunoască vina, chiar dacă trebuia să-i stoarcă mărturisirea. La gîndul acesta, părul i se zbîrlea, iar pielea și-o simțea aspră ca hîrtia uscată. Cuvîntul „piele" părea să stabilească o asociație cu „forță". Brusc, femeia deveni o siluetă decupată

pe un fundal. Un bărbat de douăzeci de ani este ațîțat de un simplu gând. Un bărbat de patruzeci de ani, de suprafața pielii. Dar pentru un bărbat de treizeci, cea mai primejdioasă este femeia care e doar o siluetă. O putea îmbrățișa așa cum s-ar

100

îmbrățișa pe sine, nu? Dar în spatele ei erau milioane de ochi. Ea era doar o păpușă trasă de sforile imaginației. Dacă ar îmbrățișa-o, ar fi supus controlului. Minciuna că și-a rupt coloana vertebrală s-ar descoperi îndată în adevărata ei lumină. Dar nu putea suporta ca viața să i se termine, nici măcar într-un loc ca acesta.

Femeia se apropie de el, sfioasă. Genunchii ei îi apăsară soldurile. Un miros stătut, de apă încălzită la soare, venind din gura ei, din nas, din urechi, de la subsuori, din întregul ei trup, începu să umple camera, încet, șovăitor, porni să-și plimbe degetele aspre pe spatele lui și tot trupul bărbatului se încorda.

Deodată degetele ei făcură un arc și-i atinseră coastele.

Bărbatul țipă.

— Mă gîdili!

Femeia rîse. Părea că-l provoacă sau că e timidă. Se întîmplase prea brusc. Nu-și putea da seama numai sub impulsul momentului. Ce voia? O făcuse dinadins, sau îi lunecaseră degetele fără nici o intenție ? Pînă acum cîteva minute, clipise tare din ochi, încercînd să se trezească, își aminti că în prima noapte ea rîsese la fel de curios, cînd îl înghiontise trecînd pe lîngă el. Se întrebă dacă prin purtarea aceasta urmărea ceva

101

Poate că nu credea în așa-zisa lui boală și-și ascundea bănuiala. Era posibil. Dar el nu trebuia să-și slăbească vigilența. Farmecele ei erau ca o plantă carnivoră, înzestrată în mod special cu dulcele miros al mierii. Intîi va semăna semințele scandalului îndemnîndu-l la un act pătimaș, iar apoi lanțurile șantajului îl vor ține legat de mîini și de picioare.

13

BĂRBATUL se simțea ca o lumînare care se topește. Porii îi

erau plini cu sudoare. De cînd îi stătuse ceasul, nu mai era sigur ce oră era. În afara acestei văgăuni de douăzeci de metri poate că era încă zi, dar pe fundul ei se lăsase deja amurgul.

Femeia era tot cufundată în somn. Poate că visa, căci brațele și picioarele îi zvîcneau nervos, încercase să-i tulbure somnul, dar nu reușise, în ceea ce-l privea, dormise destul. Se sculă și lăsă aerul să-i mîngîie pielea. Prosopul îi căzuse probabil de pe față cînd se întorsese în somn; În dosul urechilor, în jurul nărilor și în colțurile buzelor se lipise atîta nisip, încît se apucă să-l înlătore, își puse o doctorie în ochi și și-i acoperi cu capătul prosopului; repetă această operație

102

de cîteva ori în șir, încît pînă la urmă putu să-i deschidă ușor. Dar doctoria de ochi avea să se isprăvească în două, trei zile. Și acesta era un motiv pentru care dorea ca totul să se termine repede. Trupul îi era greu, de parcă ar fi fost întins pe un pat magnetic, într-un costum de fier. Făcu un efort să-și concentreze privirea și, la lumina difuză care se strecura prin ușă, descifra tulbure literele de tipar ale ziarului, ce păreau picioarele unei muște moarte.

De fapt, ar fi trebuit s-o silească să-i citească ziarul în timpul zilei. I-ar strica astfel și somnul - doi iepuri împușcați dintr-un foc. Ce ghinion că adormise înaintea ei! Încercase el ceva, dar uite că încurcase lucrurile.

Iar la noapte își va blestema din nou cumplita insomnie, încercă să numere de la o sută de-a-ndoaselea, în ritm cu respirația. Recompuse anevoie drumul pe care mergea de obicei de la pensiunea lui la școală, încercă să spună, unele după altele, numele tuturor insectelor pe care le cunoștea, grupîndu-le în familii și în ordine, încurcătura fu și mai mare cînd descoperi că toate aceste metode n-aveau nici un efect. Auzea vîntul cum mătura marginea văgăunii... zgomotul lopeții tăind patul de nisip ud... lătratul îndepărtat al cîinilor...

103

zumzetul confuz de voci, tremurînd ca flacăra unei lumînări. Nisipul care curgea fără-ncetare era ca o pilă care răzuia terminațiile nervilor. Și totuși trebuia să rabde, să rabde. Bine, va îndura într-un fel. Dar îndată ce lumina albastră,

răcoritoare, luneca în jos pe marginile văgăunii, totul se întorcea pe dos și bărbatul se lupta cu somnul, care îl sugea așa cum buretele suga apa. Atîta vreme cît cercul vicios nu se va rupe undeva, nu numai ceasul, dar și timpul vor sta în loc oprite de firele de nisip.

Ziarul era la fel ca întotdeauna. Se miră la gîndul că nu-l mai citise de-o săptămîină, căci nu era aproape nimic nou. Dacă și gazeta era o fereastră deschisă spre lumea din afară, atunci geamul ei era înghețat.

Printre funcționari se răspîndește mita. Orașele universitare devin niște adevărate Mecca industriale. Operațiuni suspendate, în curînd adunarea Consiliului General al Muncii - propuneri prezentate. O mamă sugrumă doi copii și apoi se otrăvește. Este furtul frecvent de mașini un nou mod de viață, naște noi crime ? O tînără necunoscută aduce, timp de trei ani, flori la postul de poliție. Probleme puse de bugetul pentru Olimpiada de la Tokyo. O fantomă înjunghie din nou două fete. Studenți otrăviți cu somnifere la chef. Prețurile mărfurilor simt vîntul de toamnă. Cunoscutul saxofonist Blues Jackson sosește în Japonia. Din nou tulburări în Africa de Sud - 280 de victime. Scoală mixtă de hoți fără taxe de școlarizare - certificat de absolvire pe baza reușitelor practice.

Nici o știre interesantă. Totul era un turn de iluzii, din cărămizi iluzorii și găunoase. Dacă viața ar fi alcătuită numai din lucruri importante, ar fi ca o casă periculoasă de sticlă, greu de mînuit. Dar viața de toate zilele era întocmai ca titlurile din ziare. Cunoșcînd lipsa de însemnătate a existenței, toată lumea așază centrul compasului în propria-i casă.

Deodată ochii îi căzură pe un articol surprinzător.

Pe la ora 8.00 a.m., în ziua de 14, pe șantierul de construcții Asia Orientală, la nr. 30, în Yokokawa, un căruțaș al companiei Hinohara, domnul Yashiro Tsutomu (în vîrstă de 28 de ani) a fost grav rănit, fiind îngropat sub o avalanșă de nisip. A fost dus la un spital din apropiere, dar a decedat la puțin timp după internare. În urma cercetărilor întreprinse de poliția din Yokokawa, accidentul pare să fi fost provocat de scoaterea unei cantități prea mari de nisip din

104

105

partea de jos a unei movile de 10 metri, care trebuia nivelată.

Aha! Fără îndoială că acesta era articolul pe care doreau țărani să-l vadă el. Nu degeaba îi împliniseră cererea. Era de admirat că nu încercuiseră articolul cu roșu. Își aduse aminte de arma periculoasă numită *blackjack*. Un *blackjack* se face umplînd cu nisip un săculeț de piele. Se spune că lovește ca o bară de fier sau de plumb. Zadarnic curge nisipul, tot nu e ca apa. În apă poți să înoți, dar nisipul te învelește și te zdrobește omorîndu-te.

Se părea că nu judecase bine situația.

14

Un timp fu nevoit să mediteze ca să se hotărască asupra unei noi strategii. De cînd ieșise femeia să curețe nisipul, trecuseră vreo patru ore. Al doilea grup de oameni care cărau coșurile își isprăviseră munca și se întorcea spre căruciorul cu trei roți. După ce se asigură, ascuțindu-și auzul, că oamenii nu mai reveneau, se sculă încetișor și se îmbracă. Femeia luase lampa, deci trebuia să facă totul pe dibuite, în pantofi, nisipul se depusese pînă sus. Își îndesă manșetele pantalonilor în șosete, își scoase jambierele

106

și le băgă în buzunar. Se hotărî să-și pună echipamentul de entomolog lîngă ușă, ca să-l poată găsi mai ușor. Datorită stratului gros de nisip, nu era silit să pășească încet. Femeia era complet absorbită de muncă. Tăia nisipul cu mișcări line; respira adînc și regulat. Umbra ei alungită dansa în jurul lămpii de la picioare. Ascuns după colțul casei, bărbatul se căznea să respire ușor, încet, în mîini ținea cele două capete ale unui prosop, întinzîndu-le. După ce va număra pînă la zece, se va repezi. Atacul trebuia să vină în clipa în care femeia se va apleca înainte să îngrămădească nisipul cu lopata.

Firește, nu putea pretinde că nu era nici o primejdie. N-avea de unde să știe - atitudinea sătenilor putea să se schimbe brusc, în răstimp de o jumătate de oră. Era vorba în primul rînd de funcționarul acela public. Bătrînul din sat îl

confundase la început cu acel funcționar și păruse foarte îngrijorat. Probabil că-l așteptau într-un viitor apropiat în inspecție. Dacă ar fi așa, oamenii din sat ar cârți poate împotriva sechestrării lui și ar renunța să-l țină prizonier. Dar tot așa, nimic nu garanta că jumătatea de ceas nu se va întinde la o jumătate de an, la un an și chiar la mai mult. Exista o șansă de cincizeci la sută că va dura o jumătate de oră și tot de cincizeci la sută

107

că va ține un an, dar în nici un caz el n-ar fi fost dispus să pună rămășag.

Cînd se gîndea ce bine-ar fi să scape, înțelegea că pentru el n-ar fi preferabil dacă ar continua să facă pe bolnavul. Dar un lucru îl mira peste măsură. Trăia într-un regim constituțional și, prin urmare, era natural să se aștepte să fie ajutat.

Oamenii care dispăreau într-o ceață de mister și rămîneau dispăruți adesea tocmai asta doreau. Dar cît timp cazul nu părea de natură criminală, el era încredințat unei autorități civile și nu criminale, astfel că nici chiar poliția nu putea să se amestece prea mult.

În cazul lui, situația era complet diferită, iar el dorea cu disperare să fie ajutat. Oricine vedea camera lui goală trebuia să înțeleagă repede ce s-a întîmplat, chiar dacă nu-l știa nici din vedere, nici din auzite. Cartea deschisă la pagina la care ajunsese cînd o pusese pe masă... banii mărunți vîrîți în buzunarul hainei cu care venea la școală... carnetul lui de cecuri care nu purta nici o urmă de retrageri recente, deși suma depusă în contul lui era mică... cutia cu insecte care se uscau, încă incomplet aranjată... plicul timbrat, gata de pus la cutie, în care se găsea comanda pentru un nou borcan de adunat insecte, dezordinea aceasta silită -toate indicau intenția lui de a trăi mai

108

departe. Un vizitator nu putea să nu audă în cameră jalnicul lui strigăt.

Ei... și mai era scrisoarea aceea... stupidă. Ce bine era dacă n-ar fi scris-o! Asta era, scrisoarea! În vis spusese adevărul, iar acum umbla cu dedesubturi, înșelîndu-se! De ce? Se scuzase destul. Ce-a fost, a trecut, dar și-o făcuse singur, cu

mîna lui.

În preajma vacanței avusese o comportare cu totul fără rost, misterioasă, neîmpărtășind nici unui coleg unde avea de gînd să plece. Nu numai că-i părăsise fără să le spună un cuvînt, dar căutase ca totul să pară cît mai misterios. Crezuse că era modul cel mai sigur de a-și necăji colegii, atît de serbezi în munca lor de rutină. La gîndul că printre oamenii triști și cenușii, alții aveau alte culori - roșie, albastră, verde -se cufunda într-o insuportabilă greață de sine.

Numai în romane și în filme vara era scăldată în razele unui soare orbitor, în realitate, existau duminici umile în orașele mici... un bărbat făcîndu-și siesta cu articolele politice ale unui ziar răsîndînd un iz de praf de pușcă... sucuri de fructe conservate și termosuri cu capace magnetice... bărci de închiriat, cincizeci de cenți ora, coada e aici, vă rog - golfuri spumegînde, cu resturile plumburii de pește mort... iar la urmă un troleibuz supraîncărcat, gemînd

109

obosit. Toată lumea știe asta, dar nimeni nu vrea să fie luat în bătaie de joc și păcălit; astfel, pe pînza cenușie a realității, ei schițează cu vervă numai conturul unui festival iluzoriu. Tați mizerabili, nebărbierîți țipă la niște copii plîngăcioși, încercînd să-i convingă că a fost o duminică plăcută... scene meschine, pe care le-a văzut oricine în cîte un colț de autobuz... gelozia patetică a oamenilor și nerăbdarea lor în fața fericirii altora.

Dacă ar fi fost numai atît, n-ar trebui să ia nimic în serios. Dacă acela dintre colegii săi căruia-i ziceau Mobius n-ar fi reacționat la fel ca și ceilalți, poate că n-ar fi fost nici el atît de încăpățînat.

Încercase să aibă încredere în omul acesta cu ochii bulbucați, care arăta întotdeauna ca și cum tocmai s-ar fi spălat pe față și care era un tip extrem de sociabil.

Încercase o dată, în mod sincer, să-și dea pe față gîndurile cele mai intime, pe care nu le împărtășise decît rareori.

— Ce crezi ? Mă-ndoiesc de avantajul unei educații care atribuie vieții un sens.

— Ce înțelegi prin sens ?

— Cu alte cuvinte, o educație iluzorie ce te face să crezi că există ceva care în realitate nu există. De aceea mă interesează foarte mult nisipul, căci deși e solid, are proprietăți hidrodinamice bine stabilite.

110

Mirat, celălalt se aplecase, încovoindu-și spinarea ca o pisică. Dar expresia feței îi rămăsese cea dintotdeauna, deschisă. Părea să nu-i displacă prea mult ideea. Cineva spusese odată că omul acesta seamănă cu o bandă Mobius. O bandă Mobius este o fîsie de hîrtie, răsucită o dată, cu cele două capete lipite, alcătuiind o suprafață fără început și fără sfîrșit. Voiau oare să spună că viața socială și viața particulară a acestui om formau un cerc Mobius?

Își amintea că simțise pentru acest om o oarecare admirație, amestecată cu puțin cinism.

— Cu alte cuvinte, vorbești despre o educație realistă ?

— Nu. Am dat exemplul cu nisipul pentru că, analizînd lucrurile, am ajuns la concluzia că lumea este asemenea lui. Natura fundamentală a nisipului se înțelege foarte greu, dacă ne gîndim la el în stare staționară. Nu numai că nisipul curge, dar această curgere este însuși nisipul, îmi pare rău că nu pot să-ți explic mai bine.

— Dar înțeleg ce vrei să spui. Pentru că în educația practică nu poți să scapi de relativism.

— Nu e asta. Și dumneata devii nisip. Vezi cu ochii nisipului. Odată mort, nu vei mai avea griji întrebîndu-te cînd vei muri.

III

— Trebuie să fii un idealist. Cred că ți-e frică de elevii dumitale — nu-i așa?

— Da, pentru că eu cred că elevii mei sînt ca nisipul. Omul rîsese din toată inima, arătîndu-și dinții albi, dar nu păruse nici un moment deranjat de acest schimb de cuvinte în contradictoriu. Ochii lui ieșiți din orbite dispăruseră complet sub cutele pleoapelor. Jumpei nu se putuse abține să nu surîdă. Omul era într-adevăr un fel de bandă circulară Mobius, atît în bine, cît și în rău. În bine, merita laude. Dar, vorbind de un cerc Mobius, omul își manifestase, la fel ca și ceilalți colegi, aceeași invidie cenușie față de vacanța lui. Din partea unui cerc Mobius, părea un strigăt venit de

departe. Lucrul acesta îl dezamăgise pe Jumpei, dar în același timp îi plăcuse. Oricine putea să fie rău și virtuos totodată. Așa, ajunsese să-l necăjească cu tot mai multă plăcere.

Și apoi scrisoarea... ireparabila carte de joc care-i căzuse. Obsesia din visul de noaptea trecută avusese o cauză bine definită.

Ar fi inexact să pretindă că între el și femeia aceea nu mai era iubire. Numai că, certându-se adesea, relațiile dintre ei erau cam neclare și niciodată nu putea să fie sigur de ea. Dacă, de exemplu, el spunea că, la urma urmei, căsătoria seamănă cu

112

cultivarea unui ogor sterp, ea răspundea furioasă și repezită că înseamnă a face dintr-o casă strîmtă una mai mare; iar dacă el zicea contrariul, ea spunea tocmai pe dos. Era un joc de-a huța-huța, care dura de doi ani și patru luni. Poate ar fi mai bine să spunem că, decît să-și piardă pasiunea, o înghețaseră idealizînd-o prea mult.

Într-o bună zi se hotărîse brusc s-o înștiințeze printr-o scrisoare că a plecat singur, pentru o bucată de vreme, și că intenționat nu a spus nimănui unde se duce. Misterul vacanței lui, care trebuia să-i impresioneze atît de mult pe colegi, n-avea să provoace din partea ei nici un fel de reacție. Dar la urmă scrisoarea i se păruse proastă, de aceea o aruncase pe birou, timbrată și cu adresa pusă, și plecase. Acest gest nevinovat devenea, prin urmare, un fel de lacăt automat, pe care numai stăpînul putea să-l deschisă. Sigur că scrisoarea avea să sară cuiva în ochi. Era ca și cum lăsase în mod special o mărturie că plecase din îndemn propriu. Era asemenea unui criminal idiot care, descoperit la locul crimei, își șterge prostește amprentele, dîndu-și pe față intențiile criminale.

Posibilitățile de a scăpa de acolo erau astfel pierdute și, deși se mai agăța încă de

113

această posibilitate, speranțele aveau să moară otrăvite de îndoielile lui.

Singurul lucru care mai putea fi făcut era să spargă ușile, nu

să aștepte să-i fie deschise. Nu avea nici o scuză dacă mai stătea la îndoială.

Își îngropa degetele picioarelor în nisip, pînă simți că-l dor, se aplecă și se pregăti să sară cînd va ajunge cu numărătoarea la zece, dar ezita chiar și cînd ajunsese la treisprezece. În fine, după ce trase aer adînc în piept de patru ori, se repezi.

15

ÎN CIUDA intenției lui, mișcările îi erau leneșe, căci nisipul îl storcea de puteri. Femeia se întoarse și-l privi mirată, cu lopata în mînă.

Dacă ea ar fi avut de gînd să se apere, rezultatul ar fi fost altul decît cel sperat. Dar stratagema de a o lua prin surprindere avu succes. E drept, fusese repezit, dar femeia era ca paralizată. Nici nu-i trecuse prin minte să-l lovească cu lopata pe care o ținea în mînă.

— Nu țipa. N-am să te bat. Stai liniștită.

Îi vorbea întruna, îndîrjit, în șoaptă, înfundîndu-i în neștire prosopul în gură. Chiar și în fața acestei fapte îndrăznețe,

114

făcută de mîntuială, ea rămase liniștită, fără să se împotrivească.

În cele din urmă, cînd înțelese cît era de pasivă, își făcu curaj. Scoase o parte din prosopul pe care i-l înfundase în gură, i-l întinse peste buze și-l legă strîns la ceafă. Apoi, cu jartierele pe care le avea în buzunar, îi legă mîinile la spate.

— Așa. Acum du-te în casă!

Femeia părea cu totul absentă; nu numai că se supunea actelor lui, ci îl și asculta. Nu trăda nici o rezistență, nici o dușmănie. Poate că se afla într-o stare de hipnoză. Bărbatul n-avea senzația că se descurcase prea bine, dar se vedea că violența lui neașteptată avusese efectul de a-i slăbi orice împotrivire. O duse cu forța pînă la pragul ridicat al podelei. Cu cealaltă jartieră îi legă picioarele, la glezne, în întuneric trebuia să lucreze pe pipăite și, pentru mai multă siguranță, mai înfășură o dată gleznelor femeii.

— Acum, nu te mișca! Înțelegi ? Nu ți se va întîmpla nimic dacă ai să stai cuminte. Știi, sînt disperat și...

Se uită cum respiră femeia, în timp ce, cu fața la ea, se întorcea spre ușă. De acolo se repezi afară, apucă lopata și

lampa și se-ntoarse repede înapoi. Femeia zăcea într-o rînă și, pe măsură ce respira, deschidea și închidea fălcile. Probabil că-și împingea

115

falca înainte la fiecare respirație, ca să nu înghită nisipul de pe rogojină. Când expira, părea că-și suflă aerul cu forță prin nas, spulberîndu-și astfel nisipul de pe față.

— Va trebui să te-mpaci cîtva timp cu situația asta. Va trebui să ai răbdare pînă se întorc țărani cu coșurile. N-ai nici un motiv să te plîngi, dacă te gîndești cît am suferit eu. Apoi am să-ți plătesc întreținerea. Firește, numai cheltuielile pe care le voi calcula eu însumi. Asta nu poate să te supere, nu ? De fapt, șederea mea aici ar trebui să nu mă coste nimic, dar nu pot să nu plătesc nimic. Am să te silesc să primești banii. O vreme, furios și agitat, ținîndu-și gulerul desfăcut ca să lase să intre aerul, își ascuți auzul să audă de afară vreun semn de viață. Da, poate că e mai bine să stingă lampa. Ridică sticla lămpii și era gata să sufle - dar nu, mai întîi să controleze femeia. Nodurile erau destul de strînse pe picioare, nu era loc nici cît să bagi un deget. Articulațiile se umflaseră și erau de culoarea cernelii vechi.

Și călușul stătea perfect. Buzele ei palide erau atît de strînse, încît aproape că nu mai curgea sînge prin ele, ceea ce-i dădea o înfățișare de fantomă. Din gură îi picura salivă, făcînd o pată neagră pe rogojină,

116

sub obrazul ei. O dată cu pîlpîirea lămpii, i se părea că-i aude gemetele mute.

— N-are nici un rost. Dumneata ai început, în orice caz, zise el repede, pe negîndite. Am încercat să ne înțelegem și sîntem aproape chit, nu? Sînt și eu om și nu poți să mă legi pur și simplu, ca pe un cîine. Oricine ar spune că sînt în legitimă apărare.

Deodată femeia își suci gîtul și încercă să-l privească cu coada ochilor pe jumătate închiși.

— Ce este ? Vrei să spui ceva ?

Ea dădu din cap într-un mod stîngaci. Parcă ar fi făcut semn și că da, și că nu. Trase lampa mai aproape și încercă să-i citească în privire. Nu-i veni să creadă ce vedea. Ochii ei

erau plini de o nesfîrșită tristețe, în care nu era nici amărăciune, nici ură, ci numai o rugăminte.

Imposibil. I se păruse. „Expresia ochilor” e, de fapt, o figură de stil. Cum poate să existe expresie într-o pupilă ? Totuși tresări și întinse mîna să-i desfacă puțin călușul. O trase înapoi și stinse repede lampa. Auzise vocile oamenilor care cărau coșurile. Așeză lampa stinsă pe marginea pragului, ca s-o poată găsi ușor și, lipindu-și buzele de cazanul de sub chiuvetă, trase o gură de apă. Se ascunse după ușă, ținînd strîns în mînă lopata, începu să transpire. Nu mai

117

avea mult. Va trebui să aibă răbdare cinci sau zece minute. Cu o singură mînă, trase lîngă el cutia cu insecte.

16

— HEI! Unde sînteți ? strigă o voce răgușită.

— Ce faceți acolo jos ?

O altă voce vibrantă și tînără făcu ecou celei dințîi.

Bărbatul era ascuns în întunericul văgăunii. Dar afară răsărise desigur luna, iar umbrele bărbaților, pe linia dintre nisip și cer, formau o pată neclară, care se întindea treptat. Se apropie strecurîndu-se pe fundul văgăunii, cu lopata în mîna dreaptă.

În vîrfurile stîncii răsună un rîs răgușit. Era coborîta, din mînă în mînă, o funie la un capăt cu un cîrlig pentru bidoane.

— Hai, cucoană, mișcă !

În aceeași clipă, bărbatul sări la frînghie, spulberînd nisipul în fuga lui.

— Hei, voi de acolo! Trageți! strigă el cît putu de tare, agățîndu-se de frînghia întinsă, cu o forță care i-ar fi cufundat degetele în piatră. Trageți! Trageți! N-am să dau drumul pînă nu trageți! Pe femeie am

118

legat-o fedeleș în casă. Dacă vreți s-o ajutați, trageți sfoara în sus, cît mai repede. Pînă nu faceți asta, nu vă las să ajungeți la femeie! Și dacă încercați să coborîți, vă zdrobesc capetele cu lopata. Dați-mă în judecată și se va vedea cine va cîștiga procesul. Să nu cumva să credeți că am să vă iert! Ce mai așteptați ? Dacă mă trageți sus, n-o să mai fac plîngere și am să trec totul cu vederea. Detenția ilegală nu e

un fleac. Ce mai e ? Trageți în sus și scoateți-mă de aici! Nisipul care cădea de sus îl lovea peste față. O senzație de ceva rece, lipicios, i se-ntindea repede prin guler, pe sub cămașă. Răsuflarea fierbinte îi ardea buzele.

Sus se părea că începuse un fel de discuție. Deodată oamenii se opintiră și începură să tragă. Greutatea lui inertă, mai mare decât se așteptase, făcea să-i alunece frînghia printre degete. Se agăță cu puteri sporite. Un spasm violent ca un rîs îi strînse stomacul. Era ca și cum coșmarul s-ar fi spart în mii de bucăți și s-ar fi risipit. Bine... Bine... Era salvat!

Deodată se simți ușor de tot, plutind în aer. Îl străbătu o senzație de greață, ca răul de mare, iar frînghia, care pînă atunci se smucise, atîrna moale în mîinile lui.

Ticăloșii de sus dăduseră drumul frînghiei! Făcu o tumbă înapoi și căzu în nisip. Sub el, cutia de insecte scoase un sunet

119

neplăcut și ceva îl zgîrie pe față, probabil cîrligul de la capătul sforii. Nemernicii! Din fericire nu era rănit. Cînd își examina partea cu care căzuse și lovise cutia de insecte, găsi că nu-l durea în nici un loc anume. Sări brusc, căutînd frînghia. Fusese trasă în sus.

— Proștilor! Strigătele sunau stîlcit, răgușit. Proștilor! Vouă o să vă pară rău pînă la urmă!

Nici un răspuns. Numai un murmur stins luneca deasupra lui, ca un fum. Se simțea tot mai furios, căci nu putea deosebi dacă era un sunet dușmănos, ori dacă își înăbușeau rîsul. Înlauntrul lui, mînia și umilința alcătuiau un miez dens de fier. Țipă, îhfigîndu-și unghiile în palmele asudate.

— Nu mă-nțelegeți ? Nu cred că ați pricepe dacă v-aș spune în cuvinte. Nu v-am spus că am legat-o fedeleș pe femeie? Mai bine trăgeți-mă sus. Femeia rămîne așa cum e pînă îmi dați scara de frînghie. Nu mai are cine să curățe nisipul. Vă convine? Gîndiți-vă bine! Voi o să aveți neplăceri dacă ne va îngropa nisipul. Dacă nisipul învinge aici, își va face drum și treptat, treptat, va cuprinde tot satul. Ce, nu e bine ? De ce nu-mi răspundeți ?

În loc de răspuns, oamenii plecară pur și simplu, într-un fel care-l descurajă,

120

lăsînd în urmă doar zgomotul coșurilor tîrîte pe jos.

— De ce ? De ce plecați așa, fără să-mi spuneți măcar un cuvînt? strigă el, slab.

Dar vocea și-o auzea doar el. Se aplecă tremurînd și strînse conținutul cutiei de insecte. Bănuia că rezervorul de alcool s-a spart și, în clipa cînd puse mîna pe el, printre degete i se răspîndi o răcoare proaspătă. Plînse pe tăcute. Dar nu era prea trist. I se părea că plînge altcineva.

Nisipul se agăța de el, ca un animal vînjos. Croindu-și drum cu greutate, bîjbîi în întuneric pînă ajunse la ușă și intră în casă. Își așeză ușurel cutia stricată lîngă soba îngropată în pămînt. În aer era vuiet de vînt. Scoase din bidonul gol de la colțul sobei chibriturile învelite în celofan și aprinse lampa. Poziția femeii nu se schimbasese, doar că trupul îi lunecase în jos. Își întoarse ușor capul înspre ușă, poate pentru a-și da seama ce se petrecea afară, clipi de cîteva ori în lumină, dar pe dată strînse pleoapele. Se întreba ce va spune ea despre purtarea sătenilor. Dacă va plînge, să plîngă; dacă va rîde, să rîdă. Nu însemna numaidecît că jocul era pierdut, în orice caz, el era acela care ținea în mîna focosul bombei.

Îngenunche cu un picior în spatele femeii. Șovăi o clipă, desfăcu apoi călușul

121

și-l rupse. Nu se simțea prea vinovat. Nu simțea nici un fel de milă, de înțelegere.

Era pur și simplu extenuat. N-ar mai fi putut suporta altă lovitură în plus, dacă stătea să se gîndească bine, călușul fusese inutil de la bun început. Dacă femeia ar fi strigat după ajutor, ar fi produs panică, ceea ce ar fi grăbit, poate, deznodămîntul.

Ea căscă fălcile gîfîind. Șervetul era ud, ca un șobolan mort, de saliva și respirația ei grea. Își mușcase buzele, lăsînd în urmă pete colorate, care păreau că n-or să mai dispară.

Obrajii amorțiți, care arătau ca pielea peștilor uscați, începură să prindă iar viață, pe măsură ce-și mișca într-una falca de jos.

— Curînd o să te simți mai bine, zise el apucînd șervetul și azvîrlindu-l pe podeaua de lut. E timpul ca oamenii să ia o

hotărîre. Sigur că acum vor aduce foarte repede scara de frînghie. Dacă lasă lucrurile așa, or să aibă neplăceri. Țsta e adevărul. N-ar fi trebuit să se deranjeze să mă prindă, dacă nu era absolută nevoie.

Femeia își înghiți saliva și-și umezi buzele.

— Dar...

Limba ei părea să nu-și fi recîștigat funcțiunea. Vorbea înfundat, ca și cum ar fi ținut un ou în gură.

— Au ieșit stelele?

— Stelele ? De ce stelele ?

— Pentru că dacă n-au ieșit...

— Ce vrei să spui cu asta?

Dar femeia obosise de cît vorbise și se scufundă din nou în tăcere.

— Ce se-ntîmplă ? Nu poți să te oprești la mijloc, dacă ai început să-mi spui ceva! Vrei să-mi ghicești în stele sau ce? Ori poate că e în legătură cu vreo superstiție de-a voastră? Vrei să spui că oamenii nu coboară scara de frînghie în nopți fără lună ? Ei și ce? Of, nu înțeleg ce vrei, dacă nu spui nimic. Dacă ai chef să aștepti pînă răsar stelele, n-ai decît. Dar ce te faci dacă, în timp ce aștepti, se iscă un vînt puternic? Atunci stelele vor fi ultimul lucru la care te vei gîndi.

— Dacă n-au ieșit încă stelele la vremea asta, zise ea cu o voce care părea stoarsă dintr-un tub vechi, n-are să fie un vînt prea puternic.

— De ce ?

— Dacă nu poți să vezi stelele, înseamnă că e ceață.

— Cum poți să spui așa ceva, cînd afară bate un vînt atît de puternic?

— Nu e puternic. Urlă cînd iese din văgăună.

Bărbatul stătu să se gîndească — poate că era adevărat. Faptul că stelele erau ascunse dovedea, în cele din urmă, că

122

123

vîntul nu avea destulă putere ca să risipească vaporii din atmosferă. Probabil că la noapte n-are să fie prea mult vînt. În cazul acesta sătenii nu se vor grăbi. Crezuse că femeia vorbea prostii, iar acum se dovedea că răspunsese surprinzător de logic.

— Desigur. Dar nu sînt neliniștit. Dacă au de gînd să continue, va fi un război al nervilor. Mi-e totuna dacă am să aștept o săptămînă, zece zile sau chiar cincisprezece. Femeia își îndoie degetele de la picioare. Păreau ventuzele unei mrețe de mare; îl cuprinse greața văzîndu-le și în același timp îi veni să rîdă.

De ce, în numele cerului, era atît de nervos? El era cel care cunoștea punctele vulnerabile ale inamicului, nu? De ce nu putea să privească lucrurile cu mai multă stăpînire de sine? Dacă și cînd se va întoarce, va merita să scrie ce-a pățit.

— Ei bine, Niki, sînt uluit. Te-ai hotărît, în sfîrșit, să scrii ceva. Intr-adevăr, experiența te-a silit s-o faci. Se spune că rima nu-și atinge creșterea completă, decît dacă este stimulată.

— Mulțumesc, în clipa de față mă gîndesc să-i dau un titlu.

— Hm. Ce fel de titlu? „Diavolul nisipurilor” sau „Grozăviile din iadul furnicilor”?

124

— Astea trădează prea mult gustul pentru lucruri bizare. Nu ai impresia că par nesincere?

— Crezi?

— Oricît ar fi de intensă experiența, n-are rost să te menții doar la suprafața evenimentelor. Eroii acestei tragedii sînt băieții de aici și dacă nu induci întrucîtva soluția, descriindu-i, experiența dumitale rară va fi zadarnică... Pfui!

— Ce-ai spus?

— Se curăță undeva canalele? Sau poate e vorba de o reacție chimică specială între mirosul de usturoi din gura dumitale și soluția antiseptică folosită cînd se spală coridorul.

— Ce?

— Nu te necăji. Chiar dacă aș încerca să scriu, nu sînt născut să fiu scriitor.

— Din nou modestia asta deplasată. Nu trebuie să crezi că scriitorii sînt ceva special. Dacă scrii, ești scriitor, nu?

— Da, în general se consideră că toți profesorii sînt predispuși să scrie, fără deosebire.

— Dar sînt foarte apropiați de scriitori, ca meserie.

— Asta se cheamă educație creatoare?... în ciuda faptului că n-au făcut cu mîna lor nici măcar o singură plumieră?

125

— O plumieră !... Ce impresionant! Oare nu e bine să ajungi să te realizezi ?

— Mersi pentru o asemenea educație. Eu sînt silit să experimentez o senzație nouă ca să pot aprecia o nouă durere.

— Asta-i o speranță.

— Dar nimeni nu răspunde dacă speranța se împlinește sau nu.

— Începînd din punctul acesta, trebuie să încercăm să ne încredem în propriile noastre puteri.

— Așa e. Hai să nu ne mai mințim singuri. E un viciu nepermis pentru profesori.

— Viciu ?

— Da, la scriitori. A spune că vrei să fii scriitor nu e decît egoism. Vrei să faci deosebire între tine și păpuși, prefăcîndu-te în păpușar. Ce deosebire este între judecata asta și fardul femeilor?

— Ești prea aspru. Dar dacă folosești cuvîntul „scriitor” în sensul acesta, ar trebui să poți face o deosebire între a scrie și a fi scriitor.

— A, vezi! Acesta e adevăratul motiv pentru care am dorit să mă fac scriitor. Dacă n-aș putea deveni scriitor, n-ar fi numaidecît nevoie să scriu!

Probabil că avea aerul unui copil care nu și-a primit banii de buzunar.

126

17

DINSPRE partea de jos a stîncii veni un sunet frînt, ca o bătaie de aripi. Apucă lampa și se repezi afară. Pe nisip zăcea un pachet înfășurat într-o rogojină, împrejur -nimeni. Bărbatul scoase un strigăt prelung. Nu-i răspunse nimeni. Plin de curiozitate, smulse frînghia care ținea legată rogojina. Singurul lucru la care se putea gîndi era că în pachet se aflau cele necesare pentru a se cățara în sus, pe stîncă. Sătenii tot nu-și arătau fețele; îi zvîrliseră doar lucrurile și fugiseră. Așa credea.

Dar pachetul conținea numai o sticlă de o jumătate de litru și un pachețel învelit într-o foaie de ziar. În pachețel erau trei

cutii, fiecare cu câte douăzeci de țigări Shinsei. Altceva nimic. Apucă de capetele rogojinii și o scutură cu putere, dar nu curse din ea decât nisip. Se aștepta cel puțin la un bilet, dar nu găsi nimic. Sticla conținea sake ieftin, care mirosea a orez mucegăit.

Ce-or fi vrînd? Poate că se tocmesc? Auzise că indienii din America schimbă țigări în semn de prietenie. Iar în Japonia sake se bea de obicei la sărbători vesele. De aceea se putea presupune că acțiunile lor trădau intenția de a ajunge la o înțelegere.

127

La țară lumea se gîndea mult pînă se exprima în cuvinte. În privința asta erau mai cinstiți.

Deocamdată era de acord: țigările erau mai importante decât orice. Cum putuse să stea o săptămînă și ceva fără țigări ? Cu un gest automat, rupse eticheta și o trase în jos. La pipăit era netedă ca hîrtia cerată. Prinse între degete fundul cutiei și trase o țigară. Degetele cu care o ținea tremurau. O aprinse la lampă și-și umplu plămîinii trăgînd încet, adînc, iar aroma îi pătrunse în sînge pînă în ungherele cele mai îndepărtate ale trupului. Buzele îi amortiră și pe ochi i se coborî o perdea grea de catifea. Simți o amețeală ca și cum ar fi fost gîtuit, și-l trecură fiori.

Strîngînd la piept sticla de jumătate de litru, se întoarse amețit în casă, pe picioare pe care nu le mai simțea ca ale lui. Capul îi era prins ca într-o menghină, încercă să se uite la femeie, dar orice făcea, nu putea privi drept înainte. Dintr-o parte, văzută cu coada ochiului, fața ei părea grozav de mică.

— E un dar. Uite.

Ridică în sus sticla și i-o arată, în timp ce mîna care ținea sticla tremura.

— Ce atenție din partea lor! Ne-au dat o sticlă întregă, să sărbătorim de pe acum... Nu ți-am spus? Am știut de la început. Ei, ce-a fost, a fost. Ce zici ? îmi ții companie ?

128

În loc să răspundă, femeia închise ochii. Era îmbufnată pentru că nu-i slăbise legăturile ? Femeie proastă! Dacă i-ar spune o singură vorbă bună, probabil că ar dezlega-o

numaidecât. Era supărată pentru că nu putea să-l păstreze pe bărbatul pe care pusese mîna cu atîta osteneală și că acum trebuia să-i dea drumul ? Și asta s-ar putea să fie adevărat... la urma urmelor, avea vreo treizeci de ani... și era văduvă. La călcîi femeia avea o rosătură bătătoare la ochi și tare urîță. Din nou izbucni în el un rîs fără rost. De ce era atît de caraghios piciorul ei?

— Dacă vrei o țigară, am să ți-o aprind, vrei?

— Nu. Țigările îmi usucă gîtul, zise ea cu voce slabă, dînd din cap.

— Să-ți dau atunci o gură de apă ?

— Deocamdată nu-mi trebuie nimic.

— Nu trebuie să fii politicoasă. Știi că nu te-am supus la toate astea pentru că mi-ai fi antipatică, înțelegeți, nu-i așa, că din punct de vedere strategic, era inevitabil ? Situația grea în care te afli pare să-i fi împlînzit puțin pe săteni.

— Ei împart oricum țigări și sake o dată pe săptămînă, acolo unde muncesc bărbați.

— Ce vrei să spui ?

Era ca un muscoid mare și negru care credea că și-a luat zborul cînd, în realitate,

129

își izbea capul de geam, în efortul de a scăpa. (Numele științific al gîzei e *Muscina stabulans*.) Muștele acestea au ochii compuși și o vedere foarte slabă. Neîncercînd măcar să-și ascundă necazul, bărbatul strigă cu o voce stridentă:

— Dar n-au de ce să se deranjeze astfel pentru noi! Nu ne pot lăsa să ne ducem și să ne cumpărăm singuri ?

— Munca e grea și n-avem timp. Apoi, muncim pentru sat și e datoria asociației sătești să se îngrijească de cheltuieli.

Ei bine, în loc să facă un compromis, îl sfătuiă să renunțe la luptă. Nu, se gîndi el, e mult mai rău. Fără îndoială că l-au și înregistrat alături de mulți alții, ca o rotiță în munca lor de fiecare zi.

— Aș vrea să-ți pun totuși o mică întrebare, așa, ca să mă lămuresc. Sînt eu primul, pînă în prezent, care a făcut o experiență ca aceasta?

— Nu... Oricum, nu prea avem ajutoare. Cei care pot să muncească - proprietarii, săracii, toți - pleacă din sat, unul

după altul. E un sat sărac. Nu-i decît nisip.

— Și ce-o să se întîmple ? întrebă el cu o voce liniștită, care împrumutase culoarea defensivă a nisipului. A mai fost cineva prins, afară de mine, nu-i așa?

— Da, a fost. S-a întîmplat mai demult, în toamna anului trecut... omul cu cărțile poștale.

130

— Omul cu cărțile poștale ?

— Da, vînzătorul, sau așa ceva, al unei societăți care face cărți poștale și alte lucruri pentru turiști. A venit să-l viziteze pe conducătorul cooperativei. Spunea că dacă am face reclamă locurilor frumoase de aici și ar afla cei de prin orașe...

— Și l-ați prins ?

— La vremea aceea, la o casă de pe aceeași parte cu mine, era lipsă de ajutoare.

— Ei, și ce s-a întîmplat apoi ?

— Ei spun c-ar fi murit. Am înțeles că era prea slab pentru munca asta. Și apoi, s-a întîmplat să fie pe vremea taifunului, iar munca era foarte grea.

— De ce n-a încercat să fugă ? Femeia nu-i răspunse.

Probabil că era

atît de limpede, încît nu socotea că e nevoie să-i răspundă.

Nu fugise fiindcă nu putuse. Asta era tot.

— Și alții?

— Da. Odată, pe la începutul anului... stai să-mi amintesc...

Era un student care umbla vînzînd cărți, sau așa ceva.

— Un comis voiajor?

— Erau cărți subțiri, îmi amintesc, costau cam zece yeni și erau împotriva cuiva...

— A, vreun student dintre aceia care obișnuiesc să cutreiere țara, adunînd susținători pentru campaniile lor antiamericane. L-ați prins și pe el?

131

— Trebuie să fie tot la vecinii mei, trei case mai jos.

— Și, firește, au luat scara și frînghia ?

— Da. Pentru că tinerii nu rămîn de bunăvoie. Poate pentru că în oraș salariul e mai bun și apoi mai sînt și filmele, restaurantele, magazinele deschise în fiecare zi.

— Dar încă n-a reușit nici unul să scape de aici?
— Ba da. Era un tînăr care a plecat la oraș și s-a înhăitat cu niște oameni răi. Era zdravăn de tot, cînd zvîrlea cuțitul... s-a scris și în ziare... și după ce a ieșit din închisoare l-au adus înapoi, iar acum cred că trăiește liniștit cu părinții lui.
— Nu te-ntreb de oameni din ăștia. Te-ntreb de cei care nu se-ntorc dacă au scăpat o dată!
— A fost de mult, a fost o familie întreagă care a reușit să iasă în timpul nopții. Casa a rămas goală multă vreme. La urmă era primejdioasă și nu se mai putea locui în ea. E primejdios într-adevăr! Dacă se dărîmă undeva de-a lungul dunelor, e ca un dig găurit.
— Vrei să spui că după asta n-a mai fost nimeni ?
— Nu, nimeni. Așa cred.
— Absurd.

Vinele de sub ureche i se umflară și i se puse un nod în gît.
132

Femeia se-ndoi deodată, ca o viespe cînd se ouă.
— Ce s-a întîmplat? Te doare?
— O, da. Frînghiile îmi fac rău.
El îi pipăi dosul mîinii, care se înălbise de tot. își strecură degetele printre frînghiile care o țineau legată și-i luă pulsul.
— Simți, nu? Pulsul e bun. Cred că nu e nimic serios. Regret, dar mi-ar plăcea să le povestești sătenilor care sînt vinovați de asta.
— N-aș vrea să te obolesc, dar n-ai vrea să mă scarpini, te rog, pe gît, în dosul urechii ?
Luat prin surprindere, nu putu s-o refuze. Intre pielea ei și stratul de nisip era un strat gros de transpirație, ca untul topit. Avea senzația că-și înfipsese unghiile într-o piersică.
— Îmi pare rău. Dar ăsta-i adevărul- n-a mai ieșit nimeni de aici pînă acum.
Deodată, în conturul ușii apăru o dungă palidă incoloră, care plutea mai departe. Era luna... o frîntură de lumină spălăcită, ca aripile unei furnici. Cînd ochii se obișnuiră cu ea, întreaga cupolă a bilei de nisip se prefăcu într-un lichid strălucitor, care avea țesătura frunzișului proaspăt.
— E-n ordine. Eu o să fiu primul care o să scap!

133

GREA era așteptarea! Timpul părea strâns în nesfârșite cute adânci, ca niște foaie. Dacă nu se oprea la fiecare cută, erau tot soiul de bănuieli, fiecare cu arma ei. Îți trebuia un efort teribil ca să mergi înainte, făcîndu-te că nu le crezi și dîndu-le la o parte.

În fine, după ce așteptase toată noaptea, venirea zorilor.

Dimineața rîdea de el, lipindu-și fața, ca burta unui melc, de geamul ferestrei.

— Iartă-mă. Poți să-mi dai puțină apă ? Se vede că bărbatul căzuse într-un somn ușor. Cămașa și pantalonii musteau de transpirație, pînă jos în dosul genunchilor. Nisipul lipit de sudoare avea structura și culoarea unei turte umede de grîu. Cum uitase să-și acopere fața, nasul și gura erau uscate ca orezăriile iarna.

— Îmi pare rău, dar te rog, aș putea să...?

Femeia tremura din tot trupul sub o pătură de nisip întărit. Scoase un țipăt sec, de parcă ar fi avut febră. Suferința ei se transmise direct bărbatului, ca și cum ar fi fost uniți printr-un fir electric. El ridică acoperitoarea de celofan de pe cazan și-și îndesă robinetul în gură. Încercă să și-o clătească, dar era imposibil cu apă atît de puțină. Scuipa numai nisip. Fără să-i mai pese, lăsă să-i curgă în jos, pe gît, nisipul o dată cu apa. Era ca și cum ar fi bătut pietricele.

Apa bătută țîșni imediat din el sub formă de sudoare. Pielea de pe spate, din jurul pieptului, pînă la șale, îl durea ca și cum i-ar fi fost smulsă în fîșii subțiri. Aproape scuzîndu-se, împinse robinetul între buzele femeii. Ea îl apucă între dinți și fără să-și clătească gura, înghiți lacom apă, gîngurind ca un porumbel. Trei înghițituri bune și cazanul se goli. Pentru prima oară apărură în ochii ei o privire neiertătoare, plină de reproș, pe cînd îl fixa de după ploapele-i umflate. Cazanul gol era ușor, de parcă ar fi fost de hîrtie creponată.

Bărbatul coborî pe podeaua de lut, scuturîndu-și nisipul de pe corp, dorind din toate puterile să scape de senzația aceea neplăcută. Să încerce oare să șteargă fața femeii cu un prosop ud? Ar fi mai bine, în tot cazul, decît s-o lase cu sudoarea pe ea. Se zice că nivelul de civilizație este proporțional cu gradul de curățenie a pielii. Presupunînd că

omul are suflet, acesta trebuie să sălășluiască, după toate probabilitățile, în piele. Gîndurile astea în legătură cu apa îl făcură să-nțeleagă că pielea murdară avea mii și mii de ventuze. Pielea era

134

135

transparentă și rece, ca gheața... învelitoarea moale, de fulgi, a sufletului. Dacă mai aștepta încă o clipă, pielea de pe tot trupul lui avea să se ofilească și să se cojească.

Privi în vadra de apă și scoase un țipăt de mînie.

— Doamne ! Iți dai seama că e goală ? E complet goală!

Își vîrî brațul în vadră și-l roti. Nisipul negru, lipit de fund, aproape că nici nu-i murdărea vîrfurile degetelor. Sub pielea lui dezamăgită începură să se zbată mii de miriapode rănite.

— Derbedeii au uitat să ne aducă apă. Ma-ntreb dacă mai au de gînd să ne aducă !

Știa prea bine că spusese asta ca să se consoleze. Căruțul cu trei roți își termina întotdeauna treaba și se-ntorcea acasă puțin înaintea zorilor, înțelegea ce intenționau pungașii, încercau probabil să-l facă să urle, lăsîndu-l fără apă, știind că nu mai avea rost. Se mai gîndi o dată și înțelese că ar fi fost în stare chiar să-l lase să taie stîncă de la bază, știind prea bine ce periculos era. Hotărît, nu-l simpatizau deloc. Desigur că n-au să lase să plece de la ei vie și nevătămată o persoană care cunoștea atîtea secrete de-ale lor. Dacă era așa, probabil că vor merge pînă la capăt.

136

Stătea în prag și privea în sus, spre cer. în cele din urmă recunoscuse nuanțele roșietice ale soarelui din zori. Niște norișori scămoși... dar nu dintre aceia care aduceau ploaie. Părea că prin fiecare expirație corpul lui pierdea tot mai multă umezeală.

— Ce Dumnezeu își închipuie ei că fac? Vor să mă omoare? Femeia tremura. Poate pentru că știa foarte bine ce se petrecea. La urma urmei, era o complice care făcea pe victima. Las-o să sufere. Era drept să sufere.

Dar scopul lui era ca sătenii să afle că ea suferă. Și nu era deloc sigur că vor afla. Știa că, departe de a le fi milă de ea, la nevoie o vor sacrifica. Poate de asta îi era ei frică. Se simți

ca un animal care vede, în cele din urmă, că deschiderea din gard prin care avea de gând să scape este, de fapt, chiar intrarea în cușca lui - tot așa cum un pește înțelege pînă la urmă, după ce și-a lovit nasul de nenumărate ori, că geamul acvariului este de fapt un perete. Pentru a doua oară era doborât, fără apărare. Acum armele erau în mîna dușmanului. Dar nu trebuia să se sperie. Cînd un naufragiat pierde de foame și de sete, o face de frica lipsurilor fizice, nu atît din cauza lor. Așa se spune, înfrîngerea începe cu teama de a fi înfrînt. De pe nas îi picura sudoarea. Dacă începea să se frămînte vrînd

137

să știe cîți centimetri cubi de umezeală pierdea cu fiecare picătură, însemna că a și căzut în cursa dușmanului. Ar fi interesant să facă socoteala în cît timp se evaporă un pahar cu apă. Timpul n-o să treacă mai repede dacă o să se frămînte inutil.

— Ei, ce zici ? Să-ți scot legăturile ? Bănuitoare, femeia își ținu respirația.

— Dacă nu vrei, nu-mi pasă. Dacă vrei, ți le scot. Dar cu o condiție: să nu apuci în nici un caz lopata fără încuviințarea mea. Ce zici ? Îmi făgăduiești ?

— Te rog! Femeia, care se purtase ca un cîine răbdător, se ruga acum cu bruschețea unei umbrele întoarse pe dos de o pală neașteptată de vînt. Făgăduiesc orice. Te rog!

Frînghia lăsase pete negre-vinete, pe suprafața cărora mustea un strat albicios, umed. Rămase culcată ca mai înainte, cu fața-n sus, frecîndu-și gleznele. Apoi, apucîndu-se de încheietura pumnului, își desfăcu, una cîte una, legăturile. Scrîșnea din dinți, ca să nu plîngă, iar pe fața ei transpirația apărea în pete. Se-ntoarse treptat și, săltîndu-se, se ridică în patru labe. La urmă, cu multă trudă, ridică și capul. Cîtva timp se legănă înainte și înapoi, în aceeași poziție.

Bărbatul stătea liniștit pe pragul mai înalt al podelei. Gura i se umplu de salivă și o înghiți. Mai înghiți o dată și saliva

138

deveni vîscoasă ca o pastă, oprindu-i-se în gît. Firește că nu-i era somn, dar simțurile-i ostenite erau ca hîrtia udă. În fața lui, priveliștea plutea sub forma unor pete și linii murdare.

Era ca un peisaj dintr-un rebus: o femeie... nisip... o vadră goală de apă... un lup bălos... soare. Și undeva, nu știa unde, trebuia să fie și centrul unei furtuni și niște linii de discontinuitate. De unde, pentru Dumnezeu, să înceapă ecuația asta plină de necunoscute?

Femeia se sculă și merse încet spre ușă.

— Unde te duci ?

Ea mormăi ceva, vrînd parcă să-l evite, încît abia putu pricepe ce spunea. Dar pe urmă înțelese de ce era încurcată - chiar de sub peretele de lemn, se auzi un țîrîit. Într-un fel, totul părea zadarnic.

19

Cît era de adevărat. Timpului nu-i dai pinteni ca unui cal. Totuși nu e atît de încet ca un cărucior de mînă. Treptat, temperatura dimineții își atinse intensitatea obișnuită; ochii și chiar creierul începură să-i fiarbă; arșița îi străpungea măruntaiele ; plămîinii îi ardeau.

Umezeala pe care o absorbise nisipul noaptea se prefăcea în aburi și era trimisă

139

Înapoi în atmosferă Nisipul iradia o lumină care, datorită razelor de soare refractate, îl făcea să apară ca asfaltul ud. Dar rămînea, de fapt, tot neschimbatul l/ 8 mm, doar mai uscat, ca făina încinsă într-o tigaie.

Curînd se produse cea dintîi avalanșă de nisip. Era un sunet cu care se obișnuise, care devenise o parte a traiului zilnic și totuși, fără sa vrea, bărbatul și femeia se uitară unul la altul. Ce urmări va avea faptul că au lăsat nisipul să curgă o zi întreagă? Gîndindu-se că nu puteau fi grave, bărbatul era totuși neliniștit. Dar femeia își feri ochii în tăcere. Privirea ei îmbufnată părea să spună că n-avea decît să se frămînte singur, ei nu-i păsa. Să-l ia naiba dacă o s-o mai întrebe ceva! Avalanșa ba se subția de tot, devenind cît un fir, ba se lățea iar, de grosimea unei curele; procesul se repetă, cu accese și pauze, încetînd la urmă de tot.

Cu siguranță că situația nu era atît de serioasă încît să-l neliniștească. Oftă. Simți cum sîngele îi pulsa în vinele de pe față și cum îl ardea parcă ceva. Sticla de sake ieftin, la care încercase pînă atunci să nu se gîndească, începu să-l atragă,

ca o flacără plutind în întuneric. Dorea să-și umezească gîtlejul cu orice, numai băutura să fie. Dacă ceda acestei ispite, sîngele avea

140

să-i mai ceară. Știa prea bine că semăna semințele unei suferințe și că mai tîrziu o să regrete, dar nu mai putea rezista. Scoase dopul, duse sticla la gură și bău. Dar limba lui protestă, așa cum un cîine de pază surprins de un hoț începe să urle. Se înecă. Era ca atunci cînd stropești o rană cu alcool. Nu putu totuși să-și înfrîngă dorința de a mai trage a doua și a treia înghițitură. Ce sake oribil!

Fiindcă femeia era acolo, îi oferi și ei sticla. Ea refuză, firește. Refuzul era exagerat, de parcă ar fi silit-o să bea otravă. După cum se temuse, din stomac alcoolul sări la cap ca o minge de ping-pong, bîzîindu-i în urechi ca o albină. Pielea i se încrîncenă, ca șoricul de porc. Sîngele i se strica... i se prăpădea!

— Nu poți să faci ceva ? Și pentru dumneata trebuie să fie greu. Ți-am scos legăturile, fă ceva!

— Bine. Dacă aș putea să-l fac pe vreun om din sat să ne aducă apă...

— Și atunci, de ce nu încerci?

— Aș putea... dacă am începe iar să muncim...

— Nu fi caraghioasă! Cine le dă dreptul să încheie un tîrg atît de absurd ? Cum poți să spui așa ceva? N-au dreptul, iar dumneata știi asta!

141

Femeia își plecă ochii și tăcu. Ce situație! Cerul care se zărea deasupra ușii își schimbase culoarea de la azuriu, la un alb strălucitor, ca albul scoicii de mare... Dacă munca este pașaportul omului între semeni, de ce trebuia el să ia un permis special de la săteni ? Viața omului n-ar trebui să fie scrisă pe atîtea petice de hîrtie risipite. Viața e un jurnal legat, iar uneori înțelegi o carte de la prima pagină. Nu poți fi silit să-ți faci datoria pentru o pagină care n-are legătură cu cele dinainte. Nu poți fi implicat ori de cîte ori cineva e gata să moară de foame. Drace! Îi era sete. Dar oricît de sete îi era, tot nu avea destule trupuri ca să ia parte la toate înmormîntările tuturor oamenilor care-i erau străini.

Avalanșa de nisip începu din nou să curgă.

Femeia se sculă și coborî o mătură de pe perete.

— Nu te las să muncești! Ai promis, nu ?

— Nu, nu - doar pentru saltele.

— Saltele?

— Dacă nu apuci să dormi puțin...

— Dacă o să-mi fie somn, o să am eu grijă de ele.

O zguduire, ca de cutremur, îl țintui locului. O clipă totul fu acoperit ca de ceață din cauza nisipului care cădea din tavan. Acum se vedeau, în sfârșit, urmările faptului că nu mai curățaseră nisipul cu lopata.

142

Negăsind altă cale, nisipul apăsa în jos. Încheieturile stîlpilor și grinzilor gemeau. Dar femeia privea țintă la un ușor și nu părea prea îngrijorată. Apăsarea părea să se mărginească și acum la baza casei.

— Să-i ia dracu'! Au de gînd s-o țină așa în vecii vecilor?

Inima o luase razna! Sălta ca un iepure speriat, ca și cum n-ar fi putut să stea în culcușul ei. Părea gata să se furișeze oriunde - în gură, în urechi sau chiar în intestine. Saliva era acum mult mai vîscoasă, iar gîtul îi era uscat. Poate pentru că sake-ul acela prost nu-i potolise destul setea. De-ndată ce alcoolul se risipea, pofta se aprindea din nou, și pînă la urmă flăcările poftii îl vor consuma.

— Probabil că ei se simt bine... cînd fac astfel de lucruri. N-au minte nici cît un șoarece. Ce s-ar face dacă aş muri?

Femeia își ridică fața, ca și cum ar fi vrut să spună ceva, dar se răzgîndi și rămase cufundată în tăcere. Credea probabil că nu merita să-i răspundă.

Foarte bine. Dar dacă nu exista, oricum, decît acest sfârșit inevitabil, de ce nu încerca orice ca să scape?

Înghiți încă o gură din sticla de sake și, făcîndu-și curaj, se repezi afară. Se trase înapoi, ca și cum ochii i s-ar fi fixat pe plumb topit. Nisipul care curgea în gropile

143

lăsate de pașii lui făcea vîrtejuri. Acolo trebuia să fie locul unde o atacase pe femeie și o legase noaptea trecută.

Lopata probabil că fusese îngropată de nisip.

Avalanșa se oprise aproape de tot, dar chiar așa stînd

lucrurile, nisipul continua să curgă în rafale neîntrerupte de pe stînca dinspre mare. Din cînd în cînd, bătut de vînt, se prăvălea mai mult nisip de pe suprafața stîncii, fluturînd ca o pînză. Cu grijă, ca să nu provoace o avalanșă, începu să caute prin nisip cu degetele de la picioare.

Deși sondă adînc, piciorul nu întîlni nici un obiect. Razele soarelui deveniră în curînd insuportabile. Pupilele i se contractau ca gămăliile de ac, iar intestinele îi tremurau ca o meduză. O durere vie îi străpunse fruntea. Nu trebuia să mai piardă atîta transpirație. Era destul. Se întrebă ce făcuse cu lopata. O luase afară, avînd de gînd s-o folosească în chip de armă; asta era sigur. Deci trebuia să fie prin apropiere. Privind atent suprafața nisipului, văzu că într-o parte se înălța ca o creastă, de forma unei lopeți.

Scuipă, dar se opri pe dată. Trebuia să păstreze în corp chiar și cantitatea cea mai mică de umezeală. Despărți saliva de nisipul dintre dinți și buze, iar cu vîrfurile degetului rase numai ceea ce rămăsese lipit de dinți.

144

Prin deschizătura ușii văzu că femeia, cu fața întoarsă, moșmondea ceva la partea dinainte a chimonoului ei. Poate că-și desfăcea șiretul de la chiloți, sau peria nisipul care se strînsese acolo. Apucă lopata de la mijlocul cozii și o ridică pînă la umăr. Țintind spre peretele care înconjura podeaua de lut, de lîngă ușă, izbi cu tăișul.

În spatele lui, femeia scoase un țipăt. Se repezi iar cu lopata, apăsînd cu toată greutatea. Decepția îi fu mare cînd lopata trecu prin bîrnele peretelui, care parcă aveau consistența unui biscuit ud. Spălate de nisip, scîndurile păreau noi pe dinafară, dar în realitate erau mîncate.

— Ce faci ?

— Vreau să-mi fac o scară.

Încercă din nou, în alt loc. Același rezultat. Probabil că femeia avusese dreptate spunînd că nisipul face să putrezească lemnul. Dacă partea cea mai expusă soarelui era așa, își putea lesne închipui cum va fi restul. Era de mirare că o casă atît de șubredă mai putea dăinui. Se uită la ea, cum stătea aplecată și încovoiată, strîmbată într-o parte. Se gîndi că astfel de lucruri fragile erau posibile, de vreme ce acum se

făceau case din plastic și din hîrtie, dar...

Dacă asta era situația cu scîndurile, va-ncerca cu bîrnele de la căpriori.

145

— Să nu faci asta. Oprește-te !

— Tot o să ne zdrobească nisipul! Fără să-i dea atenție, se pregăti să lovească, dar, țipînd, femeia se repezi la el. Întinse cotul și-și roti corpul în efortul de a o ține la distanță, dar nu calculase bine și, în loc de femeie, se roti el. Încercă numaidecît să pareze, dar femeia rezista ca și cum ar fi fost legată cu lanțuri de lopată. Nu înțelegea cum ar putea să-l învingă cu forța. Se rostogoliră unul peste altul de două-trei ori, izbindu-se de podeaua de lut și o clipă crezu că a învins-o, dar ea îl răsturnă abil, folosind drept scut coada lopeții. Ceva din el nu funcționa ca de obicei - poate că de vină era sake-ul pe care-l băuse. Oricum, nu mai ținea seama că adversarul era femeie, îi înfipse un genunchi îndoit în stomac.

Femeia țipă și rămase fără vlagă. Imediat se rostogoli peste ea și o ținu la pămînt. Sîinii îi erau dezgoliți, iar mîinile lui lunecau pe o piele umedă de transpirație.

Deodată amîndoi înghețară, ca la cinematograful, cînd se stinge aparatul de proiecție. Era un moment încrămențit, care putea să dureze la infinit dacă unul din ei nu făcea ceva. Îi simțea sîinii pe stomac, iar sexul lui părea o ființă vie complet independentă, își ținu respirația. Cu o mică ajustare a

146

poziției corpului, bătălia pentru lopată avea să se schimbe în ceva cu totul diferit. Gîtlejul femeii se înălță, în timp ce încerca să-și înghită saliva. Sexul lui primi aceasta ca pe un semn de intrare în acțiune, dar ea îl întrerupse cu o voce răgușită:

— Femeile de la oraș sînt drăguțe ?

— Femeile de la oraș ?

Deodată îi fu rușine. Fierbințeala membrului începea să se potolească. Păreau să fi reușit să evite primejdia. Nu-și dăduse seama că serialele de la radio puteau să supraviețuiască și în mijlocul nisipului.

Totuși femeile obișnuite păreau convinse că nu puteau să-l

facă pe un bărbat să le cunoască valoarea decât dacă, ori de câte ori își desfăceau picioarele, o făceau ca și cum ar fi fost eroinele unui serial. Dar această iluzie, foarte patetică și de fapt nevinovată, făcea din femei victimele unui viol spiritual, unilateral.

Cu cealaltă femeie hotărîse că va folosi totdeauna un prezervativ. Nu era convins nici acum că se vindecase complet de boala venerică de care suferise pe vremuri. Rezultatele analizelor erau întotdeauna negative, dar după ce urina, uretra începea brusc să-l doară, iar cînd controla urina într-o eprubetă, găsea, așa cum se temea, că plutea în ea ceva ce semăna cu un filament. Medicul spusese că era o tulburare nervoasă,

147

dar el nu putea scăpa de îndoiala că era vorba de vechea boală.

— Acum ne-ar prinde bine un prezervativ, nu?

Obrajii și buzele femeii erau acoperite de o piele fină, sub care aproape că se vedea pulsînd sîngele. Și el urmă, cu un fel de necaz calculat:

— Între noi e ca atunci cînd cumperi ceva de la magazin, nu? Dacă nu-ți place, poți să-ți iei banii înapoi oricînd. Vezi un obiect învelit în celofan - poți să te uiți fără să rupi pecetea. Te întrebi ce-o fi înăuntru. Te-ntrebi dacă poți avea încredere. Te-ntrebi dacă n-are să-ți pară rău, mai tîrziu, cumpărînd ceva ce nu-ți trebuie.

Dar în inima ei probabil că nu se mulțumea cu relații atît de comerciale. El își aminti de mirosul de antiseptice din bordeluri, cînd începea să-și încheie nasturii de la pantaloni, simțindu-se poftit afară în grabă... cu femeia încă goală, întinsă pe pat, cu prosopul între picioare.

— Dar tot e bine să simți măcar o dată că ai forțat o vînzare, nu?

— Nu. Orice forțare...

— Dar acum ești vindecat, nu?

— Dacă crezi într-adevăr asta, de ce nu cădem de acord să-i dăm înainte fără pază?

— Văd că încerci să scapi de răspundere.

148

— Bine, dar n-am spus că nu-mi place să forțez o vânzare ?
— E foarte curios. Ce mă interesează pe mine boala ta venerică ?
— Poate ca totuși te interesează.
— Nu fi prost!
— Bine, atunci retrag vânzarea forțată.
— Înseamnă că n-ai de gând să-ți scoți pălăria niciodată, cât o să trăiești?
— Mă mir că nu colaborezi deloc. Dacă ne-am culca împreună, ar fi natural să fii puțin tandră cu mine.
— Cu alte cuvinte, ai o boală venerică psihică? La urma urmei, nu uita că mâine va trebui poate să muncesc.
Hm. O boală venerică psihică, gândi el căscînd. E o expresie foarte isteată!

Dar femeia aceea nu va ști niciodată cât îl rănise cu expresia asta. În primul rînd, o boală venerică era contrariul unei telenovele. Boala venerică era mărturia cea mai disperată că, în realitate, nu există nimic din ce se arată prin seriale. Boala venerică... importată de Columb pe caravelele lui din golfurile cele mai mici... răspîndită pe dată de oameni prin toată lumea. Toți oamenii erau egali în fața morții și a bolii venerice. Boala venerică... responsabilitatea colectivă a omenirii. Iar ea refuza s-o admită. Se-nchisese în propria ei poveste, gen *Alice în țara minunilor*, în care juca

149

rolul principal. Și el era lăsat de partea astălaltă a oglinzii - bolnav de o boală venerică psihică. Și astfel, membrul lui gol, fără pălărie, rămase paralizat zadarnic. Oglinda îl făcuse impotent. Inocența ei feminină îl preschimbăse într-un dușman.

20

FAȚA lui era întărită ca de scrobeală, respirația îi șuiera ca o furtună. Saliva avea gust de zahăr ars... și atîta risipă de energie ! Pierduse prin transpirație cel puțin un pahar de apă. Femeia se sculă, leneșă, indiferentă, cu capul plecat. Fața mînjită de nisip îi ajunsese cam la nivelul ochilor bărbatului. Deodată își suflă nasul în degete și-și frecă mîinile cu nisip de pe jos. Pantalonii lunecară peste șoldurile plecate.

Întoarse capul, plictisit. Și totuși nu era adevărat că era numai plictisit. Pe vârful limbii îi stăruia un gust ciudat, nu de uscăciune. Membrul îi pulsase și vibrase fără prezervativ, deși nu multă vreme, doar pînă-n clipa cînd fusese doborît de expresia stupidă a femeii, în el rămînea totuși o căldură întîrziată. Poate că era exagerat să spună că descoperise ceva, dar era un lucru căruia trebuia să-i acorde atenție o clipă.

150

Nu se simțea mai degenerat decît alții, dar nu era dispus să practice doar violul spiritual. Era ca și cum ai mîncea o prăjitură fără zahăr. Viol spiritual ar însemna ca, înainte de-a o răni pe ea, să-și facă rău sieși. Și de ce să se îmbolnăvească de o boală venerică, fie ea și psihică ? Ar însemna să adauge nedreptății insulta. Să fie oare adevărat că glandele femeii sînt atît de slabe, încît sîngerează chiar și numai dacã o privește un bărbat?

Simțea în mod vag că poftele sexuale sînt de două feluri. De exemplu, pe principiul cercului Mobius, cînd faci curte unei fete, adică înainte de a vira spre sex, începi întotdeauna cu discursuri despre nutriție și gusturi... Pentru cineva care moare de foame, hrana există numai într-un sens abstract; pentru el nu există gustul de friptură și de stridii de Hiroshima. Dar cînd burta ți-e plină, începi să distingi nuanțele gusturilor și aromelor. La fel stau lucrurile și cu pofta sexuală. Mai întîi vine pofta în general și abia după aceea evoluează gusturile mai deosebite. Iar problema sexuală nu poate fi discutată în general; ea depinde de timp și de loc... uneori ai nevoie de o doză de vitamine... alteori de o ceașcă de orez cu tipări. O teorie bine concepută, dar, din nenorocire, nici una dintre prietenele lui nu se oferise de bunăvoie să experimenteze

151

pofta sexuală în general sau în special. Era firesc. Nici bărbatul, nici femeia nu se mulțumesc numai cu ceva teoretic. Asta o știa el prea bine, dar urma în mod naiv cercul lui Mobius și trăgea întruna de cordonul soneriei, într-o casă goală, numai pentru că nu voia să comită un viol spiritual. Desigur, nici el nu era atît de romantic încît să viseze la niște

relații sexuale pure. Asta poți s-o faci când vezi moartea cu ochii... ca iarba de bambus care poartă semințe tocmai când începe să se ofilească... ori ca șoarecii flămânzi care, când migrează, copulează des și frenetic... ca bolnavii de tuberculoză pe care-i cuprinde un fel de nebunie sexuală... ca regele care trăiește într-un turn și-și petrece tot timpul întocmind un harem... ca soldatul pentru care fiecare moment e prețios pe când așteaptă atacul inamicului și își petrece ultimele clipe masturbându-se...

Din fericire însă, omul nu este expus fără deosebire primejdiilor de moarte. El nu trebuie să se mai teamă, nici măcar iarna; a reușit să se elibereze de imboldul sexual sezonier. Totuși, când lupta se sfârșește, armele devin o povară. S-a instituit o ordine, iar puterea de a controla sexul și forța brută nu mai e în mîna naturii, ci în a omului. De aceea actul sexual e ca un

152

abonament: se marchează ori de cîte ori e folosit, în orice caz, trebuie să te convingi mai întîi că abonamentul e valabil. Dar acest control e foarte apăsător, fiind conform complicațiilor ordinii respective. Tot soiul de certificate intră în acțiune - contracte, licențe, permise, titluri, autorizații, înregistrări, permise de transport, adevăruri că aparții unei asociații, scrisori de recomandare, bilete, permise provizorii, înțelegeri, declarații de venituri, chitanțe, chiar și certificate de genealogie... și orice tip de altă hîrtie imaginabilă.

Datorită acestor piedici, sexul e îngropat sub un strat gros de certificate, ca o omidă într-un cocon. Tot ar fi bine dacă atîta ar fi de-ajuns. Dar chiar așa, au fost oare epuizate toate certificatele ? Nu cumva am uitat să declarăm ceva? Atît bărbații, cît și femeile sînt supuși unei gelozii apăsătoare, suspectînd tot timpul că celălalt a lăsat să-i scape ceva în mod intenționat. Ca să-și dovedească cîntea, sînt siliți să-și scoată un alt rînd de acte. Nimeni nu știe unde se va sfîrși cu asta. În ultimă analiză, certificatul pare să fie infinit.

(Mă condamnă pentru că discut prea mult. Dar eu nu sînt un tip care vorbește de dragul de a vorbi. Ce-am spus e numai adevărul.)

— Dar nu asta e oare dragostea ?

153

— Nu. E ceea ce rămîne după ce ai eliminat restricțiile. Dacă n-ai nici atîta încredere, mai bine să nu mai ai deloc. Nu sîntem siliți să continuăm discuția pînă la noțiunea - de prost gust - a sexului împachetat ca un cadou. Hai să ne înnoim în fiecare dimineață, prin sex. Cînd vine vorba de sex, o haină purtată o dată e veche. Îi calci cutele și, iată, e ca nouă. Și nouă fiind, se-nvechește iar... Ne obligă cineva să ascultăm astfel de lucruri indecente?

Firește, dacă te-ai convinge că acest control ar constitui o garanție pentru toată viața, atunci tot nu ar mai fi loc pentru compromisuri. Dar, în realitate, spinul morții cade din cer, iar miile de înfățișări pe care le ia nu ne lasă loc să ne mișcăm. Chiar și în problema sexului avem un fel de presimțiri - simțim că ni s-a promis ceva ce nu s-a împlinit. Și astfel, începem să falsificăm abonamentul, pentru că nu mai sîntem satisfăcuți sexual. E în ordine; e o treabă bună. Sau admitem atunci că violul spiritual e un rău necesar. Oricum, fără el, practic n-ar exista căsătorii. Cei care preferă libertatea sexuală procedează de fapt într-un fel asemănător. Doar că ei raționalizează plauzibil violul reciproc. Dacă îl accepți, poate fi plăcut. Libertatea, combinată cu neliniștea constantă - ca o perdea care nu se trage de tot — poate să ducă numai la

154

crearea de psihopați sexuali. Sărmanul lui sex nu va avea prilejul să-și scoată pălăria și să se relaxeze. Femeia părea să-i simtă tulburarea. Se opri în timp ce-și lega pantalonii, cu capătul șnurului desfăcut atîrnîndu-i între mîini. Privi în sus, la el, cu ochi de iepure. Semănau cu ochii de iepure nu numai pentru că pleoapele erau roșii. Bărbatul îi răspunse din ochi prin care timpul încetase să mai curgă. O înconjura un miros aspru, de cartilaj fiert. Ținînd întruna de șnur, lunecă pe lîngă el și trecu în camera ei, unde începu să-și scoată pantalonii. Se purta atît de firesc, încît părea că nu face decît să continue gesturile de mai înainte. Bărbatul aproape că-și frecă mîinile de nerăbdare: asta da, femeie adevărată. Dar se răzgîndi numai-decît. Ce stupid ! Cu șovăieli de acest fel va încurca

lucrurile. Repede, puse și el mîna pe cureaua pantalonilor. Dacă asta s-ar fi întîmplat ieri, ar fi zis că purtarea ei este prea vizibil teatrală... la fel ca rîsetele și gropițele. Poate că asta era realitatea, dar el nu dorea să gîndească. Stadiul cînd s-ar fi putut tocmi pentru trupul ei trecuse de mult. Acum forța avea cuvîntul. Existau premise sigure că relațiile reciproce vor fi plăcute și putea renunța la încuviințarea ei.

155

Un șuvoi subțire de nisip lunecă peste baza membrului, o dată cu pantalonii, și curse în jos pe coapse. În aer se răspîndi un miros vag mucegăit, încet, dar sigur, pompînd ca o conductă, membrul începu să se umple din nou. Și cu sexul arătîndu-i direcția, bărbatul își luă elan și se apropie de femeie, care-l aștepta goală.

Va fi plăcut oare? Firește, totul se potrivește ca într-un pătrat de hîrtie milimetrică de aceleași dimensiuni: respirația, timpul, încăperea, femeia. Era oare ceea ce se numea poftă sexuală în general ? Poate, dar ce fese bine legate ! Nu le puteai compara cu nenorocitele alea de punji de oase pe care le culegeai de pe stradă.

Șezînd pe un genunchi, femeia începu să-și șteargă nisipul de pe git, cu un prosop pe care-l făcuse ghem. Deodată se porni o nouă avalanșă, întreaga casă tremura și gemea. Ce întrerupere provocatoare ! În fața ochilor lui nisipul acoperea capul femeii, adunîndu-se pe umeri și pe mîini. Strîngîndu-se în brațe, cei doi nu puteau decît să aștepte să treacă avalanșă.

Sudoarea picura pe nisipul adunat, peste care curgea tot mai mult nisip. Umerii femeii tremurau. El se simțea ca apa clocotindă, gata să dea în foc. Totuși nu înțelegea de ce îl atrăgeau atît de tare coapsele ei. Îl atrăgeau atît de mult încît... se simțea ca

156

și cum cineva i-ar fi scos nervii din trup și i-ar fi înfășurat, unul cîte unul, în jurul coapselor ei. Așa trebuie să fie pofta de mîncare a animalelor carnivore - grosolană, lacomă. Ripostă ca un arc încolăcit. Era o experiență pe care n-o cunoscuse cu cealaltă femeie. Pe patul acela - cu cealaltă - fuseseră un bărbat simțitor și o femeie simțitoare, el

observator și ea observatoare ; fuseseră un bărbat care se observa pe cînd experimenta și o femeie care se observa pe cînd experimenta; fuseseră o femeie care observa cum un bărbat se auto-observă și un bărbat care observa cum o femeie se autoobservă... totul reflectat în oglinzi... conștiința nelimitată a actului sexual. Din fericire, pofta sexuală cu un trecut de cîteva sute de milioane de ani, de la amibă încoace, nu se uzează prea ușor. Dar lui îi trebuia acum o pasiune devorantă, ceva care să-i stimuleze și să-i izbească nervii de șalele femeii.

Avalanșa de nisip se opri și, ca și cum atît ar fi așteptat, el se alătură femeii, ajutînd-o să-și îndepărteze nisipul de pe trup. Ea rîdea cu o voce răgușită. Mîinile lui deveniră tot mai insistente, trecînd de la piept pe sub brațe și de acolo în jurul șalelor.

Degetele femeii se înfipseră în gîtul lui și, din cînd în cînd, ea țipa ușor, surprinsă.

157

Cînd isprăvi, fu rîndul ei să-i șteargă trupul, închise ochii și așteptă, trecîndu-și mîna peste părul ei, tare și aspru la pipăit.

O contracție spasmodică și, din nou, același lucru... aceeași repetiție neschimbată, căreia i se devota, visînd la alte lucruri: să mănînce, să umble, să doarmă, să sughiță, să vocifereze, să se acupleze.

21

CONVULSIILE omului continuă să clădească nesfîrșite straturi de fosile. Dinții de dinozauri și ghețarii n-au putut să răpună acest impuls de procreare, cu gemetele și extazele lui. La sfîrșit, o revărsare albă îi stoarse trupul crispat, secîndu-l. Un roi meteoric țîșni străpungînd întunericul nesfîrșit... stele ruginii, portocalii... un cor alcalin.

Licărirea mai întîrzie puțin și apoi dispăru. Mîinile femeii, bătîndu-l ușor pe fese, nu mai aveau nici un efect. Nervii i se scurseseră, se veștejiseră ca o ridiche degerată. Femeia, care-și proiectase șoldurile, încercînd să-l mai rețină, se prăvăli și ea pe spate, într-o mulțumire sleită.

O cîrpă veche, mirosind acru, din dosul unui scrin... un bulevard în fața unei piste

158

de biciclete, de pe care obișnuia să se întoarcă purtând umbra unui regret.

La urma urmei, nimic nu folosise, nimic nu se isprăvisese. Nu el își satisfăcuse poftele, ci altcineva care-i împrumutase trupul. Sexul, conform naturii lui, nu era definit de un singur organism individual, ci de acela al speciei. Individul, după terminarea actului, nu poate decât să se întoarcă la propriul său eu. Numai oamenii fericiți se întorc la mulțumire. Cei care au fost triști se-ntorc la disperare. Cei care erau pe moarte, se-ntorc la patul lor de moarte. Cum se putea oare convinge că șiretlicul acesta era dragoste pasională? Era ceva mai bun în această dragoste pasională decât în sexualitatea substituită? Dacă așa era, ar fi fost mai bine să fie ascet, făcut din sticlă. Probabil că ațipise o clipă, rostogolindu-se în sudoare și secreții cu miros de ulei de pește rînced. Visase. Era un vis cu un lavabou pe care nu-l putea găsi, deși auzea cum curge apa, cu o baie comună în care closetul era plin pînă sus cu fecale, cu o galerie lungă ale cărei podele începeau să se îndoaie, cu un pahar spart. Un om fugea cu un bidon. Cînd îl rugă să-i dea și lui doar o înghițitură de apă, omul țipă la el, privindu-l ca o lăcustă, și o luă înainte.

Se trezi. Pe dosul limbii i se topea un clei lipicios. Setea devenise cumplită. Voia

159

apă. Apă strălucitoare, cristalină, cu bule de aer argintii urcînd din fundul paharului. Se simțea ca o conductă goală într-o casă părăsită, acoperită cu pînze de păianjeni și mînjită de praf, respirînd convulsiv după apă, ca un peste. Cînd se ridică, mîinile și picioarele îi erau ca niște saci grei de cauciuc umpluți cu apă. Ridică de jos cazanul gol, care fusese zvirlit pe podeaua de lut, și și-l lipi de gură. După mai mult de treizeci de secunde, două-trei picături îi udară în sfîrsit vîrful limbii, dar el rămase uscat ca sugativa. În așteptarea apei, gîtlejul i se contractă și mai mult, ca și cum ar fi luat-o razna.

Dorind cu frenezie apa, cotrobăi în jurul chiuvetei prin lucrurile care-i erau la îndemînă. Apa era cea mai simplă

combinație chimică. Ar trebui să nu fie imposibil să găsești undeva măcar puțină apă, așa cum dai peste un bănuț uitat într-un sertar. Iată! Mirosea a apă. Fără îndoială, era mirosul apei. Scormoni repede prin nisipul ud de pe fundul cării și-l înfundă în gură. Îl cuprinse o senzație de greață. Se aplecă; stomacul i se strânse, iar lacrimile începură să-i curgă în timp ce vărsa un lichid gastric galben.

Ca un cozoroc de plumb, durerea de cap îi lunecă peste ochi. Probabil ca pasiunea era cea mai scurtă cale spre prăbușire.

Se

160

ridică deodată în mâini și în picioare și începu să sape în nisipul podelei de lut. Când ajunse pînă la coate, văzu că nisipul devine ud, de culoare mai închisă, își băgă fața în ol, își apăsă fruntea arsă, inhalînd adînc. Spera că oxigenul și hidrogenul se vor combina între ele.

— Fir-ar să fie de mâini murdare ! zise el sec, înfigîndu-și unghiile în palme și întorcîndu-se la femeie. De ce nu faci nimic, pentru numele lui Dumnezeu? Nu e nici un pic de apă nicăieri?

Femeia șopti, răsucindu-și umerii și trăgîndu-și chimonoul peste coapsele goale.

— Nu, nu e deloc.

— Deloc ? Crezi că lucrurile pot să meargă așa tot înainte? E vorba de viață și de moarte. Cățea! Fă ceva! Și repede! Te rog! Uite, mă rog de tine!

— Dacă ne-am apuca de lucru... ne-ar aduce repede...

— Bine. Ați cîștigat. Nu mă mai pot împotrivi. Cedez...

În inima lui nu cedase însă nici un moment. Dar nu se moare așa... la urma urmei, nu era o sardea uscată. Și totuși era gata să se facă de rîs în fața lumii, numai ca să capete puțină apă.

— Mă dau bătut. Dar e destul de rău că ne lasă să așteptăm pînă la împărțeala obișnuită. Nu prea putem lucra dacă sîntem

161

atît de storși, nu? Ia chiar acum legătura cu... Te rog. Nu ți-e sete și ție?

— Oamenii or să știe cînd începem să muncim. Cineva ne

supraveghează tot timpul cu ocheanul, de pe foișorul de foc.

— Foișorul de foc... ce fel de foișor? Mai mult decît gratiile, mai mult decît

pereții, pe prizonier îl face să se simtă înlănțuit micul vizor de la ușă. Necăjit, bărbatului îi trecură repede prin minte imagini văzute în sat.

Își amintea de orizontul de nisip și cer. Nicăieri un loc unde să se înalțe un foișor. Mai mult, era de necrezut că *el și* femeia pot fi văzuți din afară, în timp ce ei nu reușeau să vadă pe nimeni de unde erau.

— O să înțelegi dacă te uiți pe după capătul din dos al stîncii. El se aplecă supus și ridică lopata. Să-ți pese de demnitate, după toate cîte se întîm-plaseră, ar fi ca și cum ai călca o cămașă murdară. Ieși, mînat de un gînd.

Soarele ardea ca o oală goală așezată pe foc. Strălucirea lui îi tăie respirația. Aerul care-i umplea nările mirosea a săpun, dar cu fiecare pas se apropia mai mult de apă. Stînd sub stîncă, de partea mării, și privind în sus, putu să deslușească vîrfurile unui turn negru, mare cît vîrfurile degetului mic. Vîrfurile în formă de spin erau fără îndoială un post de observație. Oare îl și văzuseră? Desigur

162

că observatorii așteptaseră momentul acesta cu o bucurie ascunsă.

Se-ntoarse spre vîrfurile negre, ca un spin, al foișorului și, ținînd lopata deasupra capului, o agită furios înainte și înapoi.

Așeză în așa fel unghiul tăișului, ca să se reflecte în ochii observatorului. Privirea îi fu voalată ca de o ceață de argint viu încins. Ce Dumnezeu făcea femeia? Mai bine să vină să-l ajute chiar acum.

Deodată îl acoperi o umbră răcoroasă, ca o batistă udă: un nor trecuse pe sus, ca o frunză purtată de vînt într-un colț de cer. Drace... dacă ar ploua o dată, n-ar mai fi nevoie să facă asta. Și-ar întinde mîinile amîndouă și ele s-ar umple cu apă. Șiroaie de apă pe pervazul ferestrei... stîlpi de apă izbucnind din jghebul streșinilor... ploaie plescăind pe asfalt, învăluindu-l.

Nu știa dacă visa sau dacă meditațiile lui se realizaseră, dar

deodată își dădu seama că în jurul lui se zguduia ceva. Venindu-și în fire, descoperi că se afla în mijlocul unei avalanșe de nisip. Se adăposti sub streășină casei și se rezemă de perete. Oasele păreau că i s-au topit ca oasele de pește conservat. Setea îi ardea tîmplele, lăsînd la suprafața conștiinței, ca niște puncte de relief, crîmpeie de gînduri. Scrișni din dinți și-și apăsă mîinile pe stomac, învingîndu-și în fine greața care i se urca în gît.

163

Vocea femeii pătrunse pînă la el. Stătea cu fața spre stîncă și vorbea tare cu cineva. Pe sub pleoapele-i grele, privi și el în sus, pe furiș. Bătrînul care-l adusese aici cobora o găleată cu apă, agățată la capătul unei frînghii. Apă! în sfîrșit apă! Găleata se clătină și puțină apă curse pe panta de nisip. Era apă, fără îndoială, apă adevărată! Cu un strigăt, sări într-acolo, ca să ajungă mai repede la apă.

Cînd ajunse, dădu la o parte femeia, călcînd-o pe picior, și apucă găleata cu amîndouă mîinile. Nici nu scoase frînghia și, nerăbdător, își vîrî fața în apă, fremătînd ca o pompă. Scoase capul și respiră. Cînd își ridică pentru a treia oară capul, din nas și dintre buze îi țîsneau stropi de apă și sughița dureros. Genunchii se îndoiau moi sub el; închise ochii. Acum era rîndul femeii. Și femeia era într-adevăr neîntrecută. Ca și cum întregul trup i s-ar fi prefăcut într-un flotor de cauciuc, bău cît ai clipi jumătate din conținut. Apoi dădu drumul găleții și se întoarse la podeaua de lut. Bătrînul începu să tragă în sus frînghia. Deodată, bărbatul sări și o apucă.

— Așteaptă! se rugă el. Așteaptă doar o clipă! Vreau să mă ascuți. Te rog! Vreau să mă ascuți!

Bătrînul se înduplecă și se opri din tras. Clipea din ochi surprins, dar fața lui rămase fără expresie.

164

— De vreme ce mi-ați dat apă, voi face tot ce trebuie, vă promit. Mi-ar plăcea totuși să mă ascuți. N-ați judecat bine lucrurile. Sînt profesor într-o școală. Mă așteaptă colegii și știu toți de mine, și sindicatul, și ministerul... Crezi că lumea va primi dispariția mea în tăcere?

Moșul își trecu limba peste buza superioară și rînji, mai

degrabă indiferent. De fapt nu era un rînjete, ci părea așa din cauza cutelor din colțul ochilor, care se iveau cînd încerca să evite nisipul adus de vînt. Dar bărbatului disperat nu-i scăpa nici o trăsătură a feței lui.

— Ce ? Cum vine asta ? Vă dați seama, nu, că sînteți gata să săvîrșiți o faptă criminală?

— De ce ? Au trecut zece zile și nu e nici o înștiințare de la poliție. Bătrînul pronunța meticolos cuvintele, unul cîte unul. Să zicem că n-o să fie nici după zece zile... atunci ?

— N-au fost zece zile. Doar o săptămînă. Moșul închise gura și tăcu. Schimbul de cuvinte nu folosise la nimic, își stăpîni nerăbdarea și spuse cu glas tare:

— Bine, asta n-are importanță. Vrei să vii jos, să stăm de vorbă pe-ndelete? N-am să fac nimic rău. Chiar dacă aș vrea, împotriva superiorității voastre n-aș putea face nimic. Promit.

165

Moșul tăcu mai departe. Bărbatul începu să sufle mai greu.

— Să nu crezi că nu înțeleg cît de importantă este pentru satul vostru munca de curățare a nisipului. Știu bine că e o chestiune de viață și de moarte. Ceva foarte serios, înțeleg. Dacă nu m-ați sili s-o fac, poate nu mi-ar veni greu să colaborez cu voi de bunăvoie. Zău că-i așa. N-ar fi decît omenește dacă aș colabora, văzînd cum stau lucrurile. Crezi într-adevăr că asta e singura posibilitate să mă faceți să lucrez cu voi? Mă-ndoiesc. N-ați fost în stare să găsiți una mai bună ? Omul potrivit la locul potrivit. Dacă nu-l pui pe om la locul potrivit, distrugi în el dorința de colaborare. Asta-i adevărat, nu ? N-a existat o cale mai bună să mă folosiți fără a lua asupra voastră un risc atît de mare?

Oare moșul auzea? Sau nu? Întoarse indiferent capul și făcu o mișcare ca și cum ar fi scuturat de pe el o pisicuță jucăușă. Poate că era nervos din cauza observatorului din turn ? Ar fi rău dacă ar fi văzuți vorbind împreună?

— Ești de acord, nu ? E într-adevăr important să curățăm nisipul. Dar acesta e un mijloc, nu un scop. Scopul vostru e să vă apărați de nisip, nu ? Din fericire, am făcut niște cercetări asupra nisipului. Mă interesează în mod deosebit. De aceea am ținut

166

neapărat să vin într-un loc ca acesta. În ziua de azi nisipul îi fascinează în mod cu totul special pe oameni. Putem să profităm de asta. Localitatea poate fi dezvoltată ca o nouă stațiune turistică, de exemplu. Te folosești de nisip, nu i te împotrivești. Pe scurt, trebuie să încercați să vă schimbați mentalitatea.

Bătrînul deschise ochii.

— În orice localitate turistică, răspunse el cu nepăsare, trebuie să existe pe undeva izvoare fierbinți. Și apoi, știe oricine că singurii care câștigă ceva de pe urma turiștilor sînt negustorii sau străinii.

Poate că era o închipuire, dar simțea că celălalt își bătea joc de el; își reaminti deodată povestirea femeii cu vînzătorul de cărți poștale care, după ce pășise ca el, se îmbolnăvisese și murise.

— Bine, acesta e doar un singur exemplu de ce-ați putea să faceți. Dar ar putea exista cereale special adaptate la proprietățile nisipului, nu? Pe scurt, nu trebuie să vă legați atît de absurd de vechiul vostru mod de viață.

— Am făcut tot soiul de cercetări. Am încercat să cultivăm arahide și bulbi și alte plante dintr-astea. Aș vrea să-ți arăt cum cresc aici lalelele.

— Dar ce-ai zice de niște perdele vegetale care să vă apere de nisip?... O adevărată

167

perdea împotriva nisipului? Am un prieten ziarist. Știi, se prea poate să folosim ziarul ca să trezim interesul opiniei publice în favoarea voastră.

— Nu ne pasă că le va fi milă de noi, decît dacă vom primi și fondurile necesare.

— Bine, dar atunci trebuie să porniți o mișcare, ca să le obțineți.

— Poate, dar după legile pe care le avem, pagubele de pe urma vîntului și a nisipului nu se prea recunosc și nu se plătesc despăgubiri.

— Ar trebui să luptați ca să vi se recunoască.

— Ce treabă poți să faci într-o prefectură săracă cum e a noastră? Noi ne-am săturat. Pe scurt, așa cum trăim acum ne

costă cel mai ieftin. Dacă ne-am lua după stăpînire, ne-am pierde în nisip, în timp ce ei ar bate cîmpii cu socotelile lor. — Dar eu trebuie să mă gîndesc la situația mea, strigă bărbatul cît putu de tare. Sînteți părinți, aveți copii, nu? Înțelegeți desigur ce obligații are un învățător! Chiar în clipa aceea, bătrînul smuci frînghia și o ridică în sus. Luat prin surprindere, bărbatul îi dădu drumul. Ce obrăznicie ! Te pomenești că bătrînul se prefăcuse că ascultă ce spunea, numai ca să poată trage de frînghie. Rămase înmărmurit, simțind că nu mai ține frînghia în mîină.

168

— Vă purtați ca niște nebuni. V-ați pierdut mințile. Nisip ar putea căra cu lopata și o maimuță, dacă ar avea puțină experiență. Eu aș putea să fac mult mai mult. Un bărbat e obligat să-și folosească toate calitățile.

— O fi cum zici, dar... bătrînul vorbea indiferent, ca pentru a pune capăt acestei pălăvrăgeli. Oricum, fă ce poți. Noi o să facem tot ce-om putea să te ajutăm.

— Așteaptă. Nu-i o glumă! Hei! Așteaptă o clipă! O să-ți pară rău. Nu înțelegi deloc. Dacă ai aștepta doar o clipă! Te rog! Dar bătrînul nu mai privi înapoi. Se sculă, cu umerii aplecați, ca și cum ar fi cărat o povară grea, și plecă. După trei pași umerii lui nu se mai vedeau, la al patrulea pieri cu totul. Bărbatul își cufundă brațele și capul în nisipul care-i intra prin guler, strîngîndu-se într-o pernă ușoară în locul unde cămașa întîlnea pantalonii. Deodată transpirația începu să-i curgă furios pe piept, pe gît și pe frunte și de-a lungul coapselor. Era apa pe care o băuse adineauri. Nisipul amestecat cu transpirația forma o cataplasma de muștar, care-i frigea pielea și-i provoca mîncărimi, umflînd-o ca pe un fulgarin de cauciuc.

Femeia începuse să muncească. Deodată îl cuprinse bănuiala că ea băuse pînă la fund ce mai rămăsese din apă. Intră repede

169

în casă. Mai era apă. Bău din nou cu nesaț trei-patru guri și se miră iar de gustu-i limpede, mineral.

Nu izbutea să-și ascundă neliniștea. Nu mai putea aștepta pînă seara. Desigur că dacă bea acum toată apa, nu se mai

putea prepara cina. Sătenii se bazaseră tocmai pe asta. Încercau să-l înlănțuie prin frica de însetare.

Își împinse mult pe față pălăria de pai și se grăbi să iasă. Judecata și puterea de gândire nu erau decît un fulg de zăpadă pe fruntea-i înfierbîntată, de cînd avea în față amenințarea setei. Zece găleți de apă ar fi fost o bucurie, dar una singură mai mult îl întărită.

— Unde e lopata?

Femeia zîmbi obosită, arătînd un loc sub streășină, în timp ce-și ștergea cu mîneca sudoarea de pe frunte. Deși fusese înfrîntă, nu părea să fi uitat nici o clipă unde se aflau uneltele. Trebuie să fie o atitudine cu care oamenii din ținuturi nisipoase se deprindeau în mod firesc.

De-ndată ce avu în mîină lopata, picioarele lui trudite se îndoiră ca un trepied pliant. De fapt nu dormise de noaptea trecută, în orice caz, va fi probabil nevoie să aranjeze dinainte cu femeia porția minimă de muncă pe care trebuia s-o execute. Dar era prea obosit ca să vorbească acum cu ea.

170

Poate pentru că se obosise prea mult vorbind cu bătrînul, își simțea coardele vocale frînte, ca niște fileuri de pește uscat. Mecanic, își reluă locul lîngă femeie și începu să dea cu lopata.

Ca legați împreună, cei doi săpau între stîncă și casă.

Peretele de lemn al casei era moale ca o turtă de orez încă umedă. Parcă era un răzor pregătit pentru semănatul ciupercilor. La urmă adunară nisipul într-un singur loc. Îl puseră în bidoanele de gaz și-l mutară în locul *de* unde urma să fie ridicat. După aceea, începură din nou să sape.

Mișcările bărbatului erau aproape automate, involuntare.

Gura îi era plină de o salivă spumoasă, cu gust de albuș de ou. Îi curgea pe barbă și-i picura pe piept, dar el nu băga de seamă.

— Știi, ai face mai bine dacă ai ține lopata cu stînga, mai jos... așa... vorbi liniștit femeia. Dacă stînga stă așa și-ți folosești dreapta ca pe o pîrghie, nu obosești nici pe jumătate.

Deodată croncăni o cioară. Lumina se schimbă, din galbenă

în albastră, iar suferința lui care se întetise se topi, moale, în peisajul înconjurător. Patru ciori lunecară în jos, paralel cu țărmlul. Vîrfurile aripilor lor întinse luceau verde închis, iar bărbatul își aminti de cianura de potasiu din

171

borcanul lui de insecte. O, da, să nu uite: trebuia să mute exemplarele în alt vas și să le învelească în celofan.

Umezeala le-ar distruge repede.

— Să zicem că-i destul pentru azi! spuse femeia privind în sus.

Văzu că și fața ei era uscată și palidă sub stratul de nisip lipit de ea. Deodată, totul în juru-i se cufundă într-o lumină ruginie și își dădu seama că sîngele lui își pierduse puterea de viață. Bîjbîind prin tunelul conștiinței lui întunecate, abia putu să ajungă pînă la patul murdar și soios. Nu-și dădu seama cînd intră și femeia.

22

SE SIMȚEA ca și cum cineva i-ar fi turnat ghips între mușchi. Ochii îi erau larg deschiși, dar se mira de ce era atît de întuneric. Undeva, un șoarece tîra ceva pe podea. Gîtul îl ustura dureros, ca și cum ar fi înghițit o pilă. Din intestine îi urcau în gît, ca dintr-o hazna, rîgîieli urît mirositoare. Ce poftă avea de o țigară. Nu, mai întîi voia un pahar cu apă. Apă ! Într-o clipă fu readus la realitate. Nu fusese un șoarece, fusese femeia care începuse să lucreze. Doamne, cît dormise oare ? încercă să se

172

ridice, dar o greutate teribilă îi apăsa spinarea pe saltea.

Aducîndu-și aminte, își trase prosopul de pe față. Din pragul ușii se revărsa în casă, ca prin gelatină, o lumină vagă și rece de lună. Apoi deodată fu iar noapte.

Cazanul, lampa și sticla de sake ieftin stăteau lîngă pernă. Se ridică brusc într-un cot și-și clăti gura, scuipînd apa spre vatra îngropată, își umezi încet gîtul, savurînd plăcerea. Pipăi în jurul lămpii, pînă mîna îi atinse un pachet moale - țigări și chibrituri. Aprinse lampa și apropie apoi chibritul de țigară; încercă pe urmă, cu grijă, să ia o gură de sake. Puterile risipite începură să se adune.

În pachet era hrană rece: trei grămăjoare de orez amestecat

cu grâu, calde încă, două bețișoare cu sardele uscate, niște ridichi murate scofilcite și niște legume fierte, amare la gust, care păreau să fie frunze uscate de ridichi. Nu putu să mănânce decît un singur bețișor cu sardele și o grămăjoară de orez. Își simțea stomacul ca o mănășă rece de cauciuc. Cînd se sculă, articulațiile îi scîrțîiră ca vîntul cînd geme trecînd peste un acoperiș de zinc. Privi nervos în cana de apă. Fusesse reumplută și acum era plină ochi. Udă prosopul și se lovi peste față. Î

Îl trecu un fior, ca un curent electric, își spală gîtul și
173

pieptul și-și scutură nisipul dintre degete. Poate c-ar trebui să se mulțumească doar cu satisfacerea nevoilor elementare, lăsînd restul pe seama întîmplării.

— Să-ți fac puțin ceai ? Femeia stătea în prag.

— Nu, mulțumesc. Mi-e greață.

— Ai dormit bine?

— Trebuia să mă trezești cînd te-ai sculat. Femeia coborî privirea și chicoti.

— Azi-noapte m-am sculat de trei ori și ți-am așezat prosopul pe față.

Avea cochetăria unei fetițe de trei ani care învățase să rîdă ca oamenii mari. Era clar că nu știa cum să-și arate mai bine bucuria sau stinghereala. Deprimat, el privi în altă parte.

— Să-ți ajut la săpat? Sau ar fi mai bine dacă aș căra eu?

— Păi e vremea să vină coșul următor. Cînd bărbatul se apucă serios de lucru, nu i se mai păru atît de neplăcut cum crezuse. Care era oare cauza acestei schimbări? se întreba el. Teama că n-o să le mai aducă apă ? Sau faptul că se ndatorase față de femeie, sau poate felul muncii în sine? Pentru un bărbat munca pare să fie ceva esențial, care-l ajută să-ndure scurgerea fără țintă a timpului.

Odată - oare cînd se-ntîmplase asta ? -fusesse luat de colegul lui, căruia-i ziceau

174

Mobius, la o adunare. Locul unde se ținea mitingul era înconjurat din toate părțile cu un gard scund, ruginit, iar înăuntrul lui suprafața terenului nici nu se mai vedea, ascunsă cum era sub resturi de hîrtii, cutii goale și tot felul

de zdrențe. Ce rost mai avea gardul în jurul unui asemenea loc? Apoi, ca și cum gândurile i-ar fi prins viață, văzuse un bărbat într-un costum ponosit, stînd aplecat peste îngrăditura de fier, încercînd s-o zgîrie cu vîrfurile degetelor. Prietenul său îl informase că era un polițist în civil. Deodată pe tavanul sălii apăru o pată mare, de culoare cafenie, cu totul neobișnuită. În mijlocul acestor lucruri, vorbitorul zicea: — Singura cale să eviți munca este să muncești. Nu munca în sine este prețioasă ; ci faptul că învingem munca prin muncă. Adevărata valoare a muncii sălășluiește în puterea renunțării la sine.

Auzi semnalul ascuțit al cuiva care fluieră printre degete; apoi se iscară strigăte vesele și zgomot de oameni care alergau, tîrînd coșurile. Ca de obicei, pe măsură ce se apropiau, deveniră tot mai tăcuți și coșul fu coborît în tăcere. Se simțea observat îndeaproape, dar acum n-avea rost să strige. După ce ridicară o cantitate precisă de nisip, încordarea se risipi, chiar și aerul păru că se schimbă. Nimeni nu spuse

175

nimic, dar se simțea că deocamdată ajunseseră la o înțelegere.

Vedea că și femeia își schimbase în mod hotărît purtarea.

— Hai să mai stăm. Am să aduc puțin ceai.

Vocea și purtarea îi erau mai voioase; părea să aibă chef de vorbă. Bărbatul se simți sătul, de parcă ar fi mîncat prea mult zahăr. Cînd femeia trecu pe lîngă el, o izbi ușor peste șale. La un voltaj prea mare, filamentul se arde. Nu intenționase nici o clipă s-o dezamăgească. Odată și odată îi va povesti despre paznicul care păzea un castel imaginar. A fost odată un castel. Nu numaidecît un castel, putea să fie orice: o fabrică, o bancă, un tripou, încît paznicul putea să fie un paznic ori o gardă personală. Așteptîndu-se întruna la un atac dușmănos, paznicul nu slăbea niciodată straja, într-o zi veni, în sfîrșit, mult-așteptatul dușman. Clipa cea mare sosise, iar el dădu alarma. Dar, lucru destul de curios, nu primi nici un ajutor din partea celorlalți. Ce mai încoace și încolo, dușmanul îl învinse ușor, într-un iureș necruțător. Pe cînd pierea, văzu cum dușmanul mătura ca vîntul porțile,

zidurile și pătrundea în clădiri, neoprit de nimeni. Nu, ca vîntul era însuși castelul, iar nu dușmanul. Paznicul solitar, ca un

176

copac vestent în mijlocul unui pustiu, apăruse o iluzie. Se așeză pe lopata să-și aprindă o țigară. Țigara se aprinse, în sfîrșit, la al treilea chibrit Oboseala i se răspîndi într-un cerc leneș, precum cerneala picurată în apă -era un pește gelatinos, un sac parfumat, diagrama nucleului atomic. O pasăre de noapte găsisse un șoarece de cîmp și-și striga tovarășul cu un țipăt straniu. Un cîine stingher latră gros. Sus, pe cerul nopții, stăruia un sunet neîntrerupt, discordant, de vînt suflînd cu viteze diferite. Iar jos, pe pămînt, vîntul era un cuțit care râdea întruna creste subțiri de nisip. Își șterse sudoarea, își suflă nasul și-și perie cu degetele nisipul de pe cap. Crestele de nisip de la picioarele lui i se părură deodată niște valuri încremenite.

Ce sunet ar emite dacă ar fi unde sonore? se întrebă el. Poate că și o ființă omenească ar putea să cînte un astfel de cîntec... dacă i s-ar vîrî în nas un clește și dacă urechile i-ar fi astupate cu sînge lipicios... dacă dinții i-ar fi zdrobiți unul cîte unul cu lovituri de ciocan, iar în uretră i s-ar introduce așchii, în aparență, ar fi o cruzime, dar, pe de altă parte, s-ar putea să fie puțin altfel.

Deodată ochii i se avîntară în sus, ca o pasăre, și i se păru că se privea pe sine. Cu

177

siguranță, cel mai ciudat dintre toți era chiar el... el care se gîndea la ciudățenia lucrurilor de aici.

23

Am un bilet de tren spre tristețe-e-e-e...

Dacă vrei să-ți cînti - cînt-o. În ziua de azi cei care sînt prinși în ghearele biletului de tren n-o cîntă așa niciodată. Tălpile lor sînt atît de subțiri, încît țipă cînd calcă pe cîte o pietricică. Sau plimbat destul. Acum ar vrea să cînte „Romanța biletului dus-întors”. Un bilet „de dus” e o viață demontată, careia îi lipsesc verigile dintre ieri și astăzi, dintre astăzi și mîine.

Numai un om care se agață de un bilet dus și întors poate să fredoneze cu o tristețe adevărată cîntecul unui bilet de dus.

Tocmai de aceea e disperat ca nu cumva jumătatea „de întors” a biletului să se piardă sau să fie furată: cumpără mărfuri, face asigurări pe viață și turuie întruna cu tovarășii săi din sindicat și cu superiorii. Fredonează „Romanța biletului dus” cu toată puterea și, alegându-și la întâmplare un canal, dă drumul televizorului la maximum, încercînd să înece vocile morocănoase ale acelor care n-au decît un bilet „dus” și care strigă neîncetat după ajutor, voci care

178

urcă prin țevile de la baie sau prin gaura closetului. N-ar fi deloc curios dacă „Romanța biletului dus-întors” ar fi cîntecul omenirii încarcerate.

Ori de cîte ori putea, lucra pe ascuns la confecționarea unei frînghii. Își rupse în fîșii cămașa de rezervă, le răsuci împreună și le legă de eșarfa chimonoului rămas de la soțul răposat al femeii. Frînghia avea cam cinci metri lungime. La timpul potrivit, va lega un capăt de niște foarfece ruginite, pe care le va sprijini, pe jumătate deschise, cu o bucată de lemn. Firește că frînghia nu era încă destul de lungă. Va avea lungimea necesară după ce va adăuga frînghia de rufe din cînepă și funia aspră de pai, întinsă deasupra podelei de lut, pe care femeia atîrnase la uscat cîtiva pești și niște porumb. Ideea îi venise destul de brusc. Dar nu este adevărat că numai un plan bine încercat e sortit să reușească. O astfel de inspirație subită are o bază destul de serioasă în ea însăși, chiar dacă procesul formării a rămas în subconștient. Șansele de succes sînt mai mari cînd e vorba de planuri spontane decît de cele dezbătute.

Acum, întrebarea era cînd să-și pună în acțiune planul ? Se gîndi că timpul cel mai bun pentru evadare ar fi ziua, în timp ce

179

femeia dormea. Dar ar fi fost riscant să treacă prin sat pe lumină, își va începe acțiunea sistematic, plecînd cu mult timp înainte de a se trezi femeia, ascunzîndu-se apoi într-un loc potrivit și așteptînd să apună soarele. Trebuia să profite de întunericul dinainte de răsăritul lunii și probabil că n-o să fie prea greu să ajungă la o șosea principală, pe unde circulau autobuze.

Intre timp va pune în joc toată istețimea de care era în stare ca s-o facă pe femeie să-i vorbească de topografia și organizarea satului. Ce mijloace avea un sat ca acesta, care nu dispunea de nici o barcă de pescari, deși avea marea în față? De cât timp era așa ? Ce populație avea ? Cine cultiva, și unde, lalelele? Ce făceau copiii? Frecventau vreo școală? Dacă ar aduna amintirile vagi ale primei zile când sosise, ar putea să întocmească o hartă provizorie, chiar dacă ar fi bazată pe informații indirecte.

Ideal ar fi să evadeze înconjurând satul, ferindu-se să treacă prin el, dar peretele dinspre apus era blocat de un promontoriu destul de pieziș care, deși nu prea înalt, apărea ca un fel de stîncă înaltă, roasă din timpuri îndepărtate de valuri. Deși pe ici, pe colo erau puncte de sprijin pentru picior, pe unde se cocoțau sătenii când se duceau să strîngă lemne de foc, era greu să le găsești, fiind ascunse printre hățșuri; și

180

apoi ar *fi* rău dacă ar trezi bănuiala femeii, întrebînd-o prea multe. Pe partea opusă, spre răsărit, era un golf foarte îngust, înconjurat complet de dune de nisip pustii, care se nălțau și coborau pe o distanță de peste șapte kilometri și care, la urmă, te duceau înapoi la intrarea în sat. Cu alte cuvinte, satul era ca un sac de nisip, retezat de golf și de stîncă cea înaltă. Ar fi mai bine să atace mai degrabă centrul, decît să-l inconjoare, pierzînd minute prețioase și dînd astfel țăranilor timp să se adune și să-l prindă.

Dar asta nu însemna că problema era rezolvată. Mai erau foișorul de foc și postul de observație. Bâgînd de seamă dispariția lui, femeia ar putea stîrni vîlvă și porțile satului s-ar închide înainte ca el să poată fugi. Poate că ar putea uni cele două probleme într-una singură. Prima echipă de purtători de coșuri venea cu apa și cu celelalte lucruri la o bună bucată de vreme după apusul soarelui. Dacă femeia ar încerca să anunțe dispariția lui înainte de acest moment, știrea va putea să parvină numai pînă la foișorul de foc. Se punea problema ce putea să facă el ca să scape de paznic.

Din fericire, datorită schimbării bruște de temperatură în această regiune, cu o jumătate de oră sau cu o oră înainte

de

181

apusul soarelui ținutul era învăluit în ceață. Cauza probabilă era acidul silicic din nisip, care avea o oarecare capacitate de a reține fierbințeala și a elibera subit căldura pe care o absorbisese în timpul zilei. De la postul de observație de pe foișorul de foc, întreaga regiune se afla exact în unghiul de reflecție a luminii; chiar și când era o ceață slabă, o perdea groasă, albă ca laptele, ascundea complet vederea. De asta se convinsese cu o zi înainte, voind să fie sigur. Stînd la picioarele stîncii, încercase să trimită dinspre mare un semnal agitîndu-și prosopul de cîteva ori, dar, întocmai cum se așteptase, nu primise nici un răspuns.

A patra zi după ce-l concepuse, planul fu pus în aplicare. Se hotărîse să fugă sîmbătă seara, cînd li se aducea de obicei apă pentru baie. Cu o zi mai înainte obținuse o noapte de somn, pretextînd o răceală. Ca să îndepărteze orice bănuieli, stăruise să i se aducă niște aspirină. Tabletele erau decolorate, păreau că stătuseră prea mult timp la magazinul universal din localitate. Luă două, cu o gură de sake ieftin : rezultatele fură imediate. Pînă să se-ntoarcă femeia de la munca ei, nu auzise decît zgomotele coșului urcat și coborît. Femeia, care de mult nu mai fusese nevoită să muncească singură, vădea, bineînțeles, semne de mare oboseală. In timp

182

ce-și făcea de lucru pregătind masa, bărbatul pălăvrăgea leneș despre tot felul de lucruri... haznaua, care de mult era într-o stare proastă, trebuia reparată... și așa mai departe. Știa ce credea ea: purtarea lui dovedea că prinde rădăcini. De aceea nu îndrăznea să se arate nervoasă, de frică să nu-l indispună. Acum, după muncă, oricine ar trebui să dorească să facă baie. Nisipul care se lipea de piele o dată cu transpirația nopții era foarte neplăcut, dar sosise ziua cînd se aducea apa de baie - iar femeii îi plăcea în mod deosebit să-l spele și sigur că nu va face nici o obiecție.

Pe cînd îl săpunea, se prefăcu ațîțat și o trase de chimonou. O s-o spele și el pe ea. Prinsă între confuzie și așteptare, femeia făcu o mișcare de rezistență, dar nu era limpede că

se opunea. Când îi veni rîndul, el vărsă repede peste trupul ei gol o găleată de apă caldă și, fără nici un petic de pînză, își trecu mîinile săpunate peste pielea ei. Începu de la lobii urechilor coborînd spre gît, iar cînd trecu la umeri, o cuprinse mai strîns și cu o mîină o apucă de un sîn. Ea țipă și, lunecîndu-i pe piept, se ghemui lipindu-se de stomacul lui. Fără-ndoială că era o poziție de așteptare, dar bărbatul nu se grăbea. Intr-o cadență calculată, mîinile continuară masajul dintr-o parte în alta a trupului femeii.

183

Firește că excitația i se transmise și lui. Simțea o tristețe stranie, neobișnuită. Femeia ardea de parcă ar fi spălat-o un roi de licurici. A o dezamăgi acum ar fi ca și cum ai împușca pe la spate un criminal evadat. De aceea răspunse cu o frenezie și mai mare, dînd pînteni simțurilor stîrnite.

Dar și pasiunea înfrînată își are limitele ei. Femeia, care la început îl implorase, arăta acum o teamă vădită față de frenezia lui. Și deodată se simți cuprins de slăbiciune, de parcă ar fi fost după consumarea actului, își făcu din nou curaj, silindu-se printr-un șir de fantezii pripite, libidinoase, stîrnindu-și patima prin mîngîierea sînilor și a trupului care, săpunit, transpirat și acoperit de nisip, îl făcea să se gîndească mai curînd la uleiul de mașină amestecat cu pilitură de fier. Avusese intenția să o țină așa, întruna, cel puțin două ore, dar în cele din urmă femeia scrîșni din dinți și, plîngîndu-se că o doare, se făcu ghem, depărtîndu-se de el. Atunci o cuprinse pe după umeri, repede, iepurește. Când totul se sfîrși, îi turnă apă pe trup s-o spele de săpun; o sili să bea sake dintr-o ceașcă de ceai și să ia trei tablete de aspirină.

Știa că femeia o să doarmă fără să se trezească pînă la noapte... și, dacă lucrurile aveau să meargă bine, pînă va fi trezită de țipetele echipelor de purtători de coșuri.

184

Somnul o cuprinse curînd și începu să răsufle de parcă i s-ar fi vîrît în nas un dop de hîrtie. Respirația îi era profundă, la intervale lungi ; îi atinse ușurel călcîiul cu piciorul, dar ea rămase aproape ca mai înainte. Era ca o țeava veche, complet secată de sex. Îi așeză prosopul care-i lunecase de

pe față și trase în jos chimonoul peste genunchi, văzînd că se răsucise ca o frînghie în jurul mijlocului. Din fericire, era preocupat de aranjamentele finale ale planului și nu avea timp să fie sentimental. După ce isprăvi de fixat frînghia de foarfece, sosi timpul hotărît. Așa cum se așteptase, cînd privi femeia pentru ultima dată, simți un fel de durere sfîșietoare. La vreun pas de poalele văgăunii juca în cerc o lumină palidă. Ceasul trebuia să fie între șase jumătate și șapte fără douăzeci. Era tocmai momentul potrivit. Cu toată puterea, își zvîrli înapoi brațele și își suci gîtul, întinzîndu-și mușchii umărului. Intîi trebuia să se urce pe acoperiș. La cățărat, șansele de reușită sînt cu atît mai mari cu cît unghiul pantei e mai apropiat de patruzeci și cinci de grade. Ar fi fost mai bine să se urce pe acoperiș folosind frînghia, dar se temea să nu trezească femeia cu zgomotul iscat în clipa cînd foarfecele vor lovi șindrila. Se hotărî să nu mai înconjoare casa și să se urce pe acoperiș

185

sprijinindu-și picioarele pe ce mai rămăsese dintr-un adăpost împotriva ploii, care părea să fi folosit pentru uscat rufele. Scîndurile subțiri și pe jumătate putrede îl necăjeau. Dar ce urmă fu și mai rău. Nisipul zburător poleise panta dreaptă a acoperișului, făcîndu-l să pară ca nou, însă cînd se cațără pe el, văzu că era moale ca un biscuit ud. Dacă picioarele i-ar trece prin el, ar fi o nenorocire, își dispersă greutatea, tîrîndu-se încet înainte. Ajunse în sfîrșit la streășină și, încălecînd peste ea, se înălța în genunchi. Vîrfurile acoperișului se afla în întuneric, iar petele vag colorate, ca mierea, din capătul de apus al văgăunii erau semne că începea să se instaleze treptat ceața. Nu mai trebuia să-i pese de observatorul din foișor.

Legă funia într-un fel de laț și, ținînd-o în mîna dreaptă, cam la un metru sub foarfece, o roti în cerc deasupra capului.

Ținta lui era unul din sacii de nisip pe care oamenii îl foloseau în loc de scripete cînd ridicau și coborau coșurile. De vreme ce sacii puteau să țină scara de frînghie, probabil că erau bine îngropați. Roti frînghia din ce în ce mai repede și, țintind, lăsă să zboare lațul, care nimeri într-o direcție cu totul neașteptată. Ideea lui de a arunca lațul era greșită.

Foarfecele trebuia să zboare tangențial cu circumferința văgăunii,

186

așa că era mai bine să dea drumul frînghiei în clipa când va fi în unghi drept cu ținta lui, sau poate cu o clipă mai devreme. Da, așa era ! Dar data următoare foarfecele lovi din nenorocire mijlocul stîncii și căzu la pămînt. Părea că viteza rotațiilor și unghiul de elevație la care ținea frînghia nu erau corecte.

După încercări repetate, reuși să stabilească destul de bine atît distanța, cît și unghiul, dar mai era mult pînă la reușită. Ar fi fost fericit să vadă cel mai mic semn de progres, dar coeficientul de eroare nu scădea - dimpotrivă, ținta lui se depărta tot mai mult, din cauza oboselii și a nerăbdării. Poate că simplificase prea mult calculele. Era peste măsură de înciudat și îi venea să plîngă, de parcă l-ar fi dezamăgit cineva.

Totuși exista o lege a probabilității, conform căreia șansa de reușită este direct proporțională cu numărul repetițiilor. Cam la a treizecea încercare, cînd, disperat, renunțase să mai creadă că va izbuti, frînghia zbură drept deasupra sacilor. Gura îi era plină de nisip și, deși înghițea întruna, glandele continuau să secrete salivă. Dar era prea devreme să se bucure de isprava lui. Deocamdată pusese doar mîna pe banii cu care să-și cumpere un bilet de loterie. Acum va vedea dacă va cîștiga sau va

187

pierde. Toți nervii i se-ncordau spre frînghie, pe cînd o trăgea încet spre el. Așa cum ar fi tras de stele cu o șuviță din pînza unui păianjen, și iată: rezista !

La-nceput nu-i veni a crede, dar într-adevăr frînghia rămînea întinsă ; încercă să tragă cu mai multă putere. Corpul lui era pregătit, așteptînd dezamăgirea... oare vine acum... sau acum? Dar nu mai era momentul să se îndoiască. Cîrligul improvizat din foarfece mușcase tare în sac. Ce noroc! Ce noroc de necrezut! Din această clipă, lucrurile vor evolua în favoarea lui. Amețit, coborî de pe acoperiș și se îndreptă înspre locul unde capătul frînghiei, care atîrna acum perpendicular, mătura ușurel nisipul de pe stîncă. Fundul

văgăunii era atît de aproape incit nici nu-i venea să creadă. Fața-i înțepenise și doar buzele îi tremurau. Fără îndoială că oul lui Columb fusese un ou tare. Totuși, dacă-l ții prea mult fierbinte, se strică.

Apucă de frînghie și începu să se salte încetișor. Deodată frînghia prinse să se-ntindă, de parc-ar fi fost de gumă. Încrămenit, simți cum din toți porii lui izbucnește transpirația. Din fericire, după ce frînghia se lungi cam cu vreo doi coți, rămase pe loc. Încercă să se lase cu toată greutatea și, de data aceasta, i se păru ca totul merge bine. Scui pă în palme, își potrivi frînghia

188

între picioare și începu să urce, punînd mîna peste mîna. Se înălța ca un maimuțoi de jucărie care se cațără pe un cocotier. De emoție, sudoarea de pe frunte era rece. În efortul de a evita să-i cadă nisip pe cap, se ținea cît mai departe de peretele de nisip, bazîndu-se numai pe funie. Dar cînd trupul i se învîrți în aer, se simți prost. Greutatea inertă a torsului era mai mare decît se aștepta și urca prea încet. Și apoi, de ce tremura în halul ăsta? Brațele îi zvîcneau fără voie și i se părea că se pocnea cu un bici. Poate că era o reacție firească, după cele patruzeci și șase de zile înfricoșătoare. După ce urcase un metru, văgăuna i se păru adîncă de o sută de metri... după doi metri, de două sute de metri. Treptat, pe măsură ce adîncimea văgăunii creștea, îl cuprinse amețeala. Era atît de ostenit! Nu trebuie să privească în jos ! Dar uite ! Colo era creasta! Creasta de unde, orice cale va alege, va păși spre libertate... pînă la capătul pămîntului. Cînd va ajunge sus, această clipă nesfirșită nu va mai fi decît o floriceică presată între paginile agendei lui... o iarbă otrăvitoare sau o plantă carnivoră, nu va mai fi decît o bucățică de hîrtie semitransparentă, și pe cînd își va sorbi ceaiul în salon, o va ține ridicată în lumină și-i va face plăcere să-și depene povestea.

189

Acum parcă nici n-o mai învinuia pe femeie. Putea să garanteze că, dacă nu era chiar o doamnă, apoi nu era nici femeie ușoară. Dacă mai tîrziu va avea nevoie, biata de ea, de un ajutor, i-l va da cu bucurie... atît cît va dori ea. Era o

ființă stupidă, al cărei unic merit era că ținea strâns biletul ei dus-întors... ca și el, de altfel. Dar chiar și cu bilete dus-întors, dacă punctul de plecare era diferit, destinația era, firește, și ea diferită. Și n-ar fi deloc straniu dacă biletul lui de întoarcere ar fi de fapt biletul ei de plecare.

Chiar dacă ea a greșit... la urma urmelor, o greșeală e o greșeală.

Nu te uita în jos! Nu trebuia să privească în jos!

Un sportiv care face ascensiuni, un om care curăță geamurile unui zgârie-nori, un electrician în vârful turnului televiziunii, un acrobat pe trapez într-un circ, un coșar pe hornul unei fabrici - toți știu că le sună ceasul când privesc în jos.

24

REUȘISE!

Unghiile lui atinseră sacul și, fără să-i pese că i se jupuia pielea de pe mâini, se cațără sus. Așa! Era în vîrf! Nu mai trebuia

190

sa se teamă că va luneca înapoi, chiar dacă slăbea strînsoarea. Dar îi era peste putință să întindă brațul și, timp de un minut, rămase așa cum era, strîngînd spre el sacul. În ziua aceasta a evadării lui, a patruzeci și șasea de când fusese închis în văgăună, sufla un vînt puternic, în timp ce se tîra înainte, fața și gîtul îi erau izbite de fire înțepătoare de nisip. Nu se așteptase la un vînt atît de puternic. Jos, în văgăună, simțise doar mai aproape decît de obicei zgomotul mării. Și cînd te gîndești că chiar acum era clipa de calm a serii. Totuși vîntul sufla atît de tare, încît nu mai putea spera să se lase ceața. Poate că cerul părăuse înnorat numai privit din văgăună. Poate că luase drept ceață nisipul spulberat de vînt. Oricum, situația era serioasă.

Privi nervos în sus. În lumina care pălea, foișorul de foc părea rezemat într-o parte. Era surprinzător de subțire și de îndepărtat. Dar cum paznicul supraveghea cu ocheanul, nu putea spera că distanța va fi în folosul lui. Se întrebă dacă nu cumva l-au și descoperit. Nu, dacă l-ar fi zărit, ar fi sunat îndată clopotul de alarmă. Femeia îi spusese că într-o noapte furtunoasă, cu vreo jumătate de an în urmă, se prăbușise un parapet într-o văgăună de la marginea din apus a satului, iar

casa din fundul ei fusese pe jumătate îngropată. Se pornise
191

ploaia, iar nisipul ud își dublase greutatea, zdrobind casa ca pe o cutie de chibrituri. Din fericire, nimeni nu fusese rănit; dar a doua zi dimineața, toată familia încercase să fugă. La mai puțin de cinci minute după ce sunase alarma, s-au auzit vaietele bătrânei, pe care o țirau înapoi. Convingerea femeii era că familia aceea suferea de tulburări mintale ereditare. Nu. Nu trebuia să piardă vremea. Ridică hotărît capul și privi în jur. De-a lungul dunelor cădeau umbre prelungi. Tot peisajul era scaldat într-o lumină sîngerie, iar jerbele de nisip minate de vînt, care se scurgeau în întuneric, erau înghițite unele după altele de alte umbre. Putea oare să scape nedescoperit în dosul paravanului de nisip mînat de vînt? Privind înapoi peste umăr, ca să-și dea seama de efectul refracției luminii, deschise ochii mari, de mirare. Nisipul mînat de vînt nu era singur răspunzător de vîlul de fum lăptos așternut peste peisaj, care umbrea soarele ce apunea cu linii de culori pastel. De pe suprafața pămîntului se ridica o ceață zdrențuită, călătoare. Dacă vîntul o gonia dintr-o parte, ea apărea în alta; măturată de ici, vîlurea dincolo. Din experiența cîștigată în fundul vîgăunii știa prea bine că nisipul atrage umezeala, dar nu știa că atît de multă. Era ca pe locul unui incendiu, după plecarea

192

pompierilor. Era, desigur, o ceață subțire, nu prea deasă în lumina reflectată, dar îl ascundea destul de ochii observatorului.

Își puse pantofii, pe care și-i vîrîse după curea, și bagă în buzunar frînghia încolăcită, împreună cu foarfecile fixat de ea, putea să fie o armă prețioasă dacă se va ivi vreo primejdie. Fuga lui spre apus era oarecum acoperită de lumina refractată. Prima poruncă era să se ascundă pînă la apusul soarelui.

Bine, hai sa pornim. Apleacă-ți spinarea și aleargă pe unde e mai lin terenul. Nu-ți pierde capul chiar acum. Ține ochii larg deschiși și mergi înainte. Uite! Dincolo e o adîncitură în care te poți ascunde! Ce-a fost zgomotul acesta suspect? Un semn rău? Poate că nu... hai, sus... ia-o înainte. Nu prea mult

spre dreapta. Stîncă din dreapta era atît de joasă, încît puteau să-l zărească.

Echipele de noapte ale purtătorilor de coșuri făcuseră o potecă de la o groapă la alta. Partea dreaptă a potecii avea o pantă netedă, cu cîteva crestături. Vîrfurile acoperișurilor celui de-al doilea rînd de case abia se zăreau. Erau astupate de conturul caselor dinspre mare. Pe tot rîndul pereții gropilor erau scunzi, iar gardul de vreascuri, ridicat împotriva nisipului, părea încă în stare bună. Probabil că dinspre peretele din partea satului oamenii intrau și ieșeau

193

cum voiau. Ridicînd puțin capul, bărbatul putu să vadă pînă în centrul cătunului. Acoperișuri de țiglă, tablă și stuf, adunate în pete întunecate, apăreau în centrul terenului ondulat, care se deschidea în fața lui ca un evantai. Mai văzu și un pîlc rătăcit de pini, și ceva ce semăna cu un iaz. Numai pentru a apăra acest petic mizerabil de geografie, peste zece familii de pe țarm erau supuse unei vieți de sclavie. Văgăunile în care se găseau casele sclavilor erau așezate la rînd, pe stînga drumului, ici-colo se vedeau poteci laterale, făcute de echipele purtătorilor de coșuri, iar dedesubt, sacii de nisip jerpeliți îngropați în nisip indicau locul gropilor, îi făcea rău numai să le privească, în unele locuri nu erau fixate scări de frînghie în jurul sacilor, dar erau mai multe cu, decît fără. Cei mai mulți dintre sclavi pierduseră, își zise el, orice voință de a scăpa.

Acum putea pricepe cum era posibil să trăiești o astfel de viață. Existau bucătării, sobe în care arde focul, lăzi de mere în loc de mese ticsite cu cărți, bucătării, vetre îngropate, lămpi, sobe în care arde focul, uși glisante rupte, tavane negre de funingine, bucătării, ceasuri care merg și altele care nu, aparate de radio care urlă și altele stricate, bucătării și sobe în care arde focul... Și în mijlocul tuturor acestor

194

lucruri, monede de o sută de yeni, animale domestice, copii, obsesia sexului, polițe, adulter, cădelnițe pentru tămîie, fotografii, amintiri și... și tot așa, întruna. Nu poți trăi fără repetiție, fără bătaia inimii, dar era adevărat că bătăile inimii nu însemnau totul în viață.

Repede, jos! Nu, n-a fost decît o cioară. Din păcate, nu putea s-o prindă și s-o împăieze, dar acum lucrurile acestea nu mai aveau nici o importanță. Setea de decorații, de medalii, de tatuaje apărea numai cînd visai la lucruri nesăbuite.

În fine, i se păru că ajunsese la marginea satului și că drumul ducea pe creasta dunelor; perspectiva se lărgi, iar la stînga văzu marea. Vîntul purta gustul înțepător al mării, iar urechile și nările îi vîjîiau ca un titirez. Prosopul, pe care și-l legase în jurul gîtului, flîia în vînt și-l plesnea peste obraji; după cum se așteptase, se părea că aici ceața nu se putea ridica. Marea plumburie părea acoperită cu un strat de staniol, strîns în cute, ca pielița de pe laptele fiert. Soarele, strivit de niște nori ca ouăle de broască, părea încremenit, hotărît să nu mai apună. Orizontul era pătat de siluetele nemișcate ale vapoarelor negre, a căror mărime și depărtare nu le putea ghici.

Dincolo erau numai dunele netede de nisip, ondulîndu-se în nenumărate creste,

195

care se-ntindeau pînă la promontoriu. Poate că era periculos să meargă înainte, îngrijorat, se-ntoarse și privi în urmă; din fericire, foisorul de foc scăpa vederii lui, fiind ascuns după o ușoară ridicătură de nisip. Înălțîndu-se puțin cîte puțin pe vîrfurile picioarelor, privirea-i căzu pe o colibă așezată mai jos, pe jumătate îngropată în panta de la dreapta lui. Din cauza așezării ei, nu putuse s-o vadă în umbră, în partea opusă vîntului, era o adîncitură care părea scobită cu o lingură. Ce ascunziș ideal. Nisipul era neted, ca partea din interior a scoicilor, și nu erau semne că fusese cineva pe-acolo. Dar ce să facă cu propriile lui urme? Se-ntoarse și văzu că mai departe fuseseră șterse cu desăvîrșire de vînt. Chiar acolo unde stătea el, se-nfundau pierind în fața ochilor. Tot era bun vîntul la ceva.

Cum se pregătea să înconjoare coliba, dinăuntru ei apăru o pată negricioasă. Era un cîine roșcat, gras ca un purcel, care se furișea spre el. Să nu-l sperie ! Hei, marș de-aici! Dar cîinele nu părea dispus să se retragă și rămase încremenit, cu ochii ațintiți asupra-i. O ureche îi atîrna ruptă, iar ochii mici și urîți îl făceau să pară și mai viclan, îl adulmeca. Oare

are să latre? se-ntrebă el. Să-ndrăznească numai. Apucă foarfecele din buzunar. Un lătrat de
196

va scoate, îi va străpunge creierii! Cîinele îl privea țintă, cu neîncredere, dar tăcea, nici nu mîrîia măcar. Să fi fost un cîine de pripas? Avea o blană ponosită, murdară, iar botul îi era acoperit cu coji. Se spune că un cîine care nu latră e primejdios. Drace! Trebuia să fi luat cu el puțină mîncare. Și dacă tot venii vorba, uitase să ia cianura de potasiu. Ei, lasă! Femeia tot n-o să descopere unde a ascuns-o. Întinse mîna și fluieră încetîșor, să vadă dacă poate atrage atenția cîinelui. Drept răspuns, cîinele își încreți buzele subțiri, de culoarea scrumbiei afumate, și-și dezgoli colții gălbui, încrustați cu nisip. Se gîndea că bruta nu putea să poftească tocmai la el. Totuși, avea un grumaz îngrozitor de mare. Poate ar fi mai bine să-l răpună din prima încercare, dar...

Deodată cîinele se întoarse, își lăsă grumazul în jos și plecă încet, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Probabil că se plecase în fața voinței neclintite a omului. Forța lui spirituală era încă vie, dacă putea să răpună cu privirea un cîine sălbătic. Bărbatul se lăsă să alunece în groapă și se-ntinse cît era de lung, rezemat de pantă. Era ferit de vînt și oftă, ușurat și mulțumit, împleticindu-se sub palele de vînt, cîinele dispăru prin nisipul spulberat. Faptul că un cîine de pripas își făcuse culcuș în locul

197

acela era o garanție că nu prea venea nimeni pe acolo. Cît timp cîinele nu se ducea la cooperativa fermei să-l trădeze, era în siguranță, în ciuda transpirației care începea să mustească încet și continuu, se simțea bine. Ce liniște! Parc-ar fi fost învelit în gelatină. Deși purta o mașină infernală fixată să explodeze în minutul X, ea nu-l supăra mai mult decît roțița ceasului deșteptător. Prietenul lui, Mobius, ar fi analizat situația în felul următor:

— Amice, nu faci decît să te consolezi cu mijloacele evadării și nu-ți fixezi ținta.

Iar el ar fi încuviințat cu ușurință:

— Foarte adevărat. Dar mă întreb dacă trebuie să faci o deosebire atît de netă între mijloace și țintă. N-ar fi mai bine

să utilizăm definițiile așa cum le dictează nevoia?

— Nu, nu, cîtusi de puțin. Nu-ți poți petrece timpul pe verticală. Toată lumea știe că timpul se scurge orizontal.

— Și ce se-ntîmplă dacă încerci să-l trăiești vertical ?

— Atunci ești o mumie!

Rîse și-și scoase pantofii, într-adevăr, timpul părea să se scurgă orizontal. Nu putea suferi nisipul și sudoarea care i se adunaseră între degetele de la picioare, își scoase apoi și șosetele și-și întinse degetele, lăsînd aerul să treacă printre ele. Hmm, oare de ce miroseau atît de urît locurile

198

unde trăiau animale? N-ar fi plăcut dacă ar exista animale cu miros de flori? A, nu, era mirosul propriilor lui picioare! Cînd își dădu seama de asta, îl cuprinse un sentiment de simpatie, își aminti de cineva care spunea că nimic nu era mai gustos decît propria-ți ceară din urechi, că era mai bună decît brînza. Chiar dacă nu era așa, existau tot felul de lucruri fascinante de care nu te saturai niciodată mirosindu-le... ca duhoarea unui dinte cangrenat de pildă.

Intrarea casei era pe jumătate blocată cu nisip, așa că era aproape cu neputință să privești înăuntru. Să fi fost rămășițele unui puț? Poate că s-a clădit o colibă de lut deasupra unui puț, ca să-l apere de nisip. Dar în locuri ca acestea nu prea te așteptai să găsești apă.

Încercă să privească înăuntru și de data aceasta îl învăluia adevăratul miros de cîine. Mirosul de animal întrece orice filozofie, își aminti de un socialist care spunea că iubea sufletul coreenilor, dar nu putea să sufere mirosul lor. Ei bine, dacă timpul se scurge orizontal, n-avea decît să-i arate cît putea să fugă de repede... Speranță și neliniște... un sentiment de eliberare și nerăbdare. Găsi că era insuportabil să fii chinuit în felul acesta, își acoperi fața cu prosopul și se culcă pe spate. Poate că el însuși

199

miroase așa, dar în orice caz n-avea de gînd să proslăvească duhoarea asta.

Ceva se cățara pe piciorul lui. Nu era mersul caracteristic al insectelor din familia coleopterelor. Trebuia să fie vreun gîndac de pămînt, căci se tîra cu greutate pe cele șase

picioare firave. Nici nu avea poftă să afle ce era. Deocamdată, să zicem că aparține familiei coleopterelor. Șovăia, neștiind dacă voia cu adevărat s-o vadă sau nu. Părea incapabil să ia o hotărîre definitivă. O briză îi flutură prosopul de pe față. Cu coada ochiului putu să vadă sclipind auriu creasta unei dune. O curbă care urca domol tăia conturul de aur și se pierdea brusc în umbră, în complexul acela spațial exista o tensiune stranie și îl cuprinse fiorul misterios al singurătății. Da, desigur, e un peisaj romantic... în zilele noastre un amurg ca acesta ar fi o atracție mare pentru turiștii tineri. Afacere prețioasă, căptușită cu aur... Pot să-i garantez dezvoltarea ulterioară, ca un expert. (Dar dacă vrei s-o dezvolti, mai întâi fă-i reclamă ! Nici muștele n-or să vină, dacă nu-i faci reclamă. Locul acesta — e ca și cum nici nu ar exista, dacă nu știe nimeni de el. E ca și cum ai avea o piatră prețioasă și n-ai ști ce să faci cu ea. Ei bine, și atunci ce-o să facem? Am să încredințez problema unui fotograf de mîna

200

întîi, care să facă o serie de cărți poștale ilustrate, într-adevăr frumoase. Pe vremuri găseai un colțișor frumos, iar apoi îți comandai cărțile poștale. Dar acum bunul simț cere să faci mai întâi cărțile poștale... și pe urmă să inventezi un loc frumos. Am adus cu mine două-trei exemplare, dacă ați vrea să le priviți.) Sărmanul vînzător de ilustrate venise cu gîndul să-i păcălească pe săteni, însă cel păcălit fusese el, iar la urmă se îmbolnăvise și murise. Dar el nu-și putea închipui că omul cu cărțile poștale fusese prea deștept. Probabil că era surprinzător de sincer în speranțele legate de acel loc, și pentru această afacere pusese totul în joc. Care era, pentru numele lui Dumnezeu, adevărata esență a acestei frumuseți ? Oare precizia naturii, cu legile ei fizice, sau lipsa ei de îndurare, care se opunea mereu înțelegerii omului?

Pînă ieri, chiar și gîndul la peisajul acesta îi făcea rău. Crezuse într-adevăr, într-un acces de plictiseală și melancolie, că văgăunile acelea erau tocmai bune pentru niște șarlatani ca vînzătorii de cărți poștale ilustrate. Totuși nu avea rost să te gîndești la viața din văgăuni și la

frumusețea locului ca la două lucruri opuse. Frumusețea naturii nu trebuie să simpatizeze numaidecît cu omul.

Punctul lui de vedere că nisipul este

201

un rebut al stării staționare nu era nebunie... un fluid de 1/8 mm... o lume a cărei existență era o serie de stări succesive. Cu alte cuvinte, frumusețea nisipului aparținea morții.

Frumusețea morții marca măreția ruinelor lui și marea-i putere de distrugere. Nu. Așteaptă puțin. Așa riscă să-l critice, pentru că ține morțiș la biletul lui dus-întors și nu-i dă drumul deloc. Îți plac filmele cu fiare sălbatice și cu război, pentru că știi că de-ndată ce ieși de la cinematograful, te așteaptă aceeași neschimbată curgere a zilelor, ba îți plac chiar filmele care respectă atît de mult realitatea încît aproape că te îmbolnăvești de inimă. Cine e nebun să se ducă la cinema cu o pușcă adevărată, încărcată cu gloanțe adevărate? Unele soiuri de șoareci, despre care se spune că își beau propria urină în loc de apă, sau insectele care mănîncă numai carne împuțită, sau triburile nomade care cunosc numai biletul „dus” - în cel mai bun caz numai ei își pot adapta viața la pustietăți. Dacă ai crezut mereu, de la bun început, că un bilet e valabil numai pentru o călătorie într-o singură direcție, n-ar trebui să încerci atît de zadarnic să te agăți de nisip, ca stridia de stîncă. Dar nomazii au mers pînă acolo încît și-au schimbat numele, spunîndu-și „păstori de turme”, așa că...

202

Da, poate s-ar fi convenit să-i vorbească femeii despre peisajul acesta. Poate că ar fi trebuit să-i cînte cîntecul nisipurilor, care n-are nici o legătură cu biletul dus-întors, chiar dacă i-ar fi cîntat fals. În cel mai bun caz, fusese o biată imitație de gigolo, care încercase să cucerească o femeie, ispitind-o cu momeala unui alt mod de viață. Dar cu fața apăsată în nisip, fusese mai degrabă un pisoi într-o pungă de hîrtie.

Lumina de pe creastă dispăru brusc. În fața ochilor lui, întregul peisaj se cufundă în întuneric. Pe nesimțite, vîntul se domolise, iar acum ceața se lăsa tot mai jos. Poate de aceea apusese soarele atît de repede.

Bine. Hai să plecăm mai departe!

25

VA TREBUI să evadeze trecînd prin sat înainte ca echipa celor ce duceau coșurile să-și fi început munca. Știa din experiență că mai avea o oră sau, și mai sigur, patruzeci și cinci de minute. Părînd că îmbrățișează satul, limba de pămînt a promontoriului se curba treptat înăuntru spre uscat, ajungînd pînă la brațul de mare din răsărit și împletind drumurile satului

203

Într-o potecă unică. Acolo stîncile abrupte, golașe, ale promontoriului se terminau într-un șir de dune joase, spălate de ape. Dacă mergea înainte, avînd mereu în dreapta luminile învăluite în ceață ale satului, putea să iasă chiar deasupra locului unde încetau stîncile. Pînă acolo erau aproape doi kilometri, iar dincolo se sfîrșea satul. Nu-și putea aminti de nici o casă - doar ici-colo tufe de arahide. Dacă ar reuși să străbată de-a curmezișul dunele, poate că ar fi mai sigur mergînd în josul drumului. Era, cel puțin, un drum de lut roșu și, dacă ar fugi din toate puterile, i-ar trebui cam un sfert de oră ca să ajungă la șosea. Dacă reușea să ajungă pînă acolo, însemna ca a cîștigat partida. Acolo circulă mașini, iar oamenii sînt în toate mințile.

Astfel, după socotelile lui, îi trebuia o jumătate de oră ca să treacă prin sat. Dar mersul pe nisip te face să-ți pierzi puterile nu pentru că te scufunzi în el, ci pentru că nu-ți opune rezistență. Cel mai obositor era să fugi. Va fi poate mai bine să meargă cu grijă, cu pași mari. Totuși exista o compensație pentru forța pe care ți-o sugea - nisipul înăbușea zgomotul pașilor. Era bine, căci nu trebuia să se teamă că pașii îi vor fi auziți.

Uită-te unde calci! Ce importanță are dacă se împiedică și cade? Se împiedică

204

des pe micile creste și gropi și se cufunda pînă la genunchi. Dar dacă ar cădea din întîmplare într-o altă groapă, ce s-ar face?

Era întuneric, iar nisipul se-ntindea fără sfîrsit în undulări neregulate. Erau valuri în alte valuri, iar în interiorul celor

mai mici erau alte creste și gropi mai mici. Luminile satului, după care se orienta, apăreau rar, căci erau ascunse de crestele nesfârșitelor undulații. Când nu putea zări luminile, se lăsa dus de instinct. Greșelile pe care le făcea erau întotdeauna surprinzător de mari, poate pentru că picioarele lui se-ntorceau irezistibil spre locurile mai înalte, căutând involuntar luminile.

Ah ! Greșise din nou ! Trebuia să meargă mai la stînga. Dacă mergea așa înainte, va sfîrși prin a ajunge direct în sat. Deși tăiase trei dune ca trei coline mici, luminile nu se apropiau cine știe ce. S-ar fi părut că mergea în jurul aceluiași punct. Sudoarea i se prelinse în ochi. Se opri să răsuflă adînc. Se-ntrebă dacă femeia se deșteptase. Apoi se gîndi ce va face cînd se va trezi și-și va da seama că plecase. Nu, probabil că nu va înțelege dintr-o dată. Va presupune fără îndoială că ieșise să se ușureze în dosul casei. Era tare ostenită. Va fi surprinsă că a dormit pînă se întunecase și probabil că abia va fi în stare să se scoale, în cele din

205
urmă își va aminti ce se-ntîmplase între ei dimineața. Va zîmbi sfios, căutînd lampa pe întuneric.

Dar, oricum, nu avea nici un motiv să simtă vreo obligație sau răspundere față de zîmbetul ei. Prin dispariția lui, ea nu va pierde decît un crîmpei de viață, crîmpei ușor de înlocuit cu un aparat de radio sau cu o oglindă.

— Îmi ești într-adevăr de mare ajutor, îi spusese o dată, și acum e cu totul altfel decît atunci cînd eram singură.

Dimineața pot să stau liniștită, iar munca e terminată cel puțin cu două ore mai devreme. Cred că am să mă rog de asociația sătească să-mi dea un fel de muncă suplimentară, de făcut acasă. Banii cîștigați am să-i pun deoparte. Și poate că într-o bună zi voi putea să-mi cumpăr un aparat de radio sau o oglindă sau altceva.

(Radio și oglindă... radio și oglindă...) Ca și cum totul în viața omului ar putea fi exprimat numai prin aceste două lucruri. Un aparat de radio și o oglindă au un punct comun: amîndouă pot să facă legătura între o persoană și alta. Poate că ele reflectă dorințe arzătoare, care ating miezul existenței noastre, în ordine - o dată ajuns acasă va cumpăra un aparat

de radio și îl va expedia femeii. Va da toți banii pe care-i are pe cel mai bun tranzistor de pe piață.

206

Dar o oglindă nu putea să promită atît de ușor. O oglindă, aici, nu merge. Stratul de mercur de pe dosul ei s-ar coji în răstimp de o jumătate de an, chiar și suprafața geamului se va păta prin frecarea continuă cu nisipul din aer. La fel ca oglinda pe care o avea acum: te priveai în ea cu un singur ochi și nu reușeai să-ți vezi vârful nasului... Iar cînd îți vedeai nasul, nu-ți vedeai gura. Nu, nu-l interesa cît va dura oglinda. O oglindă nu era un radio; ca să fie și ea un mijloc de legătură, trebuia să mai fie cineva care s-o vadă privindu-se în oglindă. La ce ar folosi o oglindă cuiva care nu putea fi văzut?

La vremea asta probabil că ea începea să fie neliniștită, își va ciuli urechile. Nu întîrzia el prea mult? Desigur că... pungașul fusese destul de isteț și fugise! Oare va începe să strige ? Va leșina ? Sau i se vor umezi ochii ? Orice ar fi făcut, el nu mai e răspunzător. Pentru că el refuzase să recunoască necesitatea unei oglinzi.

— E o poveste... pe care am citit-o undeva... Acum e la modă să-ți părăsești casa. Credeam că se-ntîmplă din cauza condițiilor rele de trai, dar nu pare să fie asta singura cauză. Se vorbea despre o familie de țărani înstăriți, care adăugaseră de curînd pămînt la averea lor, cumpăraseră mașini și prosperau, cînd, deodată, băiatul

207

cel mai mare fugi de-acasă. Fiind un tînăr liniștit, foarte muncitor, părinții au fost uluiți; nu bănuiau de ce plecase. La țară, în sate, ai obligații sociale și trebuie să ții seama de bunul renume, incit moștenitorul familiei avusese desigur un motiv dacă plecase de-acasă...

— Da, desigur. O obligație e o obligație.

— Apoi se pare că o rudă s-a ostenit să-l găsească pe tînăr și i-a aflat povestea. Nu trăia cu nici o femeie, nu părea să fi fost mînat de datorii sau de plăceri, nu exista nici un motiv concret. Care era atunci cauza ? Căci ceea ce spunea tînărul era complet lipsit de sens. Părea incapabil să explice cum trebuie, dar spunea că pur și simplu nu mai putuse îndura.

— Există într-adevăr în lume oameni nebuni, nu?
— Dacă te gândești la asta, poți să-i înțelegi sentimentele.
Ca să-și cultive ogoarele, țărani trebuie să muncească foarte mult.

A

În ultimă instanță, munca lor e fără de sfârșit, și când se mbogățesc, au încă și mai mult de lucru. Totuși țăranul se răscumpără cu cartofii și cu orezul. În comparație cu munca unui țăran, a muta nisip cu lopata e ca și cum ai îngrămădi stînci în Hades, de unde dracii le scot tot atît de repede pe cum le arunci tu în rîu.

208

— Ei, și ce se-ntîmplă pînă la urmă cu rîul Hades ?
— Nimic. E o pedeapsă infernală, tocmai pentru că nu se întîmplă nimic.
— Bine, dar CE s-a întîmplat cu băiatul acela care fugise?
— Plănuise totul dinainte și probabil că vorbise și pentru o slujbă.
— Și ce-a mai făcut?
— S-a dus și s-a angajat la slujbă.
— Și după aceea ?
— Ei bine, după aceea probabil că-și lua leafa la ziua sorocită, iar duminica probabil că-și punea o cămașă curată și se ducea la cinema.
— Și-apoi?
— N-o să știm niciodată, decît întrebîndu-l pe el, nu crezi ?
— Iar cînd a economisit niște bani, probabil că și-a cumpărat un aparat de radio, nu ?...

Convins că sfîrșise cu urcatul, se uită, dar văzu că nu făcuse decît jumătate de drum. Nu, nu era bine așa. Aici terenul era neted. Unde erau luminile după care se orienta? Continuă să meargă, cu neîncredere. Locul pe care stătea era, se pare, creasta unei dune destul de înalte. De ce, atunci, nu putea să vadă de acolo luminile? O presimțire îi paraliza genunchii.

Probabil

209

că tot lenea lui îl dusesese la acest eșec. Lunecă în jos pe versantul pieziș, fără să-i mai pese de direcție. Era un șanț neașteptat de lung, nu numai adînc, dar și lat. Pe fundul lui

se-impleteau și se-ncurcau rînduri-rînduri de nisip ondulat. Ele îi zăpăceau judecata. Chiar așa, nu putea să priceapă de ce nu se mai vedeau luminile satului. Coeficientul de eroare pe care-l acceptase nu întrecea ceva mai mult de jumătate de kilometru, de fiecare parte a liniei pe care mergea înainte. Se rătăcise, poate, dar nu prea mult. Se gîndi s-o ia la stînga, dar de frica satului, simțea că ar fi mai bine s-o ia cu curaj spre dreapta, ca să se apropie de lumini. Curînd ceața se va ridica și vor apărea stelele. Drumul cel mai scurt ar fi într-adevăr să urce pînă la un loc mai înalt, indiferent unde, ca să aibă cît mai multă perspectivă.

Totuși nu putea să priceapă. Nu-nțelegea de ce se legase femeia atît de mult de rîul Hades... Dragostea de cămin și obligația au rost numai atîta timp cît cineva pierde ceva, aruncîndu-le cît colo. Ce pierdea ea, pe această lume și pe acest pămînt? (Radio și oglindă... radio și oglindă...) Firește că-i va trimite un aparat de radio. Dar pînă la urmă nu va fi așa, căci ea va pierde mai mult decît va cîștiga. De exemplu, nu va mai fi ceremonialul îmbăierii lui,

210

care-i făcea atîta plăcere. Obișnuia să strîngă apă pentru baia lui, lăsînd mai puțină pentru spălatul rufelor. Îi turna apă caldă pe picioare și se scutura de rîs, ca și cum și-ar fi făcut-o ei înseși. Nu va mai exista un prilej ca ăsta și nu va mai avea de ce să rîdă. Nu, ea va trebui să înțeleagă. Dintru început n-a existat între ei nici un contract, și, de vreme ce nu existase contract, nu putea fi vorba de ruperea lui. Și-apoi, avusese și el de suferit.

Să luăm, de exemplu, mirosul neplăcut de sake ieftin, care sosea o dată pe săptămînă și părea că fusese stors dintr-o grămadă de bălegar... carnea flească din partea dinăuntru a coapselor ei, unde putea să vadă relieful mușchilor... senzația de rușine, cînd cu un deget muiat în gură trebuia să îndepărteze nisipul, ba de pe o parte, ba de pe alta a trupului ei... și zîmbetul sfios al femeii care făcea ca lucrurile acestea să pară și mai indecente. Dacă le aduna pe toate, erau multe. Chiar dacă participarea lui părea de necrezut, era totuși un fapt. Un bărbat tinde să se piardă în mărunțișuri mai mult decît o femeie.

Cînd se gîndea ce-i făcuseră sătenii, își dădu seama că ar fi aproape imposibil să socotească tot răul pe care-l suferise. Legătura dintre el și femeie nu avea o importanță prea mare. Ceea ce voia era să se

211

răzbune crunt pe ei, odată și odată, încă nu hotărîse ce-ar fi mai rău. Intîi se gîndise să dea foc satului, sau să otrăvească izvoarele, sau să-i momească, unul cîte unul, pe toți într-o groapă din nisip, își biciuise imaginația, născocind fel de fel de răzbunări. Dar acum, cînd ar fi avut ocazia să le pună în aplicare, nu putea să mai gîndească așa, copilărește. La urma urmelor, violența unei singure persoane n-ar face mare lucru. Singura cale era să se plîngă autorităților. Chiar dac-o făcea, îl preocupa să știe cît vor înțelege ei din cruda semnificație a experienței lui. Bine, deocamdată va trimite un raport către prefectura de poliție.

A, da, și-apoi mai era ceva...

Stai! Un zgomot! Nu-l mai auzea. Poate că fusese o închipuire. Și unde dispăruseră luminile satului? Chiar dacă terenul e neregulat, era de-a dreptul absurd că nu se mai vedeau deloc. Probabil că o luase prea mult spre stînga și că, înaintînd prea departe în direcția promontoriului, între sat și el se interpuseseră creste înalte. Nu mai putea să piardă vremea. Va porni vitejește spre dreapta.

...La urmă, mai era un lucru pe care dorea ca ea să nu-l uite... niciodată nu-i răspunsese la întrebare. Plouase două zile în șir. Cînd ploua, forța avalanșelor de nisip creștea, dar era mult mai puțin nisip

212

zburător. Cum lucraseră mai mult în prima zi de ploaie, au putut s-o lase mai moale a doua zi. Folosindu-se de primul timp liber pe care-l aveau de o bună bucată de vreme încoace, se hotărîse să dea viață unui proiect. Era hotărît să afle ce-o determina să rămînă în văgăună și se ținu scai de ea, cu răbdarea cu care zdrelește cineva cojițele rămase după o boală de piele. Perseverența sa l-a uimit chiar și pe el. La-nceput ea lăsase, veselă, ca ploaia să-i lovească trupul gol, dar pînă la urmă aproape se pornise să plîngă. La sfîrșit a-ncercat să spună ceva, explicîndu-i că nu putea să plece

pentru că acolo erau rămășițele copilului și ale soțului ei, îngropate împreună cu cotețul găinilor în ziua taifunului. Asta era de înțeles. Era rațional din partea ei, și el putea înțelege că s-a rușinat și nu i-a vorbit despre asta pînă în clipa aceea. Dar, oricum, voia s-o creadă, și a doua zi hotărîse să jertfească o parte din somn pentru a le căuta rămășițele. Două zile săpase într-una în locul indicat de ea. Dar nu găsisese nici urmă de cotețe - de oseminte, nici atîta. Apoi ea îi arătase alt loc. Dar nici acolo nu găsisese nimic; și-atunci îi mai arătase unul. Săpase astfel zadarnic timp de nouă zile în cinci locuri diferite, iar ea începuse să se scuze, părăind că iar îi venea să se pună pe plîns.

213

Spusese că, desigur, poziția casei se schimbasese, că fusese mișcată din loc de apăsarea nisipului. Sau poate că s-a mișcat din loc însăși văgăuna. Mai spusese că rămășițele soțului și copilului ar putea fi îngropate împreună cu cotețele sub stratul gros de nisip care despărțea casa de cea a vecinului și că, poate, acum sînt în curtea vecinului. Teoretic, era posibil. Expresia ei nenorocită, de cîine bătut, arăta lămurit că nu avusese intenția să mintă, dar că n-a vrut să-i spună toate acestea chiar de la început. Rămășițele erau, ca să zicem așa, doar o scuză. El nu mai avusese forța să se înfurie. Așa că se hotărîse să nu mai încerce să vadă cine cui îi era dator. Credea că ea va înțelege, dar...

Ce-i asta? Se trînti la pămînt cît era de lung. Totul se-ntîmplase prea repede și nu pricepea cum. Deodată satul apărură în fața lui. Probabil că mersese drept spre promontoriul alăturat, în clipa cînd perspectiva se deschise, el se găsea chiar în mijlocul lui. Înainte de a-și putea aduna gîndurile, dinspre gardul de nuiele din apropiere răsună un lătrat dușmănos, preluat de alt cîine, apoi de încă unul. În întuneric se-ndesa în el un cerc de colți albi. Scoase din buzunar frînghia cu foarfecele fixat de ea, sări în sus și începu să alerge. Nu avea

214

de ales. Singurul lucru de făcut era să fugă drept spre marginea satului.

26

FUGEA din toate puterile.

Casele, plutind în lumina vagă a lămpilor aprinse, alcătuiau un labirint de piedici și de poteci, întretăiate de-a lungul unicei piste a fugii lui. Simțea vîntul prin gîtlejul lui strîmtat, cu un gust de rugină călduță. Parcă se afla pe un geam subțire, îndoit, gata să crape. Cu siguranță că echipele de purtători de coșuri își părăsiseră casele, dar era încă prea devreme să fi parcurs toată distanța pînă la plajă. De fapt, nu-și amintea să fi auzit zgomotul căruciorului cu trei roți. Nu putea să nu audă păcănitul motorului cu doi cilindri, de la o distanță de cel puțin o jumătate de milă. Situația era foarte serioasă.

Deodată, din umbră, sări o matahală neagră. Era un cîine destul de mare, judecînd după cum sufla. Totuși, cîinele nu era antrenat, nu știa să atace și făcuse greșeala să latre înainte de a-și înfige dinții în el. Bărbatul îl plesni cu frînghia și îl lovi cu foarfecele ; cîinele scoase un urlet de durere și se topi din nou în umbră. Din fericire, îl

215

apucase doar de manșeta pantalonilor. Cînd se dădu înapoi, picioarele lunecară sub el și, căzînd, făcu o tumbă.

Numaidecît se ridică iar în picioare și o rupse la fugă.

Dar nu era numai unul - erau, se părea, cinci sau șase cîini.

Descurajați, poate, de insuccesul celui dintîi, ceilalți își așteptau rindul în jurul lui, lătrînd. Poate că-i zorea din spate cîinele bondoc și roșcat din colibă. Sări peste o grămadă de scoici, undeva pe un maidan, și se repezi spre un gard de vreascuri, străbătînd o grădină în care fusese întins niște fîn, la uscat. La urmă ieși la drum lat. Încă puțin și era afară din sat.

Chiar lîngă drum era un șanț din care apărură doi copii, care păreau să fie frate și soră. Îi observă prea tîrziu. Făcu tot posibilul să tragă spre el frînghia, dar ea îi lovi și căzură toți trei în șanț. La fund era ceva asemănător unei conducte de lemn, iar zgomotul surd al lemnului lovit le însoți căderea. Copiii începură să zbiere. Drace ! De ce țipau așa de tare ? Îi împinse cu toată puterea și se cățăără afară. În aceeași clipă îl izbiră în față razele a trei lanterne care-i tăiau drumul. Începu să sune și clopotul de alarmă. Copiii plîngeau... cîinii

lătrau... și la fiecare dangăt de clopot, simțea cum îi sare inima din piept. Porii i se deschiseră și sloboziră sudoarea ca tot atâtea mii de

216

insecte înțepătoare, mici ca bobul de orez. Una dintre lanterne părea să fie de tipul celor cu focar ajustabil și chiar când lumina se împutina, ea îl străpungea iar, ca un ac incandescent.

Să încerce un atac frontal, repezindu-se la ei cât putea de tare? Dacă ar trece dincolo de ei, ar fi afară din sat. Poate că mai târziu va regreta, sau nu va regreta, dar totul depindea de clipa aceea. Hai! Nu șovăi! Dacă nu profita de ocazie acum, va fi prea târziu. Nu putea să conteze pe un alt prilej. În timp ce gîndea așa, febril, lanternele, așezate în semicerc în jurul lui, se răspîndiră în dreapta și în stînga și se apropiară încet. Bărbatul apucă frînghia cu putere, știind că trebuia să se miște - dar sta locului, cu degetele de la picioare împlîntate în nisip, incapabil să ia o hotărîre. Spațiile dintre lanterne erau umplute cu umbrele negre ale oamenilor, iar silueta întunecată de lîngă drum, care părea să fie o groapă, era desigur căruciorul cu trei roți. Chiar dacă va reuși să treacă, îl vor apuca pe la spate, în dosul lui auzea pașii copiilor, care nu mai plîngeau, însă o luaseră la fugă. Deodată îi veni o idee: va prinde copiii și-i va folosi ca scut. Luîndu-i ostatici, îi va împiedica pe săteni să se apropie. Dar când se-ntoarse să-i prindă, văzu și în

217

spate alte lumini. Drumul îi fusese închis și într-acolo! Se-ntoarse și, adunîndu-și puterile, fugi înapoi de-a lungul drumului pe care abia venise. Nu era o hotărîre, ci un fel de reflex, sperînd să găsească un loc pe unde să poată traversa duna de lîngă promontoriu. Bărbații din sat se luară după el, răcnind. I se muiară genunchii, ca și cum i s-ar fi desfăcut articulațiile; poate că fugea prea tare. Dar deocamdată, cel puțin, părea să-i fi luat prin surprindere și era în stare să păstreze distanța ca să se-ntoarcă înapoi și să vadă unde erau.

Se-ntreba unde o fi ajuns. Trecuse în goană peste cîteva dune. Cu cât se silea mai mult, cu atît i se părea că aleargă în

zadar, ca-ntr-un coșmar, cînd fugi, dar nu înaintezi deloc. În fine, nu era momentul să se gîndească la asta. În fundul gurii avea un gust de miere amestecată cu sînge. Încercă să scuipe, dar saliva era prea vîscoasă.

Tot mai suna alarma, însă departe și intermitent. Lătratul cîinilor devenise și el doar un zgomot îndepărtat, ostil. Ceea ce-l tulbura acum era propria-i răsuflare, ca o pilă pe metal. Cele trei lumini care-l urmăreau se aflau tot în șir, pîlpîind în sus și-n jos, și, deși nu se apropiau, nu păreau nici să se depărteze, îi era la fel de greu să fugă

218

cum le era și lor să-l urmărească. De acum înainte era o chestiune de rezistență - dar asupra acestui punct el nu putea să fie prea optimist. Poate că tensiunea durase prea mult. Deodată i se păru că mintea lui încetase să mai funcționeze; avu o clipă de slăbiciune cînd speră din tot sufletul că puterile îl vor părăsi și va sfîrși cu toate. Simptomul era primejdios, dar tot era bine că-și dădea seama de asta.

Pantofii îi erau plini cu nisip și degetele de la picioare îl dureau. Privind în jur, observă că urmăritorii rămăseseră departe, la vreo șapte, opt metri în spate, în dreapta. Oare de ce se abătuseră ? Poate că încercau să ocolească crestele dunelor și de fapt continuau să-l urmărească doar așa, ca să se afle în treabă. Erau și ei obosiți. Se spune adesea că urmăritorul obosește mai repede decît urmăritul. Se opri și-și scoase repede pantofii, ca să alerge desculț, îi vîrî sub cureaua pantalonilor, căci în buzunar l-ar fi încurcat.

Recîștigînd puțin curaj, luă cu asalt într-o ultimă izbucnire de viteză o coastă destul de piezișă. Dacă lucrurile mergeau așa și dacă ar avea puțin noroc, ar putea să scape.

Deși nu ieșise încă luna, din cauza stelelor, peisajul era presărat cu pete difuze, luminoase sau mai întunecate. Din depărtare, deosebea lămurit crestele. Părea că

219

se-ndreptau spre capătul promontoriului. Din nou se simți îndemnat s-o ia la stînga. Tocmai cînd era gata să schimbe direcția, se opri brusc. Dacă o lua înspre stînga, va scurta distanța dintre *el* și urmăritori. Rămase trăsnit, dîndu-și

pentru prima dată seama de planul lor. Urmărirea, care la început nu păruse organizată, era de fapt foarte bine gândită; încercau să-l împingă înspre mare. Fără să știe, fusese condus, înțelese deodată că și lanternele fuseseră aprinse cu scopul de a-l face să știe unde erau ei. Și dacă păstrau distanța fără a se apropia, o făceau anume. Dar era încă prea devreme să se dea bătut. Auzise că promontoriul putea fi escaladat; la nevoie, va încerca să treacă înot, spre partea dinapoi a promontoriului. La gândul că-l vor prinde, își zise că nu era timp de șovăit. După câteva pante blânde și lungi, urmă o coastă abruptă, apoi iar una mai blîndă. Un picior după altul, un pas în fața celuilalt, ca niște mărgele înșirate... cu răbdare... răbdare. Pe nesimțite, alarma încetase. Nu mai putea deosebi vîntul de zgomotul mării și de țuitul din urechile lui. Urcă în grabă pe o colină și privi împrejur. Luminile urmăritorilor dispăruseră. Așteptă un moment, dar nu reapărură. Oare scăpase cu adevărat?

220

Speranța care se năștea în el făcea să-i bată mai repede inima. Dacă ar fi adevărat, ar fi un motiv în plus să nu micșoreze eforturile... hai, și mai sus... sus, pe panta următoare!

Deodată nu mai putu să fugă. Își simțea picioarele ca de plumb. Și nu era numai senzația de greutate: picioarele lui începeau parcă să se cufunde. Ca și cum ar fi mers prin zăpadă și, gândind așa, se cufundă pînă la călcîie. Surprins, ridică un picior și celălalt se scufundă repede pînă la genunchi. Ce se-ntîmpla ? Auzise de nisipuri care înghit oameni. Se luptă încercînd să-și elibereze picioarele, dar cu cît se zbătea mai tare, cu atît se cufunda mai adînc.

Amîndouă picioarele îi erau îngropate pînă la coapse.

A! Deci asta era capcana! Ținta lor nu fusese marea, ci locul ăsta! Voiseră pur și simplu să-l omoare fără să se ostenească să-l prindă. Să-l lichideze! Nici un scamator n-ar fi putut s-o facă mai bine. Încă o pală de vînt și - gata - va dispărea complet. Nu-l va găsi nici un cîine polițist. Nemernicii nu trebuiau să-și arate măcar fețele. Nu văzuseră, nu auziseră nimic. Un străin, un prost, se rătăcise de unul singur și dis-

părise. Aranjaseră totul fără să-și păteze măcar mîinile. Se cufunda... se cufunda întruna... curînd va ajunge pînă la brîu... Ce Dumnezeu să

221

facă? Dacă ar putea mări suprafața de contact cu nisipul, greutatea corpului pe centimetru pătrat ar fi mai mică și poate că ar fi în stare să oprească într-ucîtva cufundarea. Se culcă cu brațele întinse. Dar oricum, era prea tîrziu. Vrusese să se culce pe burtă, dar partea de jos a trupului era fixată vertical în nisip. Era cu neputință să-și țină șoldurile obosite în unghi drept -oricît de puțin ar fi durat. Dacă nu erai un artist la trapez, mai devreme sau mai tîrziu poziția asta trebuia să te dea gata.

Ce întuneric era. Lumea întreagă închisese ochii și-și astupase urechile. Nimeni nu se va întoarce măcar să privească la spasmele morții lui. Teama îi sugrumă gîtlejul și deodată izbucni. Fălcile se descleștară și el scoase un țipăt de animal.

— Ajutor!

Expresia tipică. Bine, las-o să fie tipică. Ce rost mai avea individualitatea, cînd erai în primejdie de moarte? Voia să trăiască, oricum, chiar dacă viața lui n-ar fi avut mai multă individualitate decît bobul de mazăre în teaca lui. Curînd va fi îngropat pînă la piept, la bărbie, la nas... Gata. Destul !

— Ajutor! Vă rog! Promit orice ! Vă rog! Ajutor! Vă rog!

La urmă începu să plîngă. Mai întîi suspinele erau controlate, dar curînd totul se prefăcu într-un hohot nestăpînit. Se supunea

222

fricii, cu sentimentul oribil că totul era pierdut. Nu era nimeni să-l vadă - și n-avea nici o importanță. Era prea nedrept că toate acestea se întîmplaseră fără să fie respectată nici una dintre formalități. Cînd murea un criminal condamnat, rămînea cel puțin un proces-verbal. Poate să urle cît va pofți. De vreme ce nu-i nimeni să-l vadă, era totuna...

Așa că atunci cînd din spate îl strigară cîteva voci, surpriza lui fu și mai zdrobitoare. Era învins. Dispăru pînă și sentimentul de rușine, precum cenușa unei aripi de libelulă.

— Hei! Apucă bine !

O scîndură lungă lunecă în jos spre el, lovindu-l în șold. Prin întuneric pătrunse un cerc de lumină și căzu pe scîndură. Își suci torsul, implorîndu-i pe oamenii pe care-i simțea în spatele lui.

— Trageți-mă în sus cu frînghia.

— Nu, nu. Nu te putem trage afară de parc-ai fi o rădăcină, izbucni lîngă el o voce veselă.

Nu putea fi sigur, dar păreau să fie vreo patru-cinci oameni.

— Mai rabdă puțin; am trimis după o lopată. Așază-ți coatele pe scîndură și n-o să te mai afunzi.

Își așază coatele cum i se spusese și-și cuprinse capul în mâini. Părul îi era learcă

223

de sudoare. Nu era prea emoționat, dorea doar ca situația asta rușinoasă să se termine cit mai repede.

— Hei... tu de colo! Ai noroc că te-am urmărit. Aici te afunzi imediat. Pînă și cîinii ocolesc locul. Ai fost în mare primejdie... O mulțime de oameni au pornit încoace, fără să știe, și nu s-au mai întors niciodată. Țasta e un fel de golf săpat de mare în munți. Sînt o mulțime de curenți. Iarna vin zăpezile, peste care se așază nisipul, apoi iar zăpada. Ei, și de zeci de ani, locul s-a făcut ca o grămadă de pesmeți subțiri. Așa ne-a explicat băiatul mai mic al președintelui cooperativei, cel care învață la oraș. Ciudat, nu? Dacă sapi pînă-n fund, poate găsești ceva de preț....

De ce-i spunea toate astea? Cum putea să vorbească atîț de nevinovat, de parcă n-ar cunoaște adevărul ? Ar fi mai bine dacă și-ar da arama pe față. Sau dacă l-ar lăsa singur cu resemnarea lui zdrențuită.

În sfîrsit, în spatele lui se iscă o mișcare. Sosise pesemne lopata. Trei bărbați cu scînduri fixate pe tălpile ghetelor începură să sape greoi un cerc larg în jurul lui. Curățiră nisipul, strat cu strat. Visele, disperarea, rușinea, grija de aparențe - totul fu îngropat în nisip. De aceea nu se simți tulburat cînd mîinile lor îi atinseră umerii. Dacă i-ar fi poruncit, și-ar fi scos pantalonii și

224

și-ar fi făcut treburile în fața lor. Cerul se luminase și luna trebuia să iasă curînd. Cum o să-l primească la întoarcere

femeia ?... De fapt, nu mai avea nici o importanță. Acum era ca un sac de box, lovit cu pumnii din toate părțile.

27

SUB brațe i-au trecut o funie și l-au coborât din nou în văgăună, ca pe un pachet. Nimeni nu scotea o vorbă. Era ca la o înmormântare. Văgăuna se căsca adâncă și întunecată. Luna învăluia peisajul dunelor într-o lumină dulce, făcând să răsară lucioase urmele pașilor și crestele de nisip. Numai văgăuna, refuzând parcă să aibă vreun rol în toată înscenarea asta, era neagră. Nu-l supăra prea mult. Era atît de ostenit, încît pînă și vederea lunii îl făcu să amețească și să-i fie greață.

Femeia era o pată neagră pe întunecimea nisipului. Se luă după el în timp ce se-ndrepta spre pat, dar el parcă nu putea s-o vadă bine. Nu numai femeia, ci totul din jurul lui era învăluit ca în ceață. Chiar după ce se prăbuși pe pat, în minte se vedea gonind cu toată puterea peste nisipuri. Și în vis continuă să fugă, dar somnul nu era adînc. Ii stăruia în amintire lătratul cîinilor

225

și auzea zgomotele făcute de purtătorii de coșuri, își dădu seama că o dată, în timpul nopții, femeia se-ntorsese de la muncă și că aprinsese lampa de la căpătîi, ca să mănînce la lumina ei. Se trezi de tot cînd se sculă să bea apă, dar nu avea încă destulă putere s-o ajute.

Neavînd nimic de făcut, aprinse din nou lampa și fuma distrat o țigară ; un păianjen gras, dar agil, începu să umble în jurul lămpii. Ar fi fost firesc dacă era o molie, dar un păianjen să fie atras de lumină? Fu cît pe ce să-l ardă cu țigara, însă se abținu brusc. Păianjenul continua să umble de jur-împrejur, cu precizie, ca secundarul unui ceasornic. Ori poate că nu era un simplu păianjen. Il observă atent, cînd deodată sosi în zbor o molie cu aripile de un cenușiu închis, pătate cu alb și negru. Umbra ei enormă fu proiectată de cîteva ori pe plafon, în timp ce ea se izbea de apărătoarea lămpii, iar apoi se cocoță pe minerul metalic și rămase nemișcată. Era o molie curioasă, în ciuda aparenței ei vulgare, îi atinse cu țigara trupul. Centrii nervoși fură distruși, iar el scutură insecta crispată în calea păianjenului.

Pe dată drama așteptată începu. Păianjenul sări, fixându-se pe victima încă vie, apoi o lua din loc, cărînd prada imobilă. Părea că-și linge buzele în așteptarea acestei mese gustoase.

226

Nu știuse că există astfel de păianjeni. Ce idee grozavă să folosești lampa în locul plasei! În plasă insecta așteaptă pasivă, dar cu lampa poți s-o atragi. Totuși condiția prealabilă a metodei este o lumină potrivită, imposibil de obținut pe cale naturală. Nu poți să provoci un foc în pădure sau să rătăcești mereu sub lună. Să fie oare vorba de o specie nouă de păianjen, care și-a dezvoltat instinctele în conviețuirea cu omul? Ipoteza nu era rea, dar, în cazul acesta, cum se explică atracția moliei pentru lumină? O molie e altceva decît un păianjen și e greu să-ți închipui că lumina lămpii servește la menținerea speciilor. Problema rămîne aceeași: ambele fenomene au fost observate după apariția luminii făcute de mîna omului, dovadă că moliile nu zboară toate spre lună. Ar fi ușor de-nțeles, dacă acesta ar fi obiceiul unei singure specii de molii, dar cum el este comun moliiilor din zeci de mii de variante, trebuie să presupunem că e o lege imuabilă. Această bătaie nebună și oarbă din aripi, provocată de lumina creată de om... această legătură irațională dintre păianjeni, molii și lumină. Dacă, fără vreo rațiune, apare o lege ca aceasta, în ce să mai creadă omul? Închise ochii, în fața lui păreau să plutească pete de lumină. Cînd încerca să

227

le prindă, se-nvolburau repede și îi scăpau. Erau ca umbrele gândacilor rămase pe nisip.

Il trezi plînsul cu sughițuri al femeii.

— De ce plîngi?

Femeia se sculă repede, încercînd să-și ascundă stinghereala.

— Îmi pare rău... nu vrei să-ți fac un ceai?

Vocea ei înlăcrimată îl surprinse. Cu un gest nervos, femeia se aplecă să ațîțe focul în sobă și mai trecu ceva vreme pînă înțelegese el de ce. Minteaa îi funcționa încet, croindu-și parcă drum printre paginile mucegăite ale unei cărți. Reuși totuși

să întoarcă paginile... și se simți atît de nenorocit, încît i se făcu milă de sine.

— N-am izbutit.

— Da.

— N-am izbutit să fug!

— Dar n-a izbutit nimeni, absolut nimeni. Vocea îi era nesigură, însă ascundea o anumită forță, de parcă i-ar fi apărat nereușita. Era plină de tandrețe și de milă. N-ar fi cinstit să n-o răsplătească.

— Mare ghinion! Dacă reușeam să scap, voiam să-ți trimit un radio.

— Un radio ?

— M-am gîndit mult la asta.

— O, nu. Nu trebuie sa faci așa ceva... zise femeia, tulburată de parcă s-ar fi scuzat. Dacă voi munci în plus, voi putea

228

să mi-l cumpăr singură. Dacă l-aș lua în rate, aș avea chiar și acum bani destui pentru prima rată.

— Asta e bine. Ai putea, dacă l-ai cumpăra în rate...

— Cînd se-ncălzește apa, vrei să te spăl pe spate?

Deodată crescú în el o tristețe plumburie. Singurul lucru pe care puteau să-l facă era să-și lingă rănile unul altuia. Dar vor linge mereu și rănile nu se vor vindeca niciodată, iar la urmă limbile li se vor toci.

—N-am priceput. Dar viata nu e ceva ce se poate pricepe. Există tot felul de vieți, iar uneori partea opusă a colinei pare mai verde. Pentru mine cel mai greu este că nu știu unde vom ajunge cu traiul ăsta, dar probabil că asta nu se știe niciodată, indiferent ce fel de viață duci. Nu mă pot abține să nu simt că ar fi mai bine să am ceva mai mult de lucru.

— Vrei să te spăl?...

Vorbea de parcă îi făcea curaj, cu o voce blîndă, tulburătoare. El își descheie încet cămașa și pantalonii. I se părea că nisipul i-a umplut toată pielea.

(Oare ce face acum femeia cealaltă? se întrebă.) Tot ce se-ntîmplase înainte de ieri părea să se fi petrecut demult de tot.

Femeia începu să frece cu săpun un petic ud.

229

Partea a treia

28

OCTOMBRIE.

Refuzînd să plece, urmele verii aprindeau încă nisipul în timpul zilei, iar tălpile lor goale nu-l puteau suporta mai mult de cinci minute în șir. Dar cînd soarele apunea, pereții crăpați ai camerei lăseau să treacă umezeala rece a nopții și erau nevoiți să usuce cenușa udă din vatră. Din cauza schimbării de temperatură, în diminețile și în serile lipsite de vînt, ceața se înălța ca un rîu noroios.

Într-o zi, el încercă să așeze o capcană de prins ciori în locul gol din dosul casei. O botează „Speranța”.

Proiectul era extrem de simplu. Se baza pe proprietățile speciale ale nisipului. Făcu o groapă destul de adîncă, iar pe fundul ei puse o găleata de lemn. Cu trei bețe, de lungimea chibriturilor, propti un capac ceva mai mic decît gura vasului. De fiecare băț era legat un fir subțire. Firele treceau printr-o gaură din mijlocul capacului și

233

erau în legătură cu o sîrmă care ieșea în afară. De capătul sîrmei fixă, ca momeală, o bucată de pește uscat, și totul fu acoperit cu nisip. Dinafară se vedea numai momeala pe fundul unei adîncituri. De-ndată ce o cioară va apuca momeala, bețele vor luneca afară, capacul va cădea în oală, o dată cu nisipul, iar cioara va fi îngropată de vie. Făcuse două-trei încercări; totul funcționa perfect, își închipuia aievea nenorocita aia de cioară înghițită de nisipul mișcător, fără să aibă nici măcar timp să dea din aripi.

Apoi va scrie o scrisoare și o va fixa pe picioarele ciorii.

Desigur, era o chestiune de noroc. În primul rînd, posibilitatea ca după ce-i va da drumul cioara să cadă în mîinile altcuiva era foarte mică. Nu va ști niciodată încotro va zbura cioara. De obicei, raza zborului ei e foarte limitată. Riscul cel mai mare era că sătenii vor observa în stol o cioară cu o bucată de hîrtie albă fixată de picior și-i vor descoperi planurile. Toată răbdarea lui îndelungată și chinuită va fi fost zadarnică.

Acum, fiindcă nu reușise să scape, devenise foarte

prevăzător. Se adapta la viața din văgăună, de parca ar fi fost un fel de hibernare, concentrându-și eforturile în scopul de a-i face pe săteni să slăbească vigilența. Se spune că repetarea continuă a acelorași gesturi asigură o formă eficientă

234

de camuflaj. Dacă s-ar topi într-o viață de repetări simple, ar sosi poate o vreme când nu-și vor mai da seama de prezența lui.

Repetarea gesturilor mai avea o proprietate eficientă. De pildă, în ultimele două luni, femeia se apucase să înșire în fiecare zi mărgelile, concentrându-se atât de tare, încît fața ei părea umflată. Acul părea să danseze când culegea cu vârful fin mărgelile risipite pe fundul unei cutii de carton, își făcea socoteala că economisise vreo două mii de yeni, destul cît să cumpere un aparat de radio peste două săptămîni.

Mișcările acului erau importante, căci îl făceau pe bărbat să se simtă centrul lumii. Mișcările repetate colorau prezentul și-i dădeau un sentiment de actualitate. Ca într-un fel de întrecere, se hotărî și el să se concentreze asupra unei munci deosebit de monotone. Să măture nisipul de pe bîrnele din tavan, să cearnă orez, să spele - muncile acestea deveniseră ocupațiile cele mai însemnate ale zilei. Timpul zbura, cel puțin cînd muncea. Proiectul de a confecționa un cort de celofan, care să-i apere de nisip cînd dormeau, și planul de a coace pești îngropîndu-i în nisip fierbinte - lucrurile acestea făceau să treacă timpul în mod destul de plăcut.

De vreme ce se întorsese, încercase serios să nu mai citească ziare, ca să nu se

235

enerveze. După o săptămînă, nu se mai gîndi să citească. După o lună parcă uitase că existau ziare. Văzuse o dată o reproducere după o gravură numită „ladul singurătății” și găsisse că era stranie. Un bărbat plutea instabil în aer, cu ochii larg deschiși de groază, iar spațiul din jurul lui, departe de a fi gol, era atât de îmbîcsit cu umbrele semitransparente ale celor morți, încît abia se putea mișca. Morții, fiecare cu expresia lui, încercau să se împingă unii pe alții, vorbind neîncetat cu omul. Ce fel de „lad al singurătății” mai era și

ăsta? se mirase el. Poate că îi greșiseră titlul, crezuse el atunci, dar acum înțelegea foarte bine. Singurătatea era o sete nesatisfăcută de iluzii.

Și astfel, își mușcai unghiile, incapabil să te mulțumești cu simpla bătaie a inimii .. fumai, incapabil să te mulțumești cu ritmul creierului... tremurai, incapabil să găsești mulțumire numai în sex. Respirație, mers, contracții ale mușchilor, obligații zilnice, duminici revenind după șapte zile, examene finale la patru luni - departe de a-l liniști, toate acestea avuseseră efectul de a-l împinge spre o nouă repetare a lor. Curînd, începu să fumeze mai mult și avu coșmaruri teribile, în care căuta să se ascundă de ochii lumii cu o femeie cu unghiile murdare ; iar cînd își dădu seama că începe să

236

prezinte simptome de intoxicație, se trezi deodată în ceruri dominate de un ciclu eliptic extrem de simplu și în dunele de nisip guvernate de lungimile de undă de $l/8$ mm.

Deși simțea un fel de mulțumire blîndă în munca manuală pe care o săvîrșea zilnic și în bătălia repetată împotriva nisipului, reacția lui nu era chiar masochistă. Nu i s-ar fi părut curios dacă s-ar institui o asemenea cură.

Într-o dimineață, pe lîngă ceea ce i se aducea de obicei, primi și o revistă cu benzi desenate. Revista în sine nu era cine știe ce. Coperta era uzată și purta urme de degete soioase; o luaseră probabil de la un anticar. Dar, exceptînd faptul că era murdară, reprezenta genul de atenție de care erau capabili sătenii. Ceea ce l-a deconcertat a fost că, văzînd-o, se pornise pe rîs, tăvălindu-se pe jos și zvîrcolindu-se ca apucat.

Benzile desenate erau teribil de stupide. Schițe lipsite de sens, vulgare, mîzgălite în grabă, și totuși dacă l-ar fi întrebat cineva, n-ar fi putut să explice de ce erau amuzante. Una era atît de nostimă numai din cauza expresiei de pe mutra unui cal care căzuse, cu picioarele zdrobite, sub povara campionului care-l încălecuse. Cum putea să rîdă, cînd el însuși era în aceeași

237

situație ? Rușine să-i fie! Acomodarea cu starea în care se afla avea o limită. Planul fusese ca această acomodare să fie

un mijloc, nu un scop. Suna bine să vorbească de hibernare; dar oare se preschimbase într-o cîrțiță și pierduse orice dorință de a-și arăta fața în lumina soarelui, tot restul vieții ? Cînd se gîndea la asta, înțelegea limpede că nu avea de unde să știe cînd și cum se va ivi o nouă ocazie de evadare. Putea să conceapă o obișnuință în așteptare, fără vreo țintă precisă, iar cînd, în cele din urmă, hibernarea avea să se sfîrșească, prevedea că va orbi de atîta lumină, că-i va fi cu neputință să iasă din văgăună. Trei zile cerșetor, toată viața cerșetor - așa e zicala. Caria aceasta internă apare, pesemne, neașteptat de repede. Era un lucru serios, dar în clipa cînd își reamintea de expresia de pe chipul calului, îl cuprindea din nou rîsul acela stupid.

În lumina lămpii, femeia, concentrîndu-se ca de obicei la înșirat mărgelile, își înălță capul și-i zîmbi nevinovată. Nu-și mai putu suporta dezamăgirea și, dînd la o parte revista, ieși.

Deasupra stîncii o ceață lăptoasă se agita în valuri și în vîrtejuri. Spații pline de umbre, stropite cu urmele nopții... spații care sclipeau ca sîrma incandescentă...

238

spații care pluteau ca scame de aburi lucioși. Combinația umbrelor era plină de fantezie și trezea în el reverii nelimitate. Nu se va sătura niciodată de priveliștea asta. Fiecare clipă era plină de descoperiri noi. Acolo erau toate - forme aievea, confundate cu forme fantastice, nemaivăzute. Se-ntoarse spre învolburarea de umbre și lumini și, fără să vrea, i se adresă:

— Înălțimea ta, cer să mi se comunice de ce sînt acuzat. Cer să mi se spună de ce am fost condamnat. Ai în față un inculpat care așteaptă bunăvoința domniei tale.

Atunci, din ceață îi răspunse o voce pe care își amintea c-o mai auzise. Era înăbușită, de parcă ar fi venit prin telefon.

— Unu la sută, la urma urmei...

— Ce-ai spus?

— Îți spun că în Japonia schizofrenia apare în raport de una la o sută de persoane.

— Ce vrei să spui, pentru numele lui...

— Și cleptomania apare tot în proporție de unu la sută.

— Despre ce tot vorbești, pentru numele lui Dumnezeu?
— Dacă printre bărbați homosexualitatea există în proporție de unu la sută, proporția de lesbiene trebuie să fie tot de unu la sută. Incendiatorii reprezintă unu la sută; bețivii cronici, unu la sută; arierații mintal,

239

unu la sută; maniacii sexuali, unu la sută; megalomanii, unu la sută; șarlatanii obișnuiți, unu la sută; femeile frigide, unu la sută; teroriștii, unu la sută; paranoicii, unu la sută...

— Aș vrea să încetezi cu aceste absurdități...

— Ascultă-mă în liniște. Morfinomanii, istericii, ucigașii maniaci, sifiliticii, debilii mintal - presupunând că din toți aceștia ar fi câte unu la sută, totalul ar fi de douăzeci la sută. Dacă ai putea să enumeri încă optzeci de astfel de anomalii - și sigur că ai putea -, ar exista dovada statistică a faptului că omenirea este formată într-o proporție de sută la sută din anormali.

— Ce prostie ! Anormalitatea n-ar putea apărea dacă n-ar exista un standard de normalitate!

— Haide, haide, încercam doar să te apăr.

— Să mă aperi?...

— Chiar și dumneata vei insista prea puțin asupra vinovăției dumitale.

— Firește!

— Atunci, aș vrea să fii mai ascultător. Oricât de excepțional ar fi cazul dumitale, n-ai nici un motiv să te frămînti. După cum nimeni nu e obligat să salveze o pasăre atît de stranie ca dumneata, nimeni n-are dreptul nici să te judece.

240

— Pasăre stranie? De ce protestul împotriva detenției ilegale face din mine o pasăre stranie ?

— Nu mai pretinde că ești nevinovat, în Japonia, regiune tipică de umiditate și fierbințeală mare, optzeci și șapte la sută din daunele anuale se datorează apei; daune provocate de nisipul purtat de vînt, ca în cazul dumitale, n-ar reveni nici la a suta mia parte. Ridicol ar fi ca și cum s-ar face în Sahara legi speciale împotriva daunelor provocate de apă.

— Nu vorbesc de legi speciale. Vorbesc de suferințele prin care am trecut. Detenția ilegală este ilegală, fie că e într-un

deșert, fie că e într-o mlaștină.

— O detenție ilegală... Lăcomia omenească nu are limite. Dumneata ești o avuție prețioasă a sătenilor.

— Of, la naiba! Pînă și eu am un alt rost în viață decît acesta.

— Ești chiar atît de sigur că e bine să învinuiești scumpul tău nisip?

— Să-l învinuiesc?

— Aud că sînt în lume persoane care au pierdut cîte zece ani ca să calculeze valoarea lui n , cu cîteva sute de zecimale. Ei bine, să presupunem că acesta este rostul existenței lor. Dar dumneata te-ai oboșit să vii în locurile acestea, tocmai pentru că ai respins un astfel de rost al existenței.

241

— Nu, nu-i adevărat. Chiar și nisipul are aspecte diferite. Poți să-l utilizezi la turnat tipare și este un material indispensabil la legarea betonului, în agronomie s-au făcut cercetări, profitînd de faptul că nisipul elimină ușor buruienile și ciupercile parazite. S-au făcut experiențe de transformare a nisipului în sol, folosind enzime care dezintegrează solul. De nisip nu poți să vorbești la modul superficial.

— Ei, lasă. Vrei să faci prozelitism? Dacă-ți schimbi așa de mult punctul de vedere, n-am să mai știu ce să cred, nu?

— Nu vreau să mor ca un cerșetor!

— Ei, ce mi-e una, ce mi-e alta! Peștele pe care nu-l prinzi e întotdeauna cel mai mare.

— Drace, cine ești?

Dar ceața se involbură și mistui vocea, în schimb, lunecară în jos sute de jerbe de lumină. Amețit, sufocat, simți o oboseală care-l cuprindea ca un fum.

Auzi un croncănit de cioară. Deodată, își aduse aminte de capcană și se gîndi să se ducă în dosul casei și să-și arunce privirea asupra „Speranței”. Nu erau perspective de succes, dar era ceva mai bun decît revista cu benzi desenate.

Momeala atîrna la fel ca atunci cînd așezase capcana. Ii ajunsese pînă la nări putoarea de pește stricat. Așezase „Speranța” de

242

două săptămîni, și nu se întîmplase nimic. Care să fie motivul? Avea încredere în construcția lui. Dacă vreo cioară

ar lua momeala, ar fi prinsă. Numai că nici o cioara nu catadicsise să ia în seamă capcana.

Ce nu le plăcea, de nu se apropiau de „Speranță” ? De oriunde o privea, nu putea să descopere nimic suspect. Ciorile erau poate prea prudente, obișnuite să adune resturi pe lângă casele oamenilor. Ei bine, atunci problema era cine va avea mai multă răbdare... pînă ce se vor obișnui cu peștele stricat din gropița lui. Răbdarea în sine nu însemna numaidecît înfrîngere. Mai degrabă înfrîngerea începea atunci cînd răbdarea era socotită înfrîngere. Își botezase invenția „Speranța” tocmai din această cauză. Capul Bunei Speranțe nu era la Gibraltar, ci la Capetown. Se-ntoarse încet în casă, tîrșîindu-și picioarele. Sosise din nou vremea somnului.

29

CÎND îl văzu, femeia stinse lampa, ca și cum atunci și-ar fi amintit, și se mută mai lângă ușă, la lumină. Oare avea de gînd să lucreze înainte ? se întrebă el. Deodată simți un impuls irezistibil. Stînd în fața ei, îi răsturnă cutia de mărgelile de pe genunchi.

243

Grăunțe negre, ca semințele de iarbă, curseră peste podeaua de lut, cufundîndu-se numaidecît în nisip. Ea îl privi surprinsă, dar nu spuse nimic. De pe fața bărbatului dispăru brusc orice expresie. Un geamăt slab i se desprinse de pe buzele încrețite., urmat de puțină salivă gălbuie.

— N-are rost. Lasă mai bine totul baltă. Nimic n-are rost.

Curînd otrava și se va cuibări în sînge.

Nici acum femeia nu zise nimic. Mărgelile pe care apucase să le înșire se legănau încet între degetele ei, strălucind ca picăturile de melasă. Tot trupul lui fu cuprins de un tremur ușor.

— Da, așa e. Curînd va fi prea tîrziu. Într-o zi vom vedea că sătenii au dispărut pînă la unul și că am rămas doar noi singuri. Știu că va fi așa - e adevărat. Și se va întîmpla curînd. Va fi prea tîrziu cînd ne vom da seama că am fost trădați. Ce am făcut pentru ei pînă acum li se va părea un fleac.

Ochii femeii erau ațintiți asupra mărgelilor pe care le ținea

în mîină. Dădu încet din cap.

— N-au să facă asta. Nu toată lumea poate să trăiască după ce pleacă de aici.

— E totuna, nu ? Nici cine trăiește aici nu duce cine știe ce viață.

— Dar mai e nisipul...

244

— Nisipul ? Bărbatul scrîșni din dinți, ridicînd capul. La ce slujește nisipul? Afară că-ți face viața amară, nu-ți aduce nici o para chioară.

— Ba da. Poate fi vîndut.

— Îl vinzi tu? Cum poți să spui așa ceva?

— Unor societăți de construcții... și altor întreprinderi, îl amestecă cu ciment.

— Nu zău! Ar fi grozav dacă ai amesteca nisip din acesta cu ciment! Are prea multă sare. În primul rînd, e oprit de lege sau cel puțin de regulile construcțiilor.

— Firește că-l vînd pe ascuns și împart pe din două cheltuielile de transport...

— Asta-i prea absurd! Chiar dacă l-ar da pe degeaba, ce-or să facă atunci cînd clădirile și digurile vor începe să se dărîme ?

Femeia îl întrerupse brusc, cu ochii acuzatori. Vorbea rece, privind îndărătnic spre pieptul lui, și atitudinea ei era cu totul neașteptată.

— De ce să ne batem capul cu ce li se-ntîmplă altora?

Bărbatul încremeni. Schimbarea era atît de totală, încît avu impresia că de pe fața ei căzuse o mască. Părea să fie chipul satului, descoperit prin ea. Pînă atunci crezuse că satul joacă rolul călăului. Sau poate că sătenii erau niște plante fără minte,

245

carnivore, iar el era o victimă nenorocită, care se-ntîmplase să le cadă în gheare. Dar din punctul de vedere al sătenilor, ei fuseseră cei părăsiți. Firește că nu aveau nici un motiv să se simtă obligați față de cineva din lumea de afară. Astfel, dacă el săvîrșea o nelegiuire, își mijeau colții la el. Niciodată nu i se-ntîmplase să vadă în felul acesta legăturile dintre el și sat. Era natural ca sătenii să se înfurie și să se enerveze. Dar

dac-ar fi așa, ar însemna că-și respinge propria justificare.

— Poate că ție nu trebuie să-ți pese de ce li se întâmplă altora, zise el, încercînd disperat să-și restabilească poziția, dar cineva ia, la urma urmei, o mulțime de bani de pe urma acestei afaceri meschine, nu? N-are rost să dai ajutor unor astfel de oameni.

— O, nu. Cumpărarea și vînzarea nisipului se face de către cooperativă.

— Înțeleg. Dar chiar și așa, cu ceea ce cîștigă ori cu bunurile cumpărate...

— Oricine a fost destul de bogat să aibă bărci sau altceva a plecat de mult de aici. Tu și cu mine am fost tratați foarte bine... Zău așa, nu s-au purtat urît cu noi. Dacă crezi că mint, pune-i să-ți arate socotelile și ai să vezi...

Bărbatul stătea încremenit, cuprins de o vagă amețeală. Se simțea cumplit de

246

descurajat. Harta militară, pe care forțele inamice și prietene fuseseră clar însemnate, era umbrită de necunoscute în culori intermediare, ca niște pete neregulate de cerneală. Cînd se gîndea la asta, înțelegea că nu era nevoie să se tulbure pentru un lucru atît de mărunț ca o revistă de benzi desenate. Nu era nimeni în jur căruia să-i pese dacă el rîdea prostește ori nu. Gîtlejul i se strînse și începu să mormăie fără șir:

— Da... Da, desigur. E adevărat... treaba lor... a celorlalți...

Apoi de pe buze i se desprinseră cuvinte la care nici el nu se aștepta:

— Hai să cumpărăm un ghiveci cu o plantă, vrei?

Se mira și el de ce spusese asta, dar cum expresia femeii era și mai mirată, nu mai putu să dea înapoi.

— E așa de plictisitor să n-avem nimic în fața ochilor.

Ea răspunse în silă:

— Vrei să avem un pin ?

— Un pin ? Nu-mi plac pinii. Orice e mai bun decît un pin, pînă și o buruiană, înspre promontoriu crește niște iarbă. Cum îi ziceți ?

— E un fel de grîu sau de iarbă a dunelor, cred eu. Dar un copac ar fi mai bun, nu?

247

— Dacă ne dau un copac, să fie un arțar sau un arbore din aceia cu crengi subțiri și frunze mari... ceva cu frunze care să foșnească în bătaia vîntului.

Care să foșnească... foșnet de frunze, răsucindu-se, încercînd zadarnic să scape de pe ramuri...

Respirația, fără legătură cu simțirea lui, părea ca o adiere ușoară. Simțea că e gata să plînga. Se aplecă repede, acolo unde mărgelile se vărsaseră pe podeaua de lut, și începu să pipăie de jur-împrejur suprafața nisipului, bîjbîind.

Femeia se ridică.

— Lasă asta. Am să le caut eu. Va fi ușor dacă voi lua sita.

30

INTR-O ZI, pe cînd stătea și urina privind luna cenușie, care atîrna parcă pe marginea văgăunii, gata să-i sară în brațe, îl cuprinse brusc un tremur. Se întrebă dacă nu cumva răcise. Nu, tremurul părea să fie de altă natură. Il cunoștea bine pe cel care precede temperatura ridicată, dar acum era altceva. Nu-l lua cu frig, și nici nu-l usturau ochii. Ii tremura nu pielea, ci mai degrabă măduva oaselor. Și erau ca niște valuri răspîndindu-se încet, în cercuri tot

248

mai mari, pornite din același centru. Fiecare oscior îi era cuprins de o durere surdă și continuă. Era ca și cum i-ar fi trecut prin trup, clinchenînd, o cană de tinichea ruginită, dusă de vînt.

Cum sta așa tremurînd, privind la lună, îi veniră în minte o serie de gînduri. Suprafața lunii era ca o cicatrice granulată, pudrată... ca un săpun ieftin, uscat... ca o gamelă ruginie de aluminiu. Apoi, i se păru că seamănă mai degrabă cu un craniu alb — simbolul universal al otrăvii... cu tabletele albe, pudrate, de pe fundul cutiei lui de insecte... ce asemănare uluitoare între suprafața lunară și tabletele efluorescente de cianură de potasiu. Se întrebă dacă borcanul mai era ascuns sub prispa de pe podeaua de lut, de lîngă intrare, unde o lăsase.

Inima începu să-i bată neregulat, ca o minge spartă de ping-pong. De ce trebuia să se gîndească numaidecît la lucruri atît

de sinistre?... Ce tristă asociație de idei. Și chiar fără asta, vîntul de octombrie purta în el un ecou apăsător de regrete, șuierul lui mlădios răsunînd ca prin niște păstăi goale, fără semințe. Cînd privi iar în sus, spre marginea văgăunii, ușor luminată de razele lunii, se gîndi că sentimentul acesta de jale era, poate, gelozie. Poate că era gelozie pe tot ce avea formă dincolo de

249
văgăună: străzi, troleibuze, semne de circulație la intersecții, reclame pe stîlpii de telefon, stîrvul unei pisici, debitul de țigări. Așa cum nisipul rodea lemnul pereților și grinzile, la fel gelozia îi rodea sufletul, făcîndu-l să semene cu o oală goală pusă pe sobă. Dar într-o oală goală temperatura crește repede și, nefiind în stare să suporte fierbințeala, el va trebui să renunțe curînd. Întîi să reziste clipei prezente, abia apoi va putea vorbi de speranță.

Ah, cît dorea un aer mai respirabil! Cel puțin să fie curat, neamestecat cu propria-i suflare. Ce minunat ar fi dacă o dată pe zi, măcar o jumătate de oră, ar putea să se urce sus pe stîncă și să privească în largul mării. Ar trebui să-l lase să facă măcar atît. Îl păzeau prea strașnic ca să poată evada, dar cerea atît de puțin, ținînd seama cît de cinstit muncise pentru ei timp de peste trei luni. Pînă și un pușcăriaș are dreptul să se miște puțin.

— Nu mai suport! Dacă o s-o țin tot așa, înfundîndu-mă zi de zi tot mai mult în nisip, am să mă prefac într-o murătură umană! Mă-ntreb dacă i-aș putea convinge să mă lase să mă plimb o dată.

Femeia tăcu, plictisită parcă, aidoma unei persoane mature în fața unui copil rău care și-a pierdut bomboana.

250

— Să nu-mi spună că nu se poate! Deodată bărbatul se supără. Pomeni și de scara de frînghie, care-i răscoli amintiri dureroase.

— Data trecută, cînd am evadat, am văzut cu ochii mei cum, la cîteva case de pe rîndul acesta, atîrnau scări de frînghie, lăsate tot timpul.

—Da... dar... spuse ea sfios, de parcă își cerea iertare, cei mai mulți oameni de acolo trăiesc în ele dintotdeauna.

— Și vrei să spui că pentru noi nu există nici o speranță? Femeia aplecă privirea resemnată, ca un câine părăsit. Chiar dacă ar fi înghițit în fața ei cianură de potasiu, l-ar fi lăsat probabil s-o facă, fără să spună nici un cuvânt.

— Bine. Am să-ncerc să mă înțeleg direct cu ei.

Dar în inima lui nu credea că va izbuti mare lucru. Se obișnuise să fie înșelat în așteptări, și de aceea când, o dată cu al doilea rînd de purtători de coșuri, bătrînul aduse răspunsul, fu surprins și năucit.

Dar uimirea-i fu și mai mare când află răspunsul.

— Bine, hai să vedem... spuse încet și ezitînd bătrînul, de parcă și-ar fi rînduit în cap niște hîrtoage vechi. Știi... ăă... nu... ăă... fără putință de îndeplinit... Eh... ar fi numai, de pildă, dar dacă ați ieși în față...

251

voi amîndoi... iar noi toți v-am privi... și dacă v-ați apuca de... și ne-ați lăsa să vedem... ce ceri e destul de cuminte, așa că am hotărît... e în ordine...

— Ce vrei să spui să va las să vedeți ?

— Ei... ăă... voi doi... făcînd împreună... asta vrem să spunem.

În jurul lui, echipa purtătorilor de coșuri izbucni într-un rîs nebun. Bărbatul stătea amorțit, de parcă cineva l-ar fi strîns de gît; încet, încet, începu să înțeleagă ce doreau. Și începu să înțeleagă că a-nțeles. O dată ce pricepu, propunerea lor nu părea prea surprinzătoare.

Ca o pasăre de aur, raza unei lanterne îi trecu pe la picioare. Parcă la un semn, încă șapte sau opt săgeți se adunară într-un disc de lumină și începură să se tîrască în cerc pe fundul văgăunii. Molipsit de ardoarea încinsă ca de rășină a bărbaților din vîrfurile stîncii, fu cuprins de nebunia lor înainte de a se gândi să i se împotrivescă.

Se întoarse încet spre femeie. Pînă în clipa aceea, ea își mînuise lopata, dar acum dispăruse. Fugise în casă? Se uită prin ușă și o strigă.

— Ce trebuie să facern?

Vocea înăbușită a femeii venea chiar din dosul peretelui.

— Lasă-i în pace !

252

— Dar vreau să ies de aici. Crede-mă.

— Cum poți să...

— Nu trebuie s-o iei în serios.

— Ți-ai pierdut mințile? strigă deodată femeia. Asta e! Ți-ai ieșit din minți. N-aș putea să fac așa ceva. Nu sînt o tîrfă. Se-ntreba dacă așa era. Oare își pierduse mințile ? Tresări în fața vehemenței femeii, dar în suflet i se răspîndi un fel de confuzie perversă. Fusese atît de chinuit... ce mai contau acum aparențele? Dacă ei, cei observați, fac ceva rău, tot atîta rău fac și cei care-i observă. Nu trebuie să facă diferența între observat și observatori. Poate că mai există încă între ei o mică deosebire, dar ceea ce-i cereau să facă, această mică ceremonie o va face să dispară. Și cînd te gîndesti ce răsplată va primi... va putea să meargă în orice direcție, să ridice capul și să tragă în piept o gură de aer curat, deasupra acestei cloace!

Pe bîjbîite, se aruncă deodată asupra femeii cu tot trupul.

Țipătul ei și zgomotul pe care-l făcuseră amîndoi, înlănțuiți, lovindu-se de peretele de nisip, iscară o ațîțare și o frenezie animalică pe vîrfurile stîncii. Fluierături, bătăi din palme... strigăte obscene, nearticulate... Numărul observatorilor crescuse și cuprindea acum, alături de bărbați, cîteva femei tinere, și erau cel

253

puțin de trei ori mai multe lanterne, a căror lumină se revărsa peste prag.

Reușise, poate pentru că o luase prin surprindere. Fu în stare s-o scoată din casă, ținînd-o de guler - o greutate inertă ca un sac. Luminile în semicerc din jurul vîgăunii păreau focuri de tabără pentru cine știe ce sărbătoare nocturnă. Deși nu era chiar atît de cald, de sub braț îi țîșni sudoarea, ca un strat de piele jupuită, iar părul îi era ud de parcă și-ar fi turnat apă pe cap. Țipetele observatorilor sunau ca niște ecouri comprimate, umplînd cerul de deasupra capului cu niște aripi mari și negre. Avea impresia că îi crescuseră aripi. Simțea atît de clar privirea sătenilor, așa cum stăteau deasupra lor, cu respirația tăiată, de parcă ar fi fost chiar ei

acolo. Făceau parte din el, iar saliva lor vîscoasă, băloasă - era propria lui dorință, în sine sa se socotea mai degrabă unealta călăului decît victima lui.

Șnurul care-i ținea strîns pantalonul îl strîngea tare. În întuneric, degetele lui tremurătoare păreau de două ori mai neîndemînatice decît de obicei. Cînd, în cele din urmă, îl rupse, apucă cu mîinile fesele femeii și-i mută șoldurile sub el, dar în aceeași clipă femeia se răsuci toată și se smuci într-o parte. El se zbătu prin nisip, încercînd s-o prindă, dar din nou fu respins

254

cu o rezistență de oțel. O apucă violent, implorînd-o.

— Te rog! Te rog! Tot nu pot... ne prefacem doar...

Dar nu mai era nevoie s-o prindă. Acum ea nu mai voia să fugă. Auzi un zgomot de pînză ruptă și-n aceeași clipă fu lovit cu putere în burtă de umărul ei, care purta greutatea și mînia întregului trup. Își apucă genunchii și se ghemui.

Rezemată de el, femeia îl lovea întruna peste față, cu pumnii. La-nceput mișcările ei păreau încete, dar fiecare lovitură, aplicată ca și cum ar fi pisat sare, avea greutate, îi dădu sînge pe nas. Nisipul se lipi de sînge; fața nu-i era decît o bucată de țarină.

Ațîțarea oamenilor de sus se replie repede, ca o umbrelă cu spițele rupte. Deși încercau să-și unească vocile nemulțumite, rîzînd și stîrnindu-i, ele nu mai erau la unison și răsunau fals. Larma obscenă de bețivani nu mai stimula pe nimeni. Cineva aruncă ceva în jos, dar fu certat numaidecît de un altul. Sfirșitul fu la fel de brusc ca și începutul, în depărtare răsunară strigăte care-i chemau înapoi la muncă pe bărbați, iar șirurile de lumini dispărură ca și cum le-ar fi retras cineva. Rămase doar vîntul mohorît din nord, care risipi și ultimele urme de excitație.

255

Dar bărbatul, bătut și acoperit de nisip, își zicea că de fapt totul se-ntîmplase așa cum fusese scris. Gîndul acesta îi stăruia într-un ungher al conștiinței, ca o rufă udă, acolo unde, singură, bătaia inimii era dureros de clară. Brațele femeii, fierbinți ca focul, erau la subsuorile lui, iar mirosul trupului ei era ca un spin care-i străpungea nasul. Se lăsă

pradă mîinilor ei, ca o piatră netedă și plată în albia unui rîu. Parcă tot ce rămăsese din el se prefăcuse într-un lichid care se scurgea pe trupul ei.

31

SĂPTĂMÎNI monotone de nisip și de nopți treceau una după alta.

„Speranța” sta nebăgată în seamă de ciori, ca mai înainte. Iar momeala de pește uscat nici nu mai exista. Deși fusese disprețuită de ciori, nu fusese refuzată de bacterii, într-o dimineață, pipăind capătul bățului, simți că nu mai rămăsese decît pielea. Pestele se prefăcuse într-o pulpă neagră, aproape lichidă. Pe cînd schimba momeala, se hotărî să verifice instalația. Cînd dădu la o parte nisipul și deschise capacul, rămase trăsnit. Pe fundul găurii se adunase apă. Nu era multă, doar vreo

256

cîteva degete, dar era limpede, era aproape curată, mai curată decît apa cu gust metalic care li se aducea zilnic. Oare plouase de curînd? se-ntrebă el. Nu. Nu mai plouase de cel puțin o jumătate de lună. Atunci, putea să fie ploaia rămasă de acum o jumătate de lună? Să zicem că-i așa, dar îl mira faptul pentru că știa că fundul capcanei era găurit. Cînd o ridică, începu să curgă apa din fundul ei, așa cum se așteptase. La adîncimea aceea nu putea să fie vorba de un izvor subteran, ceea ce-l silea să tragă concluzia că apa nu putea decît să fi fost împrăștiată mereu. Teoretic, cel puțin, așa trebuia să fie. Dar de unde putea să provină apa în miezul acestui nisip uscat? Abia putu să-și stăpînească emoția crescîndă. Nu putea decît să se gîndească la un singur răspuns : acțiunea capilară a nisipului. Avînd o mare căldură specifică, suprafața nisipului este invariabil uscată, dar dacă sapi puțin, vezi ca partea de dedesubt e totdeauna umedă. Probabil că evaporarea de la suprafață acționează ca un soi de pompă, aspirînd apa de dedesubt. Cînd se gîndea la asta, totul se explica ușor - uriașa cantitate de ceață emanată de dune în fiecare dimineață și seară, umezeala anormală care se lipea de stîlpi și de pereți, făcînd lemnul să putrezească. Pe scurt,

257

uscăciunea nisipului nu se datora pur și simplu lipsei de apă, ci mai degrabă faptului că absorbția provocată de atracția capilară nu egala niciodată viteza evaporării. Cu alte cuvinte, pentru că apa era mereu înlocuită. Dar apa aceasta circula cu o viteză de neconceput într-un sol obișnuit. Și iată că „Speranța” întrerupsese undeva acest circuit. Probabil că șansa de a așeza capcana cu spărtura ei din jurul capacului fusese suficientă să prevină evaporarea apei. Nu putea explica însă așezarea și raportul ei cu alte elemente; dar continuând studiul, cu siguranță că va fi în stare să repete experiența. Mai mult, poate n-ar fi imposibil să conceapă un dispozitiv mai eficient pentru păstrarea apei.

Dacă va izbuti în experiențele acestea, nu va mai fi nevoit să se supună sătenilor ori de câte ori nu-i aduceau apă. Dar mai importantă era descoperirea că nisipul reprezenta o imensă pompă. El stătea deci pe o pompă aspiratoare. Fu nevoit să se așeze un moment, să-și controleze respirația, ca să-și liniștească bătăile sălbatice ale inimii. Desigur, încă nu avea rost să spună nimănui despre asta. Va fi atuul lui în caz de nevoie.

Dar nu-și putu înăbuși valul de râs care izbucni în el. Chiar dacă reușea să tacă, să

258

nu spună nimic despre „Speranță”, îi era greu să-și ascundă bucuria.

Slobozi brusc un strigăt și, apropiindu-se pe la spate, îmbrățișa șoldurile femeii, care făcea patul; ea sări într-o parte, iar el căzu pe spate și rămase așa, dînd din picioare și rîzînd tot timpul. I se părea că-l gîdilă în stomac un balon de hîrtie umplut cu un gaz foarte ușor. Simțea că mîna pe care o ținea pe față plutea liberă în aer.

Femeia rîse, în silă, probabil numai ca să-i facă pe plac. El se gîndea la vasta rețea de firișoare de apă care se tîrau prin nisip, în timp ce ea credea, desigur, că purtarea lui conține îmbieri sexuale. Era în ordine. Numai un naufragiat abia scăpat de la înec ar putea înțelege psihologia cuiva care izbucnește în râs doar pentru că poate să respire.

Faptul că se afla tot pe fundul văgăunii, ca întotdeauna, nu se schimbase, dar el se simțea urcat pe un turn înalt. Poate

că lumea se-ntorsese cu fundul în sus, iar protuberantele și depresiunile se inversaseră. Oricum, descoperise apă în nisip. Avînd acest proiect, sătenii nu vor putea să se amestece în viața lui. Oricît îi vor tăia apa, se va descurca foarte bine. Din nou îi veni să rîdă gîndindu-se cît de uimiți vor fi sătenii. Era tot în groapă, dar i se părea că era afară, întorcîndu-se, putea să vadă

259

toată scena. Nu vezi bine un mozaic decît privindu-l de la distanță. Dacă te apropii prea mult de el, te pierzi în amănunte. Părăsești un detaliu, numai ca să dai peste altul. Poate ce văzuse pînă atunci nu era nisipul, ci doar grăunțe de nisip.

Același lucru putea să-l spună și despre cealaltă femeie, și despre foștii lui colegi, profesorii. Pînă acum îl preocupaseră doar amănuntele, exagerate : nările unui nas gros, buze încrețite, netede sau subțiri, degete late sau ascuțite, ochi injectați, cîțiva negi pe gît, vinișoarele vineții de pe un sîn. Dacă privea toate acestea de foarte aproape, i se făcea greață. Dar unor ochi prevăzuți cu lentile care îndepărtează, totul îi apărea minuscul, asemenea unor insecte. Ființele mărunte ce se tîrau de ici-colo erau colegii lui care luau ceaiul în cancelarie. Ființa aceea din colț era cealaltă femeie, goală, pe un pat jilav, cu ochii pe jumătate închiși, nemișcată, în timp ce scrumul țigării ei era gata să cadă. Mai mult, simțea fără cea mai mică gelozie că micile insecte erau ca formele de prăjituri. Formele de prăjituri au numai margini, fără miez. Ce-ai zice de un bucătar atît de pasionat, încît să nu poată rezista și să prepare prăjituri cînd nu e nevoie, numai ca să utilizeze formele? Dacă se va întîmpla să-și reînnoiască legăturile cu ei, va trebui s-o ia de la început.

260

Modificarea stării nisipului corespundea modificării ființei lui. Poate că, paralel cu apa din nisip, găsisese și un eu nou. Astfel, la ocupațiile lui zilnice s-a adăugat munca la capcana de apă. Cifrele și schemele se adunau — locul unde să îngroape o puțină, forma ei, raportul dintre orele de zi și viteza acumulării apei, influența temperaturii și a presiunii

asupra eficienței aparatului. Dar femeia nu înțelegea ce putea să-l pasioneze atât de mult la o cursă de prins ciori. Recunoștea că nimeni nu poate trăi fără un fel de jucărie, iar dacă lui îi convenea asta, era mulțumită. Mai mult, fără să înțeleagă ce se întâmplase, văzu că el începea să arate mai mult interes pentru munca ei. Nu era un sentiment neplăcut. Lăsînd la o parte chestiunea cursei de ciori, ea tot era în cîstig. Dar avea și el motivele lui. Munca la proiect era neașteptat de grea, căci trebuia să combine multe elemente. Numărul materialelor crescuse, dar era greu să găsești principiul care să le îmbine pe toate. Dacă dorea mai multă precizie, avea nevoie de un aparat de radio, ca să adauge datele meteorologice. Aparatul de radio devenise scopul lor comun.

La începutul lunii noiembrie, notase cantitatea zilnică de apă cu un vas gradat, dar după aceea cantitatea începuse să

261
scadă zi de zi. Poate că din pricina temperaturii va trebui să aștepte primăvara ca să facă o experiență completă. Venise în sfîrșit lungă, greaua iarnă și, o dată cu nisipul, vîntul aducea zăpadă înghețată, între timp, ca să poată cumpăra un aparat de radio mai bun, se hotărîse s-o ajute pe femeie în munca ei. Văgăuna era ferită de vînt, dar lucrul cel mai greu de suportat era că în tot timpul zilei soarele abia se vedea. Chiar și în zilele cînd totul îngheța, vîntul continua să aducă nisip și nu scăpau de munca lor cu lopata. Adesea degeraturile de la degete începeau să sîngereze. Pe nesimțite, iarna trecu și veni primăvara. La începutul lunii martie, primiră aparatul de radio. Pe acoperiș ridicară o antenă înaltă. Femeia dădu glas de mai multe ori bucuriei și uimirii, învîrtind butonul la stînga și la dreapta, cîte-o jumătate de zi. La sfîrșitul lunii, femeia îi spuse că e însărcinată. Mai trecură două luni. Trei zile în șir zburară de la răsărit spre apus mari păsări albe, iar în ziua următoare femeia începu să piardă sînge și să se plîngă de dureri mari. Una dintre sătence, despre care se știa că era rudă cu un veterinar, spuse că ar fi vorba de o sarcină extrauterină. Sătenii hotărîră s-o ducă cu căruciorul cu trei roți la spitalul din oraș.

262

Pînă să vină căruciorul s-o ia, bărbatul stătu cu ea ținînd-o de mîină, în timp ce cu cealaltă îi masa ușor pîntecele.

În cele din urmă, căruciorul se opri în vîrful crestei. Pentru prima dată de o jumătate de an fu coborîta o scară de frînghie, iar femeia, înfășurată în cearșafurile ei, fu trasă în sus cu scara, îl privea rugător, cu ochii orbiți de lacrimi, pînă ce nu mai putu să-l vadă. Bărbatul se uita în altă parte, de parcă n-ar fi văzut-o.

Deși femeia fusese dusă, scara de frînghie rămase unde era. Întinse mîina șovăind și o atinse cu vîrful degetelor.

Asigurîndu-se că nu era o închipuire, începu să urce încet. Cerul era de un galben murdar. Brațele și picioarele îi erau grele, de parcă ar fi ieșit chiar atunci din apă. Asta era mult-așteptata scară de frînghie. Vîntul păru să-i smulgă respirația de pe buze. Dînd ocol vîgăunii, se cațără pe o dună, de unde putea să vadă marea și ea era de un galben murdar. Răsuflă adînc, dar aerul îi ardea gîtul și nu avea gustul la care se așteptase. Se-ntoarse. La marginea satului se vedea un nor de nisip. Probabil că era căruciorul care transporta femeia. O, da... poate că s-ar fi convenit să-i spună ceva, să-i explice ce importanță avea cursa de prins ciori.

Pe fundul vîgăunii se mișca ceva. Era umbra lui. Chiar lîngă ea era capcana de

263

apă. O parte din ramă se desfăcuse. Poate că vreunul dintre cei care veniseră să ridice femeia călcase pe ea. Se grăbi să coboare pe scară ca s-o repare. După socotelile lui, apa se urcase pînă la gradația patru. Stricăciunea nu părea să fie prea mare. Din casă se auzea, de la aparatul de radio, cum cineva cînta cu o voce scîrțîită. Încercă să înăbușe sughițul de plîns care părea gata să izbucnească; își cufundă brațele în putina cu apă. Era de o răceală pătrunzătoare. Se prăbuși în genunchi și rămase nemișcat, cu mîinile în apă.

Nu trebuia să se grăbească să evadeze. Avea acum în mîină biletul dus-întors, pe care ora plecării și locul unde pleca erau lăsate în alb. Le putea completa cînd voia. În plus, își dădea seama că dorea să-i vorbească cuiva despre capcana de apă. Iar dacă tot dorea să vorbească despre asta, nimeni

n-ar fi fost mai atent decât sătenii. Pînă la urmă, o să-i spună
cuiva - dacă nu astăzi, mîine.

Putea să-și amîne evadarea pe altă dată, după ce le va vorbi
despre capcană.

264

ÎNȘTIINȚARE PRIVIND DISPARIȚII DE PERSOANE

NUMELE : *Niki Jumpei*

DATA NAȘTERII • *7 martie 1924*

Ca urmare a faptului că un anunț asupra dispariției unei
persoane a fost dat de către Niki Shino (mamă), înștiințarea
privind respectiva dispariție va fi înaintată acestei curți pînă
la 21 septembrie 1962. În lipsa unui alt raport, persoana sus-
numită va fi declarată dispărută. Oricine știe ceva despre
persoana în cauză este rugat să raporteze acestei curți pînă
la data menționată.

18 februarie 1962

Tribunalul litigiilor civile

265

HOTARIRE

RECLAMANT: *Niki Shino* PERSOANA DISPĂRUTĂ: *Niki Jumpei*

DATA NAȘTERII: *7 martie 1924*

În urma depunerii la dosar a unei înștiințări privind dispariția
persoanei sus-numite, procedura anunțării publice fiind
îndeplinită și fiind recunoscut că nu se cunoaște nici
existența, nici decesul persoanei în cauză de la data de 15
august 1955, deci cu șapte ani în urmă, a fost dată
următoarea decizie:

DECIZIE

Prin prezenta, Niki Jumpei este declarat dispărut.

5 octombrie 1962

Tribunalul litigiilor civile Semnătura judecătorului

266